

A TISZÁNINNENI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

1878. ÁPRILIS 30. S MÁJUS 1., 2-ik NAPJAIN

MISKOLCON TARTOTT TAVASZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

BÁLINT JÓZSEF,

EGYHÁZKERÜLETI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD BÉLA, A REF. FŐISKOLA BETŪVEL.

1878.

A tiszáninneri evang. ref. egyházkerület 1878-ik évi április hó 30-ik s május hó 1-ső, 2-ik napjain Miskolcon tartott tavaszi közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

A tiszáninneri evang. ref. egyházkerület 1878-ik évi április 30-ik s május 1-ső, 2-ik napjain Miskolcon tartotta meg **Kun Bertalan** szuperintendens és idősb **báró Vay Miklós** főgondnok urak kettős elnöklete alatt tavaszi közgyűlését, az egyházmegyék s tanintézeteink képviselői s több buzgó ügybarátok jelenlétében és közreműködése mellett.

Jelen voltak, mint képviselők:

Az abauji egyházmegyéből: *Fodor Pál*, esperes; *Batta József*, *Veress Sámuel*, papi; *Teleky Péter*, világi tanácsbírák.

Az alsózempléni egyházmegyéből: *Körössy István*, esperes; ifjabb *báró Vay Miklós*, segédgondnok, *Rácz Lajos* és *Zitás István*, papi; *Bódogh Károly*, *Dr. Lengyel Endre*, világi tanácsbírák és *Terhes Barna*, egyházmegyei főjegyző.

A gömöri egyházmegyéből: *Török József*, esperes; *Ragályi Ferdinánd*, segédgondnok; *Szentpétery Sámuel*, papi; *Ragályi Gyula*, *Lőrinczy Endre*, világi tanácsbírák és *Kovács László*, egyházmegyei főjegyző.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: *Prágay Lajos*, esperes; *báró Vay Béla*, rendes; *Szathmáry Király Pál*, tiszteletbeli segédgondnokok; *Vattay Sándor*, *Fekete Károly*, *Édes Abraham*, papi; *Mocsáry Lajos*, *Bódogh Albert*, *Szentimrey József*, világi tanácsbírák és *Tóth Dániel*, egyházmegyei főjegyző.

A felsőborsodi egyházmegyéből: *Debreczeni Gábor*, esperes; *Ragályi György*, segédgondnok; *Tóth Menyhért*, *Rácz Endre*, papi; *Fekete József* és *Sypos Kálmán*, világi tanácsbírák.

Az ungi egyházmegyéből: *Szabó András*, esperes és *Orémus Dániel*, egyházmegyei főjegyző.

A felsőzempléni egyházmegyéből: *Laky András*, esperes; *Payzsos Fános*, segédgondnok; *Bálint József*, papi; *Bernáth Elemér*, világi tanácsbírák.

A tornai egyházmegyéből: *Lovass Sámuel*, esperes; *Lükő Géza*, segédgondnok; *Vajányi Lajos*, papi; *Farkas József*, világi tanácsbírák és *Kapossy György*, egyházmegyei főjegyző.

A sárospataki főiskola részéről: *Hegedüs László*, világi algondnok; *Orbán József*, köz-; *Kun Pál*, gimnáziumi igazgató; *Zsindely István*, gazdasági választmányi elnök; *Németh László*, jogigazgató.

A miskolci ev. ref. főgimnázium részéről: az egész tanári kar.

Az egyházkerületi fő-leánynevelde részéről: *Tóth Pál*, vezértanár.

Ezeken kívül több egyházi és világi tagok s számos hallgatók.

Jegyzőkül: *Bálint József*, fő-, *Mitrovics Gyula*, al- és *Debreczeni Bertalan*, világi jegyzők.

Elnök szuperintendens ur, buzgó imában kérvén Isten gyámolító segedelmét köztanácskozásunkra :

Főgondnok úr, idősb báró Vay Miklós, üdvözölte a szép számmal egybegyűlt közgyűlési közönséget, s nagyszabásu megnyitó beszédében jelezvén az idő intő jeleit, melyek egyetemes egyházunk már-már halaszthatlanná lett gyökeres szervezésére utalnak; hangsúlyozá különösen azon elvi igazságot, hogy *a mi létezésünk, annyivalinkább virágozhatásunk első feltétele hitfeleinknek közügyeink irányábani folytonos érdeklődése. Ez pedig csak azáltal fenntartható, ha mindenikünk, kivétel nélkül, úgy tekinti magát, mint egyházi organismusunk kiegészítő, annak minden dolgaira közvetve vagy közvetlenül befolyást gyakorolható tényezőjét.* Ezen elvi igazságból kiindulva, *melegen ajánlá az egységet hitben, hazafiságban, a midőn egyszersmind a közös nagy célra szolgáló beható intézkedésekre hívá föl az egyházkerület figyelmét.*

Az általános érdekeltséggel fogadott megnyitó beszéd im itt következik:

Főtisztelendő egyházkerületi közgyűlés!

Engedje az igen tisztelt közönség, hogy mint más hasonló alkalmakkal, szívem mélyéből üdvözölhessem ma is és szavakat kölcsönözhessek abbéli lelki öröömnek, melyszerint egyházi s iskolai ügyeink iránti meleg részvétők tanuságául, ily szép számmal gyűlének tanácstermünk szerény falai között össze.

Egyébiránt könnyen megfogható, ha az újabb időkben elvállalt kötelezettségeink teljesítése érzetén kívül, annál nagyobb készséggel gyűlünk itt össze, mennyivel kétségtelenebb, hogy a közelebből lejárt évtized folytán, oly sok s lényeges változásokon keresztül ment hazánkban, alig lehet egyebütt már eredeti tisztaságában feltalálni a szabadon mozgó, illetéktelen beavatkozásokat soha semmiről sem tűrő, mindnyájunk előtt annyira kedves emlékü autonom életet, mint csak is reformált egyházunk szervezetében, illetőleg annak, élő törvényeink oltalma alatt álló, kisebb-nagyobb gyülekezeteinek mindnyájunk számára szabad lélegzhetést biztosító körében. A mint hogy tagadhatlanul unicumként áll az egykori municipiumok e részünkre megmaradott mintaképe még fenn, korunknak ezekben egykor oly igen bővölködött mezején s mi azt méltán úgy tekinthetjük, mint egyházalkotmányunknak megbecsülhetlen, lerombolt testvérei omladékai közül kimagasló erődjét; és bajos lenne ma megbírálni, ha valjon nem fogja-e a folyvásti experimentatiókkal foglalkozó nemzedék, egykor majd még némi figyelmére méltatni, amaz általunk kegyelt s magát századokon keresztül célszerűnek bizonyított építmény, még így elkülönözve is hasznos szolgálatot tevő utolsó, de amellettt életerős maradványát!

Azonban, bárhogy van is a dolog, mi mindenesetre csak hálát adhatunk az isteni gondviselésnek, hogy egyházi alkotmányunkra nézve nem történt e tekintetben semmi változás; mert hiszen a tapasztalás mutatja, hogy minden időben s mindenütt, hol a megváltozott körülmények folytán, szorosabb korlátok közé szorított, vagy épen be lett szüntetve a korábbi autonom jogok gyakorolhatása, az ezek élvezetében voltakra nézve: ott megszűnt egyszersmind az addig mutatkozott pezsgő élet is, és meddő tespedés, tunya apathia léptek annak nyomaiba.

Már pedig ki ne tudná közöttünk, miként egyházunknak, ily semmi egyéb által ki nem pótolható részvétlenség beálltával, elébb-utóbb össze kellene roskadnia!

A mi létezésünk, annyivalinkább virágozhatásunk első feltétele, hitfeleinknek közügyeink irányábani folytonos érdeklődése!

Ez pedig csak azáltal fenntartható, ha mindenikünk, kivétel nélkül, úgy tekinti magát, mint egyházi organismusunk kiegészítő, annak minden dolgaira közvetve vagy közvetlenül befolyást gyakorolható tényezőjét.

E felfogás az, melyet mi, mint reformált egyházunk terén hűn megmaradt megannyi municipalisták, a mai centralizálásra törekvő áramlat ellenében, elég gyakran nem hirdethetünk s mint annak

felelősséggel tartozó mandataribusai, mindaddig fenntartani köteleztetünk, mignem majd készülöben lévő alkotmányozó nemzeti zsinatunk, azaz mi magunk, véglegesen rendelkezünk, több egyebek között, egyházunk alaki sorsa felett is.

Ezeknek előre bocsátása után, kezdjünk tehát hozzá a főtiszt. egyházkerület bölcs elintézésére való ügyek tárgyalásához s legyen minden, a mit végzendünk s teendünk, egy-egy újabb bizonyosága szilárd — egyetemes erőnk mindinkább gyarapodását és szem elől sohasem veszthető — összetartásának!

Mert, hogy erre is mennyire szükségünk van, mindenki könnyen be fogja látni, a ki nem huny szemet a hazánkat annyi oldalról környező bonyodalmak előtt s át fogja csakhamar azt is érezni, hogy önmagunk s összes — ennek sympathiáiban teljesen osztozó nemzetünk iránti kötelességünk hozza magával, miszerint bármely bekövetkezhető események is, erős phalánxszá tömörülve találják vallástársadalmunkat, a magyar nemzetiség e megfélemleni soha sem tudott őrségét s egyetemes államunk mindazokbani hű szövetségesét, melyek annak ereje, tekintétye s hatalma öregbitésére vannak irányozva.

Legyünk s maradjunk mindig egyek hitben, hazafiságban s eként nyúljunk ma is foglalkozásinkhoz, melyek folyama alatt a tisztelt közgyűlésnek jó indulatára legyen szabad számolhatnom!

Ezután elnök szuperintendens úr emelt szót — s azon kettős ünnepélyes alkalomból, melyszerint a tisztelt főgondnok úr, egyrésztől boldog házassága 50-ik éve beteltével, kevés napokkal ezelőtt ünnepelte meg, családjá körében, arany menyegzőjét, másrésztől épen a tegnapi nap lévén egyszer-smind közhasznu életének 76-ik évfordulati napja — meleg szavakban üdvözölte, egyházkerületünk nevében, a kettős családi örömezzettől áthatott főgondnok urat; hiven tolmácsolván az általános örömrészvétet, melyet e fölött nemcsak egyházkerületünk, hanem velünk együtt az összes protestáns egyház egyetemé is érez, s buzgón óhajtá, hogy a gondviselés jóvoltából ily hosszú évekre terjedt becses élet, melynek alkonyához is még oly sok és drága remények fűzvék, protestáns egyházunk, a haza s fényes családjá javára, még számos boldog évekre terjedjen!

Az üdvözlő beszéd így hangzik:

A minő lelkes s magasztos öröm hatja át az egyetértő családtagokat, midőn a háznép kebelében, a családfő, a gondos s jó tanácsokat osztogató édes atya, húzamosb távollét után megjelen, épen oly öröm s felvillanyozó lelkesedés ragadja meg egyházkerületünk közönségét mindannyiszor, valahányszor Nagyméltóságodhoz szerencsénk van s körünkben tisztelhetjük.

Kétszeresen, sőt háromszorosan fokozott ez az öröm most keblünkben azért, mert azon ritka s fényes családi örömnép után, melyet Nagyméltóságod a közelmúlt napokban ünnepelt meg, messzeterjedt úri családjá körében, t. i. aranymenyegzői örömnépe után, alkalmat nyújtott nekünk, mostani becses megjelenése által, arra, hogy tisztelői fényes sokaságának mindenfelől nyilvánított üdvözlő jókívánásai közzé, megáldó utóhang gyanánt, vallásos szívünk őszinte örömhangjait, jókívánásainkat, mi is testületileg beleolvasszunk.

Oly hosszú s tettekkel gazdag életpályát, minő Nagyméltóságodé, s annyi kegyesség, nemeszívűség, vallásos érzéssel, szegényekhez való nyájas leereszkedéssel, közjótékonyssággal, mint megannyi hervadatlan virágokkal behintett életösvényt, mint a minőt Nagyméltóságodnak szeretett szive fele, zajtalan, csendes, de másokat boldogító körében megfutott, nem jutalmazhatott a gondviselés fényesebben, mint azáltal, hogy megtartotta Nagyméltóságtokat egymásnak, az élet szép és csendes alkotmányára, hogy a családi hűség és boldogság érzetében, ujonnan összeölelkezve, örülhessenek még továbbra is egymásnak és szeretett kedveseiknek.

E fényes megjutalmazás mellett eltűnik árnyékként minden földi dics, háttérbe szorul minden világi kitüntetés, távolról sem ér fel ezzel a földi hatalmasok változékony kegye; mert míg ezek sokszor sötét borút vonnak éltünk egére, amaz a megjutalmazás, Istentől, az emberi élet és érdem valódi bírójától jövőn, megaranyozza gyakran éltünk csendesen alászálló napfényével, földi létünk keskenyre vont láthatárát.

Ezen igazságos, ezen fényes megjutalmazásnak — mely bizonynyal legfényesebb mindazok közt, melyek Nagyméltóságodat tettekkel dús élte pályáján érték — nagy lelki öröme nyilatkozik ma üdvözlő szavaimban, melyeket összekötök azon óhajtásainkkal, hogy a gondviselés, ezen igaz megjutalmazó szeretetének pecsétjeül, éltesse még Nagyméltóságodat, kedves élete párjával, a kegyelmes asszonnyal kedvesei körében sokáig; legyen még hátralevő életök egy csendes őszi napalkony, mely áldással tekint vissza az elhagyott láthatárra.

Fogadja Nagyméltóságod ezen szives jókívánságunkat, mint a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület örök tiszteletének s ragaszkodásának emlékjelét.

Ezzel a közgyűlés megnyitvatván :

1. Ugyancsak elnök szuperintendens úr megtette egyházi és iskolai közéletünknek, a lefolyt 1877-ik egyházi évben, általa figyelemmel kísért főbb mozzanatairól, valamint az időközben fölmerült közügyek haladékot nem szenvedhető elintézéséről, hiteles adatok után egybeállított évi jelentését.

Elnök szuperintendens urnak, közérdekű évi jelentése tudomásul vétetett s egész terjedelmében jelen jegyzőkönyvünkbe iktattatni határozatott; a mint következik:

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

Egy egyházi évet ismét betöltöttünk Isten jóvoltából. Mielőtt ez évben egyházkerületünkben történt főbb mozzanatokról kötelességem szerint előterjesztést tennék évi jelentésemben, engedje meg a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés, hogy az egyetemes evang. ref. egyháznak érdekében megindult ama jelentékeny mozgalom körében történt dolgokról tegyek hivatalos jelentést, melyek a nemzeti zsinat mielőbbi megtarthatásának utja egyengetésére eddigelé tétettek az egyházkerületek által. Azt hiszem, ennél érdekesebb tárgygyal alig kezdhetném meg évi jelentésemet. Már a hírlapokból ismert dolog az, hogy a zsinat előkészítésére tervezett convent Budapesten, 1877. november 15—17. napjain, az öt egyházkerület teljes képvisellete mellett, megtartatott, a mint ennek jegyzőkönyvét a tanácskozási folytán szerencsém lesz előterjeszteni.

A convent szervezkedése után, egy a tiszántúli főtiszteletű egyházkerület képviselői által beadott vélemény, mint indítvány olvastatott fel, melyben kimondatott, hogy az indítványozott zsinat főteendője lenne elsősorban a *törvényhozás*, mégpedig oly törvények alkotása, melyek főbb vonásokban, egyetemesen kötelezőleg megalapítsák valahára egyházunk országos szervezetét, a presbitériumoktól kezdve, fel egészen a nemzeti zsinatig, és a melyek minden eddigi canonokat s canon erejével bíró statutumokat egészen hatályon kívül helyezvén, sinórmértékül szolgáljanak egyházi közigazgatási s törvénykezési ügyeinkben; a szerződésileg biztosított, vagy ítéletileg megalapított jogok s viszonyok érintetlenül hagyatván.

Tárgya lenne továbbá a tervezett zsinatnak a *fegyelmi és házassági* törvények alkotása. A nevezett javaslat egyenesen kívánja, hogy az egyházi tisztviselőkre vonatkozó fegyelmi törvényeket, melyek nélkül rendezett egyházi társadalom egy óráig sem lehet, a legközelebbi zsinatnak létre kell hozni. A házassági ügyeket illetőleg, az *általánosan* kötelező polgári házasságnak s minden anyakönyvek, a polgári házasság általi vezetésének mulhatlan szükségét hangsúlyozván a javaslat, óhajtja, hogy ez iránt a törvényhozás mielőbb intézkedjék. Addig azonban, míg a kötelező polgári házasság törvényes behozatala elkövetkeznék, mulhatlanul kell egyházunknak is valamit tenni, hogy a régi canonok, a házassági ügyekre vonatkozólag, hatályon kívül tétessenek, s ezen ügyben is a lényeges dolgokra nézve mind az öt egyházkerületben egyező eljárás eszközöltessék.

A tiszántúli javaslat főbb vonásokban érintve, ezen tárgyakat jeleli ki a jövő zsinat teendőiül. És hogy ezen tárgyak ott felvétethessenek törvényhozás tárgyául, szükséges *rendszeres és tüzetesen indokolandó előmunkálatok előkészítését javasolja több küldöttségek által*. Ezen javaslatban egyik főbb irányelv ez, hogy a tervezendő egyházalkotmány *mérsékelt zsinat presbiteri* legyen; hogy a kettős elnökség

ebben minden fokozaton keresztül vitessék; továbbá, hogy az új egyházszervezet *egyházunk és iskoláink hitvallási és államjogi pozitív alapjai illetlenül hagyassanak*. A tiszántúli főtisztelendő egyházkerület conventi képviselői részéről beadott ezen munkálat, általános tárgyalás alapjául egyhangulag elfogadtatott.

Azonban, mielőtt a részletes tárgyalás megkezdett volna, gr. Lónyay Menyhért főgondnok úr terjesztett elő egy javaslatot, melynek alapján megállapodássá lőn, hogy következő irányelvek kimondása mellett:

1-ör, *hogy a javaslatok tervezésénél a bizottság többre ne terjeszkedjék, mint a minék a tartandó zsinat megfelelhet.*

2-ör. *Azon tárgyakra szorítkozzék, melyek a magyar protestáns egyház a legfontosabb s legsürgetőbb kérdéseit képezik, és a melyek csak zsinaton hozandó törvények által oldhatók meg;*

az egyház szervezetére vonatkozó javaslatnál irányadóul szolgáljon az, hogy lehető egyöntetőség létesíttessék az egyházszervezetben; az adandó szervezet alkalmas módot nyújtson a magyar protestáns egyházat közösen érdeklő minden ügyben, egységesen intézkedni, érdekeit megóvni s jogait sikeresen védelmezni, az egyházkerületeknek századokon át *fejlődött és üdvősnek bizonyult intézményei s autonom jogainak sérelme nélkül.*

Ennélfogva az egyetemes értekezlet a kiküldött bizottságtól törvényjavaslat alakjában, kellő indokolással javaslatot kíván:

1-ör. Az egyházszervezetről, ide értvén a *határozatképes conventet is.*

2-ör. *A magyar protestáns egyház canonairól.*

3-ör. *A fegyelmi eljárásról.*

A convent, gr. Lónyay Menyhért úr ezen javaslatát elfogadván, megalakított a zsinatra törvényjavaslatot készítő bizottság, melybe egyházkerületünk részéről Kun Bertalan szuperintendens, Fejes István, Mocsáry Lajos urak, póttagúul Mitrovics Gyula úr választottak be. E bizottság conventileg utasítva lőn, hogy e bizottság mielőbb szervezkedjék, hogy fontos munkálatával úgy a tiszántúli egyházkerület conventi képviselői által, mint Lónyai Menyhért főgondnok úr javallatában foglalt irányelvek alapján, e tavaszi időszakra készen legyen. A bizottság szervezkedett is még Budapesten, két bizottságra oszolván, melyek közül egyik a tervezett Synodus ideje, módja, eljárása sat., a másik az *egyházszervezet, egyházi canonok s fegyelmi eljárás* iránt adandó törvényjavaslat készítésével bízott meg. A mi már ezen két bizottság eljárását illeti, úgy tudom, hogy az elsőbb bizottság megbízatásában eljár, munkálatával készen van. A második pedig, az elnökség intézkedése folytán, május 19-re van összehívva Debrecenbe. E második bizottság ennyire haladt összehívásának oka az, hogy az elnök, főtisztelendő Révész Bálint ur, nem akarván minden előkészület nélkül összehívni ezen albizottságot, nem vélvén, hogy ez sikeresen munkálkodhassék addig, míg vezérfonal nem lesz kezében, intézkedett arról, hogy vezérfonalul szolgáló ily munkálat készíttessék. Ily munkálat már van is készen s így lehetőségessé vált ezen bizottságnak összehívhatása.

Ily állásponton van jelenleg a tervezett Synodusra való előkészület ügye. Reménylenünk lehet ezek után, hogy az előkészület mielőbb befejeztetvén, az egyházkerületek által közösen sürgetőnek ismert Synodus meg fog tartathatni.

Áttérek most saját tűzhelyünkre s egyházkerületünk ügyeiről teszék jelentést.

Az esperes urak által hozzám beadott jelentések folytán örömmel konstatálhatom, hogy egyházi s iskolai ügyeink rendes folyamatban vannak, azok körül haladás észlelhető. Több egyházban részint az egyházi, részint iskolai épületek körül tetemes javítások, sőt egészen új építkezések is tétettek, a mint az egyházmegyénkenti részletes kimutatásban olvasható lesz. A hivek buzgótsága s áldozatkészsége a mostoha idők és viszonyok dacára is dicsérettel emlithető fel. Több egyházban igen szép adományok tétettek egyházak, iskolák részére, miként jegyzőkönyvünkben ezek is feljegyezve lesznek.

Az egyházakból feljelentett kevés panaszok sbajok, az egyházmegyék, előjáróságok éber figyelméről teszék tanubizonyságot. Még mindig legtöbb kellemetlenséget s bajt okoznak a lelkész és

tanítói földek után fizetendő adókérdések, melyek mindaddig, míg valamely célszerű mód által nem orvosoltatnak, tengeri kigyóként kerülnek elő egyházi közigazgatásunkban, s legtöbbször az egyházak makacssága miatt, a lelkészek s tanítók tetemes megkárosodásával *végződnek*.

Lelkészársaink közül, valamint a tanítók közül, ez évben is kivette a halál a maga aratását. *Abaujban* öt lelkész és négy tanító halt meg, két tanító hivataláról lemondott. *Alsözemplénben* meghalt 3 lelkész, 2 tanító. *Felsőborsodban* meghalt 3 lelkész. *Tornában* 1 lelkész, 1 tanító. *Ungban* 1 lelkész, 1 tanító. Végre jelentenem kell egyházkerületi dékán, Tóbiás József, miskolci tanár halálát, kinek halálával, a kezelése alatt álló pénztárunkat legjobb rendben találtam. Béke mindezen elhunytak hamvaira!

Egyházainkban haladásra mutatnak a *magtárak*. Abaujból bejelentetett 25 magtár, Alsözemplénből 26, Alsóborsodból 27, tornai egyházmegyéből 8.

Népiskolai állapotaink körül, mint fentebb is megjegyzém, általánosságban haladás észlelhető. Azonban a főtiszteletű egyházkerület által legközelebb kiadott s VI osztályra szóló tanterv, mint ezt, az egyházkerületi tanügyi bizottmány jelentésében határozottabban fogja kimutatni, kevés iskolánkban van életbeléptetve.

Van egyházkerületünkben összesen 456 népiskola, 22,500 iskolába járó gyermekkel.

Abauji egyházmegyében 88 iskola, 2997 növendékkel.

Alsóborsodi egyházmegyében 71 iskola, 18 kitünő, 38 dicséretes, 12 kielégítő, 4964 növendékkel; példányiskolák az átányi, Gecse István; az ároktői vegyes iskola, Fogarassy Jenő és a keresztesi leányiskola, Paksi Dániel vezetése alatt.

Alsözemplénben van 66 rendes és 3 segédtanító vezetése alatt 66 iskola, 3619 növendékkel. Kitünő iskola 15, dicséretes 25, kielégítő 20, gyenge 6, összesen 66.

Felsőborsodban van 50 népiskola, 2561 növendékkel. Van kitünő iskola is néhány, a többiek dicséretesek és gyöngék.

Felsőzemplénben van 36 felekezeti iskola, 1215 növendékkel.

Gömörben van 66 iskola, kitünő 25, dicséretes 30, kielégítő 10; 64 rendes tanító, lelkész-tanító 1, segédtanító 4, ideiglenes tanító 2, tanköteles gyermek van 3257, iskolába jár 3164, nem jár 93. VI. osztályban van 25, V. osztályban van 26, négy osztályban 14, három osztályban 1.

Tornában van 26 iskola, 1095 iskolába járó gyermekkel. Iskolaköteles gyermek 1147. A hat osztály, hol csak lehet, keresztülvitetik. Az iskolakertek kevés helyen felelnek meg a célnak.

Ungban van 46 népiskola, 1703 növendékkel.

Az ismétlődő iskola kisebb-nagyobb mértékben gyakoroltatik.

A mi az egyházi s iskolai célokra tett kegyes adományokat s építkezéseket illeti, azokat az esperes urak bejelentése nyomán következőkben van szerencsém előterjeszteni.

I. Az abauji egyházmegyében. *a) Adakozások.* *Abaujváron:* Mohácsi Pál egy diszes urasztali terítőt adott. *Telkibányán:* gr. Wallis Gyuláné, szül. Somogyi Ilona grófnő ő méltósága, a második tanító fizetésének alapjául 100 frtot adott. Nagyságos Pandák András, végrendeletileg 10 frtot hagyott. Herceg Bretzenheimné ő magassága alapítványa pedig 15 frtot adott az egyháznak. *Kajátán:* Czok Istvánné végrendeletileg az egyháznak 4 frtot hagyományozott. *Bistén:* lasztóci lakos, Hutka Zsuzsánna, Asszony Istvánné a székekre és urasztalára gyapju szöveterítőt adott. *Radványban:* özv. Karla Istvánné született Batykai Zsófia, az urasztalára egy nagy fehér abroszt ajándékozott. *Pálháza:* Tóth János és neje Makó Zsuzsánna, az urasztalára két ezüst, belől arannyal futtatott 55 frt. értékű poharat adott. *Vilyban:* Pásztor István tanító, a népiskolai könyvtárnak a Corvina összes kiadványait adományozta. *Kassán:* az előljáróság a lelkésznek a vallás- és énektanításérti fáradozásaiért 100 frt. évenkénti díjt szavazott meg. Tóth András végrendeletileg 100 frtot hagyományozott. Az egyháztagok önkéntes adománya 622 frt. 56 kr. Mesko Sándor főgondnok ur, 25 éves gondnoki jubileuma alkalmából, értékes ezüst serleggel tiszteltetett meg a kegyeletes egyháztagoktól. *Bárcán:* a Bárczay család a regále jövedelemből ismét 60 frtot adott. Sárosi Mihály 1 frtot. Nagy András 6 frtot. Tóth István 1 frtot

adakoztak az isten dicsőségére. *Vajkócon*: a buzgó egyháztagek 27 frt. 27 krt adakoztak az isten dicsőségére. Valcsis Istvánné, Senyo Borbála asszony pedig egy 3 frt. 50 kr. értékű fehér abroszt ajándékozott az urasztalára. *Beszterben*: a buzgó hivek 85 frt. 35 krt raktak össze az isten dicsőségére. *Böddben*: a hivek 29 frt. 10 krt adtak ugyanazon célra. *P.-Szinye*: 8 frt. 50 kr., *Kemence*: 4 frt. 60 krral járult ugyanilyen célra. *Györkén*: a hivek 41 frt. 50 krt hordtak össze e végből. *N.-Szaláncon*: néhai méltóságos Bárczay Albertné, született Okolicsányi Luiza urnő 30 frtot adományozott. Balácsi István uradalmi erdészeti ellenőr 15 frtot adott, a hivek buzgósága pedig szintén 15 frtot rakott össze. *G.-Bogdányon*: az isten dicsőségére 9 frt. 64 kr. *Hutkán* pedig 2 frt. 29 kr. gyűlt össze. *Zsadányban*: néhai Horváth Sámuelné, szül. Básthy Katalin urnő, az urasztalára egy értékes terítőt adott, a helybeli bíróság pedig 1 frtot az egyháznak. *Csányban*: némely egyháztagek isten dicsőségére 2 frtot adományoztak. *Mérán*: tekintetes Puky Pál, főgondnok ur, az épített új tanteremhez tetemes mennyiségű gerendát ajándékozott, a megye pedig a F.-Méra közmunkáját az iskolaépítéshez szükséges ígás és gyalogmunkák elvégzésére átengedte. *Novajban*: Szabó Józsefné, Varga Zsuzsanna asszony, az egyház szükségére végrendeletében 10 frtot hagyományozott. *Csenéthén*: Bodnár Jánosné, született Gecsi Klára, szolgálati béréből ajándékozott az urasztalára egy nagy szörkendőt és egy kisebb selyemkendőt. *T.-Németiben*: a gondnok. Czakó János neje, *Miglészen* pedig Kovács Jánosné, a helybeli urasztalára egy-egy fehér abroszt adtak. A miglészi polgári előljáróság a múlt évi büntetéspénzt, 7 oszt. értékű frtot, az iskola javára ajándékozta. *Láncon*: Gönde János és neje Andorko Mária, a szószékre egy fekete rojttal szegélyezett zöld posztó-terítőt adtak. *Szeszlán*: egyházi célokra a hivek 9 köből zabot gyűjtöttek össze. Főtisztelendő özv. Rácz Józsefnő, Fodor Klára asszony pedig 5 frtot adott. *Komáromon*: ugyanilyen célból, a hivek 7 köből zabot hordtak össze. A *nagyidai* hivek isten dicsőségére 8 frtot adakoztak. *Göncön*: Szacsuri Mária, zsujtai lelkész Andorko Tamás neje, elhunyt szüléi emlékére, gyermeki kegyeletből; nagys. Kölből Szacsuri és Fajger alapítvány címen 100 frtot tett le, melynek kamatja szegény gyermekek nevelésére fog fordíttatni. Laczkó András, fia Bertalan emlékére 10 frtot ajánlott fel, oly módon, hogy annak kamata a legszorgalmasabb figyermek jutalmazására fordíttassék. Fukk Erzsébet két kapás szőlőt hagyományozott az egyháznak. Fazekas István az ujbóri urvacsorájához évenként kenyeret süttetni ígérkezett. Gróf Pálffy Rudolf, a tagosítás alkalmával, saját földbirtokából a lelkész javadalmazására 3 hold, a tanítók javadalmazására pedig külön-külön egy-egy hold földet ajánlott fel. *Vilmányban*: nagys. Bodnár Jánosné, Horváth Borbála asszony, az urasztalára egy 3 frt. 50 kr. értékű fehér abroszt ajándékozott. *Cécén*: Cziáki Istvánné az a.-cécei ujonnan zindelyezett templomra bádóg jelvényeket készíttetett; fia, Cziáki István, az iskolára 5 frtot adott. *Szentandrason*: özv. Bártfai Istvánné, szül. Horváth Veronika asszony, egy fehér, szép, diszes kamuka abroszt ajándékozott. *Selyeben*: Tamás Jánosné, szül. Kutas Katalin, a szószékre egy rojtozott veres bársony-terítőt ajándékozott. *Kupán*: özv. Bakó Istvánné, szül. Joczik Klára asszony, az egyháznak 50 frtos kötvényt adott. *Szikszó*: Kunsch Lajosné, szül. Bártfai Juliánna, egy a keresztelő edény letakarására való diszesen kivarrott és rojtozott kendőt adott. Nagymélt. Péchy Tamás főgondnok ur a torony építési költséghez 400 osztr. értékű frttal járult. *Ongán*: a templom kijavítására, székek átalakítására következők adakoztak: Veress Tamás 5 frt., Csorba János 5 frt., Hodi István 5 frt., Decsei István 5 frt., Vincze József 5 frt., Palko András 5 frt., Hodi András 5 frt., Mészáros Mihályné 5 frt., Luterán János 5 frt., Udvari István 12 frt. 50 kr., Berecz Jánosné 1 frt., Fónagy Mihályné 1 frt., Fekete István 3 frt., Nagy Jánosné 2 frt., Berecz András 2 frt. 50 kr., Udvari Jánosné 4 frt., Molnár Andrásné 1 frt., Szőke Józsefné 1 frt., Hodi János 1 frt., idősb Pálfalusi Jánosné 3 frt., Czeplédi Mária 3 frt., Fekete Istvánné 3 frt., ifj. Rácz János 3 frt., Kántor János 1 frt., Jónás János 2 frt., Üszög András 2 frt., Mészáros Imre 2 frt., Tóth István 3 frt., Nagy Miklósné 3 frt., Négyesi Pál 3 frt., Révész György 1 frt., Nagy András 2 frt. *Aszalón*: P. Nagy Istvánné, egyházi célokra egy 10 frtos kötelezvényt adott át. *Kázmárkon*: Péchy Margit urnő, menyegzője emlékeül, az urasztalát és a szószéket rojtozott, finom zöld posztóval huzatta be. *Bereten*: a hivek áldozatkészsége egy 125 kilogramm súlyu harangot öntetett. Szalay Antal ur egy három lábón álló

diszes urasztalt készítettett. *Baktán*: Bazsó Imre ur és neje Szőke Amália asszony, egy diszesen kiállított 3—4 lat súlyu, csinos alaku, értékes urasztali kelyhet adományoztak az egyháznak. Tekintetes *Meczner József* ur, ki egyházmegyei tanácsbíróvá lett választatása alkalmából, 1000 mond ezer osztr. értékű frt. alapítványt tett az abauji ref. egyházmegyei gyámintézet javára s abból 100 azaz száz osztr. értékű forintot azonnal le is fizetett. Ugyanezen nagylelkű ur 40 azaz negyven osztr. értékű frtot adott át az esperesnek azon célból, hogy azon összeg az iskolatanítói árvek között azonnal szétosztassék. *Göncruszkán*: Patay Sámuelnő ő nagysága, az átalakított paplak elkészítéséhez alapperendákat, elegendő deszkát és meszet s egy diszes uj kályhát ajándékozott. *Szántón*: özv. Megyasszay Istvánnő egyházi célokra 3 frtot adományozott.

b) *Építkezések, javítások, igazítások, következő helyeken tételtek.* *Szentandrás*: egy 21 öles, kőből épült, csereppel fedett, igen diszes iskolára, eddigelé már 3482 frt. 41 krt költött. *Rásony*: a mult évben paplakát faszindelylyel egészen befedette; adakoztak rá: Csoma István 50 frt., Kisspál Sámuel, Szilva István lelkész, Jozsik Sámuel 10—10 frt., Csetneki Sámuel 20 frt., Kőszegi Gábor 12 frt., Szilágyi István, Csorba Bálint, Medve István, Szilágyi János 5—5 frt., Csorba József, Medve György 4—4 frt., Szentpéteri Pál, Papp Károlyné, Sebők Pál, Szálkai János, Kiss János, Varga András 3—3 frt., Csorba Péter, Varga István, Piszczalkó István, Kispál Ferenc, Sebők Károly, Szőke Mihály, Kőszegi Zsófia 2—2 frt., Kispál János 1 frt. 50 kr., Csorba Károly 1 frt. = 174 frt. 50 kr. *Ongán*: a templom kijavított, a székek átalakítva befestettek. *Aszalón*: a lelkész udvarán kerek kút készítettett, három szoba kifestetett, a tanítói lak egy szobájának padlása szintén. *K.-Kinizs*: 1874-ben megkezdett iskolaépületét teljesen bevégezte. *Berét*: a paplakon egy célnak megfelelő istállót építettett. *Miglész*: a tanítói lakon egészen új istállót építettett. *Reste*: leégett paplakát egészen újból befedette, istállóját igazította. *Szeszta*: a paplakon 16 öl kerítést, 4 öl hosszú új jászolt és új sertésólat készítettett. *A h.-petrii* leányegyház egy csinos kis templomot kezdett építeni a mult évben, de bevégezetlen maradt. *N.-Kinizsen*: a tanítói lak kipadlóztatott s új ablakokkal láttatott el, a tanterembe új padok rakattak be. *F.-Dobsza*: a paplakot izléssel és célszerűen egészen átalakította, kifestetette és padlóztatta. *Alpár*: a tanítói lakon egy egészen új csürt állított. *Fony*: a parochialis kerítés részben újított, részben újból rakatott, a csür kívül-belül kitapasztatott, kármentővel s egy nagy új kapuval ellátott. A templom körül 11 m, 38 m hosszú kőfal, az iskola körül 10 m hosszú kőfalépület, 28 m és 4 m hosszú kőfal újított, az istálló kijavított. *Hejce*: a paplakot kívül-belül kivakoltatta, s azt, valamint a templomtető felerészét is új zindelylyel fedette. *G.-Ruszkán*: a lelkészlak 320 frt. költséggel igen célszerűen átalakított. *Göncön*: a lelkészlak kéményalja elrekesztetett és egy oldalszobára új üvegajtó készítettett. *Vilmány*: az iskola tetőzetén a cserepet ujonnan átrakatta, a sertésólat ujonnan zindelyeztette. Paplakba és iskolába új vaskonyhát rakatott, a lelkészlak tetejét kijavította. *A.-Cécén*: A hivek a templomot ujonnan zindelyeztették, az iskolába vaskonyhát vettek. *Büdön*: a templom kiújított, a tanító szobája kipadlóztatott, a falak felebb emeltettek, két új ajtó készítettett és 3 ajtófél kibéleltetett; azonban csüre, istállója és kamrája leégett. *F.-Méra*: a kor kívánalmainak teljesen megfelelő tantermet építettett. *Novaj*: a lelkész istállóján tetemes javítást tételtek. *F.-Kércs*: a templomot újból zindelyeztette, a tanító szobáját padlásoltatta. *Csensthe*: egy 60 köből tartalmu magtárt csináltatott. *G.-Bátorban*: a torony és templomtetőzet nagyrészben kijavított. *Pányok*: régebben tervbe vett iskoláját felépítette s csinosan felszereltette. *Bozsza*: a templomtető egy részét zindelyeztette, a paplak tetejét javította. *Radvány*: temploma tetejének egy részét zindelyeztette. *Vily*: az iskolába egy meleg konyhát készítettett. *Kassa*: orgona, épületek s temetőkerítés javítására 420 frt. 69 krt költött. *Bárcán*: a kamara és istálló új szalmafedélzettel láttatott el. *Vajkóci* paplakon egy szoba egészen, másik félig ujonnan padlásoltatott, egy új oldalszoba-ajtó készítettett, új téli ablakok rakattak fel, a csür felerészben új tetőzettel kijavított. *Bögd*: az iskolai eszközök elhelyezésére egy alkalmas szekrényt csináltatott, a paplakon kályhát belőlfűtővé tételtek, cselédházára új ablakokat rakatott, a templomot kívül-belül kimeszeltette. *Szalánc*: a tanító használatára 500 frt. értékig új csürt építettett,

kertje körül 30 öl kőfalat huzatott s a lelkészlakon a kéményalját beboltoztatta. *Szikszó és Szepsi* a Schunda-féle hangszert megszerezte.

II. Az alsóborsodi ref. egyházmegyében. *a) Adakozások. Mező-Keresztesen:* néhai Bódi József 536 oszt. ért. frtot hagyomázott egyházi célokra. *Gelejen:* a vásárjog haszonbérből az iskola 40 oszt. értékű forintot kapott. *T.-Nánán:* Tóth György, gondnok, a lelkésznek templomi ülőhelyiséget, valamint a cathedrát diszes posztó terítéssel látta el saját költségén. *E.-Lövvön:* T. Nagy Ferenc, helybeli lelkész ur, a parochia felépítése alkalmával, 100 oszt. értékű frtot volt szives adományozni. Ugyancsak e helyről, kedves kötelességünknek ismerjük nyilvánosság elé hozni, azon nagybecsű jótékony tettet is, melyet mélt. Szathmáry Király Pálné ő nagysága gyakorol évenként az által, hogy az e.-lövői szegényebb iskolás gyermekeket tan- s olvasó-könyvekkel kegyeskedik ellátni.

b) Építkezések. Maklárón: a torony s templom kívül-belül ujonnan vakoltatott s meszeltetett; ugyszinte a parochia és iskola új deszkakerítéssel vétetett körül. *T.-Nánán:* három új harang készítettett 3000 frt. értékig. *Poroszlón:* a vallásos buzgóságnak ismét fényes jelét adták a hivek az által, hogy az ezelőtt 7 évvel cinkkel fedett templomtetőt, mely 7—8000 frtig került, most ujjal palakő zsindegy alá vétették 3000 frt. értékig.

III. A gömöri egyházmegyében. *a) Adakozások. Zádorfalván:* a múlt évben elhunyt lelképásztor, Bata Bálint, oly hagyományt tett a zádorfalvi lelkészi jövedelem szaporításául az egyháznak, mely a magyar szent sionban ritkítja párját. E hagyomány szántóföldben 14,121 □ öl, rétben 1398 □ öl, lucernásban, 158 □ öl közvetlen a parochialis kert és tagban kihalított papi szántóföld szomszédságában, a legjobb helyen; életbelép özvegye férjhezmenetelével vagy hunytával. Ugyanitt, néhai Bata Bálint özvegye, született Deme Zsuzsanna asszony, a zádorfalvi papi kertet, a férje által épített kerítéssel, minden benne levő ültetvény s több százra menő oltvánnyal együtt sértetlenül, csonkittatlanul s kárpótlás nélkül kívánja áldott emlékezetű férje iránti kegyeletének bizonyosságául a zádorfalvi lelkészi hivatalnak átadni. Ezen kárpótlás nélkül átadott beruházás szakértők ítélete szerint felér 200 frttal. Meg lett áldva a nemeslelkű hagyományozó emlékezte az egyházmegyétől, meg lett köszönve a nemes szívű özvegy kegyeletes jósága. Ugyancsak zádorfalván, Lenkey Rafael, közbirtokos, az egyháznak adta urasztali edényül azon szép és értékes ezüst poharat, eredeti tokjában, melyet néhai Lenkey Zsigmond áldott emlékezetű pelsüci lelkész, nyelvtudományi pályamunkájáért, a magyar tudományos társaságtól nyert. Ezen a gömöri egyházmegyére nézve emlékezetes poháron következő metszet olvasható: „Lenkey Zsigmondnak, nyelvtudományi pályamunkájáért, a magyar tudományos társaság 1839. száz arannyal.“ E száz arany az, mely a gömörmezei özvegy-árvagyámolda alapját képezi. Megújítottuk s megáldottuk emlékezetét Lenkey Zsigmondnak, elismerést s köszönetet mondtunk az adományozó örökös Lenkey Rafael közbirtokosnak. *Ragályon:* az egyház tőketartozásának törlesztésére, tekintetes Ragályi Nándor segédgondnok ur 100 frtot, tek. Ragályi Gyula főgondnok s egyházmegyei tanácsbíró ur 500 frtot adományozott, s e mellett az egész adósság kifizetésére a szükséges összeget előlegezte. A templom kijavításának költségét, mintegy 300 frtot készpénzben, Ragályi Gyuláné asszony, szül. Szendrői Török Hermin ő nagysága fedezte. Elismeréssel hajoltunk meg e nemes tényekben nyilatkozó egyházas buzgóság előtt. Szentmártonyi Ferenc, ragályi iskolatanító, az őt illető szülő jövedelmét az egyháznak adván, ez annak 6 frtot jövedelmez évenként. *Kelemérben:* a diszes új iskola építési költsége egészen önkéntes adományokból tölt ki. Maga tekint. Diószeghy Zsigmond főgondnok s megyei tanácsbíró ur ehez 371 frt. 10 krral járult. Tekintetes Hámos Gusztáv ur 77 frtot szentelt e célra. Az egyház hivei magokra kivetett kegyadománykint 897 frtot áldoztak, szolgálmanyuk pedig 436 frt. 20 krt tesz az iskola építése körül. Két római kath. atyafi 3 frttal járult az iskolaépítés költségeihez. *Poszobán:* 220 frtot gyűjtöttek a hivek magok között a templom s torony bezsindegyezésére. Ilko Kovács Pál nőtlen ifju 4 frttal járult ehez, a nélkül, hogy mint családfő azzal tartozott volna. *Putnokon:* az egyházi állandó tőke gyarapítására, ez évben néhai Horváth Sámuel ur hagyományozott 5 tallért, a Beke József tanító vezetése alatt álló éneklő-

kar 100 frtot adományozott egyenesen a templom kifestésére; 500 frtot pedig az egyház javára, mely adományt az egyház leányiskola építésére kíván fordítani. Az egyház hivei önkéntes megadóztatás útján a templom kifestésére 121 frt. és 70 krt gyűjtöttek. Tekintetes Czabaly Kálmán, római kath. közbirtokos ur, 3 zsellér telket adományozott a római kath. és ref. egyházak iskoláira, egyenlő osztálylyal. *Szuhafőn*: Bartók József özvegye született, Lenkey Juliánna, a templomi szószéket fekete posztóval vonatta be. *Aggtelken*: Bódis János gondnok neje, született Szűcs Zsuzsanna, értékes zöld selyemkendőt adott az urasztalára. A nagy adósság törlesztése céljából, az előljárók egyházas buzgalma s a hivek jóakarata folytán, a templomi székek fizetés alá vonattak, ennek összege 325 frtra megy, ebből már 167 frt. 20 kr. valósággal be is folyt. *Simoniban*: a község saját pénztárából 175 frtot adott a templom s torony diszítése költségeinek fedezésére, azonkívül a gyülekezet vallásos buzgósága a múlt évben is meghozta áldozatát, az egyház szükségére többen adakoztak. Balogh Mihály neje, szül. Végh Zsuzsanna, a szószék és papiszék bevonására 16 frt. értékű kék bársonyszönyeget ajándékozott. *Serkében*: Bódi Pálné, szül. Ferenc Zsuzsanna, az urasztalára kendőt adott. *Pálfalában*: a feloszlott éneklőkar pénzvagyonából 100 frtot adott az egyház pénztárába. *Balogon*: néhai Kovács István ur, az iskolára végrendeletileg 50 frtot hagyományozott. *U.-Panyiton*: tek. Bornemisza István főgondnok s egyházmegyei tanácsbíró ur 13 frtot adományozott az egyház szükségére s szegény gyermekek gyámolítására. Elismerésre méltó a hivek azon készsége, hogy az egyház adósságai törlesztésére, magok között, lélekszám szerint, 50 krt. vetettek ki. *Rásban*: Sebők Jánosné, egy terítőt adott az urasztalára. *Pelsűcön*: az egyház a lelkészi hivatal javadalmazására 10 erdőrészvényt vett. Az éneklőkar által tartott farsangi multság által a népkönyvtár tőkéje 15 frttal gyarapodott. *Szalócon*: a múlt évben a templom, torony s paplak rendbehözására a szekeres gazdák 30 frttal, a hivek fejenként egy frttal járultak. Ugyan e célra Ambrus Mártonné 4 frtot, Tircs Károly 6 frtot, Osváth István lelkész 10 frtot, Csunyocska János 7 frtot ajándékoztak; Isten dicsőségére az egyház hiveitől befolyt 12 frt.; Bartók Károlyné egy kendőt adott az urasztalára, Berza Pál tanító, egy csinos keresztelő poharat. *Bátkában*: tisztelendő Bornemisza Kovács József, keresztesi lelkész, testvérje, néhai Bornemisza K. Ábrahám, helybeli volt lelkész, neve fentartásának emlékeül 40 frtot ajándékozott az egyháznak. *Zsípben*: a templom kijavítására tett költségekhez 13 frtot adományozott tek. Fáy Viktor ur. *Iványiban*: tek. Miklovics Ferenc György és Terézia testvérek, az iskola javára 45 frtot adtak. *Hanván*: a lelkész föld- és rétbirtokát felébe mivelvén a hivek, ennek jövedelmét az egyház javára ajánlották fel. *Cstzben*: 6 hold földet bérelvén a hivek a lelkésztől, az ebből befolyó jövedelem az egyház javára fordítottatik. *Runyában*: Jankovics Miklósné, szül. Zsoldos Emma ő nagysága, 50 frtot ajándékozott az egyháznak, toronyépítési költségeihez, Darvas Pálné ő nagysága pedig 8 vessző fát adott az egyháznak. *Tornallyán*: tekint. Tornallyai Dezső ur, házassági felmentvénye folytán, adott az egyháznak 25 frtot. Isten dicsősége címen való adakozásból begyűlt 10 frt. 40 kr.

b) *Építkezések, javítások.* *A.-Szuhan*: az iskola romlásnak indult kéményei lehányattak s újból építették, tetemes költséggel; templom kijavított 300 frt. erejéig, paplak s iskola javított 150 frt. költséggel. *Szuhafőn*: legközelebb a paplak előtt egy 34 □ ölnyi kert díszesen bekerítettetett. *Imolan*: a templom 300 frt. erejéig kijavított. Új iskolaépítés jeleztetik. *Zubogyon*: a káplán szoba kideszkázott, a templom elébe tornác épült, a torony egészen, a templom is félig bezsindelyeztetett. *Ragályon*: a templom teljesen kijavított 300 frt. költséggel, a mellette tett közmunkát ide nem számítva, a paplakon alkalmas méhes épült. Az iskolának egészen újból építtetése célba vétetett. *Kelemériben*: a 11 öl hosszú, 5 öl széles új iskola cseréppel fedve, már teljesen felépült, a tanterem belseje 16 □ öl, az egész iskola célszerűségénél fogva hasonló gyülekezeteink előtt példányul szolgálhat. *Poszobán*: a templom egészen újból zsindelyeztetett, a torony zsindelyezéséhez az anyagok be vannak szerezve. *Putnokon*: a templom kifestése folyamatban van, e célra már 245 frt. 40 kr. fordított. A paplakon célszerű faragott kövekkel kirakott 240 frtba került kút készült. *Hétben*: a paplak

kibővítéséhez az anyagok beszerzésére tetemes költség fordított s újból kijelenti az egyház, hogy az építkezést már tovább nem halasztja. *Mártonfalván*: a paplakon a melléképületek egészen újból építették. *Simoniban*: a múlt év nyarán 334 frt. költséggel a templom és torony díszesen befestetett. *Jánosiban*: a paplak 700 frt. erejéig teljesen kijavított. *Pokorágyon*: templom, torony, iskola javított. *Kálosán*: az iskolai lakot kideszkázták, a melléképületeket rendbeszedték. *Vályban*: a templom, torony s paplak melléképületei 600 frt. költséggel a legjobb karba hozattak. *Mihályfalván*: az iskolába két új vaskályhát vettek. *G.-Szkároson*: az új iskolaépítéshez már hozzáfogtak. *Alsó-Faluban*: új imaház építéséhez készülnek. *Gicén*: a rossz karban levő iskola átalakítása célba vétetett. *Pelsűcön*: a pelsűci egyház előjárósága s a hálás tanítványok, néhai Kispál Sándor leányok tanítójának összegyűjtött filléreikből siremléket állítottak. *Szalócon*: templom, torony, lelkészlak, általában minden egyházhoz tartozó épületek a legszebb rendbe hozattak; az építkezés került 800 frtba. *Zsípben*: a templomot kijavították 200 frt. költséggel, a paplak újonnan építése már el van kezdve. *Iványi*: iskoláját újonnan akarja építeni. *Susán*: szinte új iskola alakításán igyekeznek. *Csízben*: az új templom már fedel alatt van, a torony ideiglenes fedéllel láttatott el, de még sok a hiba. *Runyában*: a toronyépítés halad előre. *Naprágyban*: a templomtető újonnan kijavított, az egyházi magtár kibővített. *Lenkén*: új harang vétetett 80 frtéért.

IV. Az alsózempléni egyházmegyében. a) *Adakozások.* *Tokajban*: nagys. Oláh Miklósné, szül. Zsoldos Krisztina asszony, új iskola építésre 100 frtot, a lelkészfizetési alaphoz 50 frtot s a szegények házára 50 frtot, összesen 200 frtot adományozott. Ugyanott Vecsei Oláh Károlyné, szül. Kádas Judit asszony, egy díszes, belül aranyozott fedeles ezüst kelyhet. *Sárospatakon*: a toronyóra-alaphoz néhai Radeczki János, négy darab 50 frtos pataki népbanki részvényt, összesen 200 frtot adott. *Erdőbényén*: Szepsi Józsefné, szül. Oláh Eszter asszony, az egyháznak 300 frtot hagyományozott. *Tarcalon*: a már készen levő orgonára adakoztak: Kovács Pap János 100 frt., Andrási Jánosné 50 frt., Komáromi Sámuelné 20 frt., Gecsei Péter lelkész 16 frt., Szilágyi Boldizsár 10 frt., Barta János 10 frt., Kis Gábor és neje 25 frt., Szabó Sámuel 20 frt., Szaniszló József 10 frt., Tóth József és neje 10 frt., Szabó Lajos 5 frt., Veres József 2 frt., Varga István 2 frt., özv. Szabó Dávidné 2 frt., ifj. Cziba Mihály 2 frt. s többen apróbb összegekkel 16 frt. *Erdő-Horvátiban*: báró Waldboth adományozott az egyháznak a templom fedélzetére 15,000 zindelyt. *S.-Hidvéken*: Csecskedi Istvánné orgonaalaphoz adott 20 frtot. *Harkányban*: múlt évben elhunyt özv. Hideg Józsefné, végrendeletileg hagyott az egyháza 40 frtot. *Megyaszón*: Bodnár Józsefné a temetőkert nagyobbitására 3 vécás földet adott. A város az egyház tulajdonát képezendő faiskola helyiségeül, a közös területből 3 hold földet hasított ki, s bele a csemetéket saját költségén hozatta; a cserélt új paplak kisajátítására 1200 frtot s kerítéséhez 3 öl követ ajándékozott; a tanítói nyugdíjintézet díjainak s a tanítók adójának évenkénti fizetését elvállalta. *Berzéken*: Török András 12 frtot adott az egyháznak; Kis József pedig végrendeletileg kötvényben 200 frtot. *Kesznyétenben*: K. Nagy József 5 frtot adott az egyház részére. *Legyes-Bényén*: Kis István, egyházfi, 20 frtot adományozott az egyháznak, oly feltétellel, hogy annak kamatai a tőkéhez csatoltassanak mindaddig, míg ismét a templom javításának szüksége állandó elő s akkor az egész összeg a jelzett célra fordíttassék. *Petrahón* a lelkészi hivatal 4 és $\frac{1}{4}$; a tanítói hivatal pedig 2 és $\frac{1}{8}$ hold erdőt nyert. *Lukán*: ifj. Tóth János a templomra adott 10 frtot. *Karos* leányegyházban, repcearatással kerestek a hívek az egyháznak 120 frtot. *Pácín* leányegyházban, önkéntes adakozás a hívek részéről az egyház javára 93 frt. 63 kr. *Lelesz-Pólyán* leányegyház egy belső telket vett, $\frac{1}{4}$ telek külállománnyal, 951 frton, mely 85 frt. évi haszonbért ad jelenleg. *Phtrügyön*: Székely Mihályné Lakatos Zsuzsánna örökösei 50 frt. alapítványt tettek, oly feltétellel, hogy annak kamataiból évenként az egyházi előjáróság hasznos könyveket véve, az iskola kitünőbb növendékeit azokkal jutalmazza s igyekezetre buzdítsa. *Bacsán*: a hívek 33 frt. 50 krt. adakoztak az egyház részére. *Karcsára*: Vasily József, nagy-kövesdi lakos, úgy maga, mint örökösei által évenként egy akó bort ajánlott az urvacsorájához. *Karád*: a múlt évben magtárt alapított 75 köből búzával. Ugyanott Kántor István adott az

egyháznak 5 frtot. *Lúcon*: a felállítandó magtár alapjául ajánltak a hívek 37 köből gabonát. *Liszka*: a tanítóakkal átellenben egy derék udvart, lak és melléképületekkel vásárolt az egyház, melyhez $\frac{1}{4}$ telki erdő és legelőilleték járult, 562 frtért. Az épület már s minden gazdasági épületek cserépszindelylyel vannak befedve. *Visnak* a múlt évben király ö Felsege 150 frtot kegyesen adományozni méltóztatott.

b) *Építkezések*. *Örös*: a templomot 2100 frt. értékeig teljes díszbe hozta, a csonkatorony helyett hatodfél öl magas bádoggal fedett sugártornyot emelt. *Karcsán* a leégett templom jó padlással ellátatott és az ugyanakkor leégett iskola is, amennyire lehetett, használhatóvá tétetett. *Tarcal*: a templomot 175 frt. erejeig kicsinosította; a parokhián egészen új istállót csináltatott 303 frt. 72 kr. értékig; a harangozó lakot is újonnan zsidelyeztette. *Vajdáccka* hamvaiból egészen felépítkezett. *Bereckiben* az egyházi melléképületek rendbe hozattak. *Szentesen* a már dűledező félben levő templomot jó karba hozták. *Erdő-Horvátiban* a templom új zsidelyes tető alá vétetett, a megrepedezett falak kiigazítottak, belőlről kimeszeltetett. *Berzéken* új tanszobát építettek. *Hernád-Németiben* a paplak és magtár új zsidelyfedőlék alá vétettek. *Legyes-Bényén* a templom kijavított, s új zsidelylyel fedetett. *Bacsán* a parokhiális épületek kijavítására költöttek 90 forintot.

V. A felsőborsodi egyházmegyében. a) *Építkezések, javítások*: Új templom, iskola vagy paplak, ez évben seholsem épült, de a régiek kijavítására tetemes összegek fordítottak a *f.-nyárádi*, *f.-kelecsényi*, *szendrői*, *ládbesenyői* és *szilvási* egyházakban.

b) *Adakozások*: *F.-Barcikán*: Réti Sámuel 5 frt. 75 krt. *Ecsegen*: Nagy Bálint 30 frtot. *Paraszyán*: Kormos Józsefné, született Berzi Terézia egy keresztelő edényt. *Radistyánban*: a lelkész 6 frtot. *Lászlófalán*: több buzgó egyháztag, a templom díszítésére és kiteglázására, 109 frtnyi összeget irtak alá. *Balajton*: tekintetes Ragályi Béla ur 10 frtot. *Vadnán*: ifjabb Varga János 10 frtot; Mizser István 5 frtot; néhai id. Némedi Józsefnő asszony egy fehér himzett kendőt. *Szilváson*: Geilhoffer István ur 1500 db. téglát; a helység előljárói 5 frtot; Sléger Franciska urnő 5 frtot; kisebb adakozásokból gyűlt 15 frt. *Rakacca-Szenden*: Gönci István 50 frtot. *Damakon*: különösen a templom tetőzete újból építésére, őgróf Pallavicini Adolf ö méltósága 29 frtot; a lelkész 5 frtot; ifjabb Veres János 3 frtot; idősb Hegedüs Józsefné 1 frtot. *Zilizen*: Molnár Mihályné Senyei Erzsébet egy kendőt ajándékozott az urasztalára. *Vámoson*: tehetetlen elárvult gyermekek felsegélésére, özvegy Szép Sámuelné asszony évenként 15 frtot. *Szendrőben*: a közösiskolai alap haszonbéréből 33 frt. 34 krt. *Szendrő-Ládon*: egy új iskolatanítói állomás alapjául az egyház saját erejéből vett $\frac{1}{8}$ telket. *Borsodon*: birságpénzből 19 frt.

VI. Az unghi egyházmegyében. *Építkezések és adakozások*: A *bezlői* egyház tornya meghasadt boltozatát kijavította, e célra fordítván az egyházmegyétől, a Horváth Mária alapból kapott 100 frt. segélypénzt is. Ezen kívül a hívek adakozásából, 1000 frt. értékben, egy 854 fontos harangot öntetett. A *jenkei* egyház, iskolája melléképületeit kijavította, e célra fordítván a Horváth Mária alapból az egyházmegyétől nyert 100 frt. segélyt is. A *szeretvai* körben a vallásos buzgóság nyilatkozott *Nagy-Szeretván* 12 frt., *Pályinban* 17 frt., *Solymoson* 28 frt., *Lucskán* 24 frt., *Reviscsén* 33 frt. 53 kr. önkéntes adakozásokban. *Nagy-Szeretván*: Fekesházy Zsuzsánna, Balogh Gábor tanító neje, egy kettős tehér selyem, csinosan kivarrott kendőt; *Reviscsén*, bunkóci lakos, Balázs Ilona egy barna földű félselyem-kendőt ajándékoztak. A *n.-szeretvai* egyház épített a tanító részére egy hat öl hosszú, három öl széles melléképületet, a lelkész részére kőkutat. A *pályini* egyház templomát bezsidelyeztette, a tanító udvarán pedig kőkutat rakatott. A *solymosi* leányegyház, új iskolájának falait és tetőzetét felépíttette. A *lucskai* egyház a tanítónak hat öl hosszú, s három öl széles; a *reviscsei* egyház szinte a tanítónak, hét öl hosszú, három öl széles melléképületet húzatott. Az *iskei* egyház lelkésze fizetését személyhez kötve, évenként 100 frttal javítja. A *bajánházi* csekély népességű szegény egyház, a hívek buzgóságából s áldozatkészségéből befolyt fillérekből, egy 64 frt. értékű új ezüst úrasztali kannát hozatott Pestről s 28 frt. értékű két darab olcsóbbszerű aranyozott úrasztali poharat vásárolt Ungváron. A *ptruksai* leányegyháznak, néhai özvegy Katkó Katalin, kötvényeken 305 frt. 80 krt hagyományozott. A *korláth-*

hubka-helmeci egyház templomát s paplakát deszkakerítéssel, tantermét padokkal látta el. Ez egyháznak urasztali készlete egy belől aranyozott, csínos ezüst kehelylyel szaporodott. A kehely mintegy félliter ürtartalmu, talpas és magas, oldalán egy kidomboruló szép babérkoszoruban vésett betűkkel e szavak olvashatók: Hála emlékül 1878. G. A. Ajándékozta Korláth Béla ur neje, született Garami Anna, római kath. vallásu úrnő, betegségéből lett felgyógyulása hálás emlékeül, mivel betegségében érette a gyülekezet könyörgött.

VII. A felsőzempléni egyházmegyében. *Építkezés:* A *kis-azari* egyház építettett egy zszindely-fedélzettel ellátott díszes tanítói lakot; más építkezés, ajánlat vagy lényeges adakozás nem történt.

VIII. A tornai egyházmegyében. a) *Adakozások:* *Komjátiban:* Gyuró Borbála, Gyuró István hajadon leánya az urasztalára egy értékes selyemkendőt ajándékozott. Ugyancsak *Komjátiban* több egyháztag az Isten dicsőségére 10 frtot adott. *B.-Vendégiben:* néhai Lovász Miklós és neje Zsarnay Amália hagyománya folytán, örököseik Putnoki István, Lovász Dezső, egy 225 bécsi font súlyu, vaskoronával ellátott 280 frt. értékű ércharangot s ugyanott az egyház hivei közadakozásból egy 130 frt. értékű harangot öntettek. A *görgői* egyház a paplakon istállótetőzetet s köfalkerítést építettett, 400 frt. költséggel. *Barkán:* több egyháztag Isten dicsőségére 7 frtot adott; ifj. Icsó Istvánné, Icsó Jánosné s özvegy Icsó Andrásné, egy-egy értékes kendőt ajándékoztak az urasztalára. *Jabloncán:* gróf Andrassy Manó ő méltósága, a lelkész kertjéhez 587 □⁰ területet ajándékozott. *Szöllős-Ardóban:* Méltóságos gróf Csáky László egy csínos vaskályhát, húsz darab tölgygerendát és 15 hordó meszet ajándékozott a paplakhoz. *Szin-Petrii* égett egyház részére, *Szilice* községe adott 47 frt. 3 krt; *Borzova* 17 frt. 40 krt; *Jósvafő* épületfák fuvarozása végett, *Csetnekre* 12 szekeret rendelt. A *borzovai* egyházban Rákai Sámuel az egyház szüksége fedezésére egy 1864-ik évben kelt 48 forintról szóló kötvényt ajándékozott, 6% kamatjával együtt.

b) *Építkezések:* *Petri* leégett templomát és iskoláját nagyrészben felépíttette, tornyát bádogtőzet alá vette. *Jablonca* a paplakot körülbelől 900 frt. költséggel ujonnan építtette. *Almásón* a tanterem mintegy 420 frt. költséggel, a törvény kívánalmainak megfelelőleg, átalakíttatott. *Szilice* a tanító használatára csürt építtetett, 234 frt. erejéig.

Ezek után áttérek saját szuperintendensi hivatalom körében végzett dolgokra. Az ügydarabok száma, melyeket gyűlésen kívül elintéztem, volt a mult évben 1535. Ezek közt miniszteri rendelet volt 244, egyházi ügyekre vonatkozó 45, iskolai ügyeket illető 167, katonai 23, házassági 19. Házassági felmentvényt, tiltott rokonsági, sógorsági fokozatok esetében, eszközöltem 17-et; díjelengedés mellett 7-et, díjfizetés mellett 9-et. A díjakat, melyek összesen 240 frtot tettek, az illető egyházak iskoláira adományoztattam, melyekben a házassulandó felek laknak. A *szendrői* iskola részesült 10 frtban, a *nagymihályi* alsóborsodban 10 frtban, a *komjátii* iskola tornamegyében 10 frtban, a *szilvási* iskola 15 frtban, a *vályi* gömörmegegyében 25 frtban, ugyanott a *tornallyai* 25 frtban, a *csizi* leányegyház 25 frtban, egy dispensatio után; a *maklári* iskola 10 frtban, a *m.-iszépi*, 50 frtban, a *lasztóci* iskolák, egy dispensatio után, 50 frtban, *gagybátori* Abaujban 10 frtban.

Országszerte könyöradománygyűjtésre engedélyt eszközöltem a *szendrő-ládi*, *szin-petrii*, *martonyii*, *jabloncai*, *kis-kinizsi* egyházak részére.

Ajánlatom folytán következő egyházak részesültek ő Felsége által magánpénztárából legkegyelmesebben adományozott segélyben: Abaujban a *csécsi* egyház 100 frtban, Tornában a *szin-petrii* egyház 150 frtban, Ungban a *solymosi* 100 frtban, Abaujban a *hernád-petrii* 100 frtban, Alsőzemplénben a *visi* egyház 150 frtban, összesen 600 frtban.

Több vallásügyi sérelmeket terjesztvén fel a nagyméltóságú vallás- és közoktatási minisztériumhoz, más hitfelekezetű lelkészek által elkövetett illetéktelen keresztelési s esketési ügyekben, azokra nézve orvoslatot eszközöltem, annyiban, hogy az illető törvénytsértő lelkészek, rendreutasítottak, s mindenik esetnél az anyakönyvi kivonatok — az illetékes anyakönyvbe leendő bevezethetés végett — megküldésére köteleztettek.

Fel kell azonban itt egy körülményt említenem, a mely az e térení orvoslat eszközzését igen nehezíti; nevezetesen a minisztérium, a vegyes házasságból származott gyermekek törvényellenes megkeresztelésénél, most már a szülék házassági bizonyítványát kívánja, a feljelentett sérelmi ügyek elintézéséhez; pedig az ily házasságok legtöbb esetben más hitfelekezetü lelkészek által köttetvén, azoktól a házassági bizonyítványt vagy nem, vagy sok utánjárással lehet kieszközölni. Ily nehezítő körülményekre, amennyiben a törvény igen világos, megszabja, hogy a *figyermekek atyjok, a leánygyermekek anyjok vallását követik s e törvénytellen ellenkező bármely szerződés, téritvény vagy rendelkezés ezentul is érvénytelen*, megmutatja az útát a lelkészeknek, hogy kiket keresztelhessenek meg.

A lelkészi mindkét vizsga ez évben is megtartatott kellő szigorral. *Első vagy bekebelezési vizsgát* tettek 15-en; kitünő osztályzattal 6, első osztályzattal 8, javító vizsgára utasított 1. *Második vizsgát* tettek 10-en; kitünő osztályzattal 3, első osztályzattal 7.

Az első vizsgát sikerrel letett 15 egyén közül kibocsátottam a segédlelkészi hivatalra 11-et.

Az egyházkerületi pénzügyi választmány üléseit rendesen megtartván, valahányszor arra szükség volt, kötelességének híven elegett tett. Valamint a számvevőszék is kellő szigorral megvizsgálta a számadásokat s azokat rendben találta. A számadásokról vezetett jegyzőkönyv be fog terjesztetni.

Felsőbb tudományos intézeteinkről általában jelenthetem, hogy ezekben a növendékek, a főtiszteletü egyházkerület által megállapított tanrendszer alapján, szakavatott s kötelességeiknek megfelelő tanárok vezetése mellett, a tudományos s erkölcsi nevelés s oktatás kellő mértékében részesülnek, s népességökre nézve is, a mult évek számához képest, szaporodást mutatnak. A mult iskolai félévben a sárospataki gimnáziumban volt a növendékek száma osztályonként következő:

I-ső osztályban volt	118.
II-ik " "	96.
III-ik " "	79.
IV-ik " "	56.
V-ik " "	62.
VI-ik " "	49.
VII-ik " "	53.
VIII-ik " "	29.
Összesen .	542.
Ehez jön az előkészítő osztály	35 növendékkel.
Összesen .	577.

Ezek közül 44 római kath., 4 görög kath., 2 ágostai hitv. és 23 izraelitán kívül mind helvét hitvallásu.

Az akadémiában a létszám volt, a mult iskolai félévben: 154; jogász 50, ezenfelül magánhallgató miniszteri engedélylyel 6; bölcsész és hittanhallgató 98.

A főiskolai ifjuság erkölcsi magaviselete megnyugtató.

A mi a főiskola anyagi viszonyait s ügyeit illeti, az a gazdasági választmány folytonos s ernyedetlen munkássága mellett felismerhetőleg javul. Mit főleg a szigorubb gazdálkodásnak s a kamatok pontosabb behajtásának lehet köszönni.

Az új épület díszes tantermeivel és muzeumi helyiségeivel felszerelve, készen áll, s szállást ad a múzsák seregének. A nagy udvar célszerűen berendezve, vasrácskerítéssel körülvéve, fákkal beültetve, emeli az épület imponans alakját. A kóroda szinte be van fejezve, célszerűen berendezve s az iskolai év kezdetétől fogva az is szállásul szolgál a betegeknek. Most az oly régóta sürgetett tornacsarnok építésére vannak megtéve az előkészületek, mely szinte tetemes kiadást igényel; de az építkezési pénztár maradványa erre is elegendő alapúl szolgál. Azon remény, melyet ez utóbbi építkezés irányában tápláltunk, t. i. az egyházmegyék e célrai segélygyűjtése, majdnem egészen meg-

hiusult; oly mennyiséget tesz ez ki, mely számba sem vehető. Azonban, ha még ezen építkezésre is megsegít Isten bennünket, teljes megnyugvással nézhet a főtitizeteletü egyházkerület sárospataki főiskolájára; mert bátran versenyezhet ez bármely hazai hasonnemü tanintézettel.

A miskolci főgimnázium szinte jelesen megfelel fontos feladatának. Azonban ezen egyházkerületünkre, hitfelekezetünkre, sőt hazánkra s nemzetiségünkre nézve is oly szükséges tanintézet jövőjére aggodalommal kell tekintenünk; mert ezt az eddig fentartó miskolci egyház-gyülekezet nem levén képes a közélettanodák szervezésére vonatkozó törvényjavaslat feltételei szerint szervezni, nem tudjuk, mi történik vele? Az épület átalakítása s tanári erő szaporítása ezen tanintézetnél multhatlanul szükséges. Az egyházelőjáróság megtette erre nézve — egy, a minisztérium által kiadott engedély alapján — a lépéseket a gyűjtésre; gyűjtő iverket bocsátott szét, hitfelekezeti különbség nélkül, a haza tehetősebb polgárai közt; azonban az eddigi kilátások nem nyújtják ezen intézet megmentésére csak azon reményt sem, hogy az ezen uton befolyandó összeg, a multhatlanul átalakítandó tanhelyiségre szükséges költségek felerészét is fedezné. Egyházkerületünknek volna, első sorban feladata ezen régi, honnak s hitfelekezetnek sok szolgálatot tett tanintézetet megmenteni, de tudom, hogy e célra az egyházkerület pozitív erővel nem rendelkezik, pedig két főgimnázium az egyházkerület kebelében és a protestantizmus érdekében, mint a harapás kenyér oly szükséges.

Hogy ezen intézet mennyire szükséges, növendékeinek létszáma, s ezek között a különböző hitfelekezetü, 20—22 megye vidékéről való ifjak, s a felsőbb vidékekről, a nemzeti nyelv tanulásaért idejövő tanulók száma is mutatja. Ez iskola tehát, mint a felföld és alföld összekötő kapcsa, mint a különböző nyelvü magyarországi ifjúságok összeolvasztó tégelye tekinthető. Ezen létszám mutatja, főtitizeteletü egyházkerület! hogy ezen tanintézetre a maga helyén épen szükség van. Méltóztassék ezért, mennyiben hatáskörében esik, ezen intézet megmentésére segédkezeket nyújtani.

A *rimaszombati* egyesült protestáns VI. osztályu gymnázium 214 létszámmal, szinte megfelel becsülettel a maga feladatának; ezen intézet a folyó iskola év végén fogja 25 éves fenállásának örömnünepét megülni, mely körülmény velem hivatalosan tudatva van.

Az egyházkerületi leánynövelde mennyire felel meg céljának, s a közszükségnek, azon pártfogás mutatja, melyben ez a közönség által részesül. Jelenleg van 90 növendéke az intézetnek, kik közt más hitfelekezetü növendékek is vannak. Ez évben sikerült ezen intézet javára rendezett sorsjátékból 437 forint 77 krt szerezni, mely összeg az intézet helyiségén levő kútnak helyrehozására és az intézet célszerű székekkel s asztalokkal leendő felszerelésére lesz fordítandó.

Ezek azon jelentékenyebb körülmények, melyeket feljegyzésre és jelentésre méltóknak ítélem. Egyébiránt egyházi s iskolai célokra tett adakozásokról, építkezésekről szóló bővebb jelentések jegyzőkönyvünkbe fel fognak vétetni.

Ezek után magamat, a főtitizeteletü egyházkerület kegyességébe továbbra is tisztelettel ajánlom.

2. A képviselők megbízó-levelei

igazolttaknak tekintettek. Ennek folytán

3. Közgyülésünk hivatalos személyzete kiegészítésének szempontjából, a mult évi őszi közgyülés jegyzőkönyvének 32. száma alatt, jelezve levén az alsóborsodi egyházmegye által, hogy segédgondnokává baró Vay Béla lön megválasztva.

A tisztelt báró ur segédgondnoki esküje letételére fölhivatott, ki is a fölhívásnak engedvén, meleg szavakban ajánlá föl magát egyházunk s vallásunk érdekében, a közügyek terén, teljes tehetsége s buzgóságával, közreműködni s ezzel segédgondnoki székét, közgyülésünk szivélyes üdvözlése mellett, legott el is foglalta.

4. Mult évi őszi közgyülésünk jegyzőkönyve 6. száma alatt, az egyházi és iskolai mindennemü alapítványok összeírására szolgáló mintaivek készítése s még azon gyűlés folyama alatt leendő

beadására megbízott küldöttség állítólag ezen mintaiveket beadván s az kellő számu példányokban kinyomatni rendeltetvén: jelenti gazdasági választmány, hogy amennyiben ezen mintaívek a gazdasági választmánynak eddigelé még ki nem adtak, azoknak kinyomatását nem eszközölte.

A mintaíveknek az ügyiratok közül kiadásával a jegyzői hivatal, 1000 példánybani kinyomatásával a gazdasági választmány ujlag megbizatnak.

5. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 9. számu határozatában, hivatkozással a mult évi nyári pataki közgyűlésünk jegyzőkönyvének 42-ik pontjára, Szinyei Gerzson, főiskolai könyvtárnok, s a sárospataki tanári kar utasitva lévén, egy, a könyvtár rendezésének minden ágán, valamint az ezen gyűjteménynek rendezését s esetleg a szépművészeti muzeummal netalán párhuzamosan vezethető régészeti gyűjtemény mikénti föllállítására és kezelésére vonatkozó javaslatnak, jelen gyűlésünkre leendő beadására.

Amennyiben az, még ez alkalommal se terjesztetett be, jövő pataki nyári közgyűlésünkre beváratik.

6. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyvének 24. és 45-ik számai alatt, Hegyessy Ede méhii és Szikora János s.-szentpéteri római kath. lelkészeknek, ref. vallásu gyermekek törvényellenes megkeresztelése ügyében, szuperintendes ur által, az illető minisztériumnál panasz emeltetvén, jelenti, hogy a nevezett törvénysértő római kath. lelkészek, az illető minisztérium által, komoly megrovás mellett, a törvény tiszteletére utasittattak.

Tudomásúl vétetik.

7. Ugyanazon közgyűlésünk. 25. számu jegyzőkönyvi határozatának értelmében, a gömöri egyházmegye indítványa folytán, szuperintendensi hivatalunk, azzal bizatván meg, hogy tenne kérdést a váci siketnémák intézetének igazgatóságánál: valjon nincsen-e ott, a szokásos hirdetések utján, egyházközségeink részéről tett adakozás folytán, hitfelekezetünk számára egy külön ágy felállitva: szuperintendens ur jelenti, hogy e tárgyban tett tudakozódására, az igazgatóság értesítése szerint, csak az illető minisztérium adhat felvilágositást; azért ez ügyben, legközelebb ide fog kérdésével fordulni s majdan közlendi az onnan nyert felvilágositást.

Tudomásúl vétetik.

8. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve, 38. száma alatt, az ungi egyházmegye fölterjesztése folytán, a szelmenci egyház nagy összegre fölszaporodott adóhátraléka ügyében, az azon valamiként lehető könnyítés szempontjából, az illető minisztérium, szuperintendens ur által megkerestetni határozatván: jelenti szuperintendens ur, hogy a fölterjesztést megtette, de arra kedvező választ idáig nem nyerhetett.

A netalán még kedvező válasz reménye fejében, az illető minisztérium megkeresésére szuperintendensi hivatalunk ujlag megbizatnak.

9. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve, 39. száma alatt, a Rhédey László hagyatékosai ellen fennforgó két rendbeli követelésnek tisztába hozása jogigazgatóra lévén bizva, ugyancsak gazdasági választmány által jelenti jogigazgató, hogy a periratok jelenleg a semmisítő törvényszéknél vannak.

Tudomásúl vétetik.

10. Ugyanazon közgyűlésünk 48. számu jegyzőkönyvi pontjában, Tóth István sajó-kazinci lelkésznek, azon felebbezési kérvénye, melyben megsemmisíteni kéri a felsőborsodi egyházmegyének abbeli határozatát, melyszerint az egyház pénztárából Trilec Andrásnak, Zolyomi András gondnokkal együttesen kiadott és veszendőben levő 100 forintnak felerészében való megfizetésére ítéltetik: ujjabb átvizsgálás végett a felsőborsodi egyházmegyéhez tétetvén át, nevezett egyházmegye, folyó

évi ápril 2—3-án, Hangácson tartott gyűlésének 59-ik számú jegyzőkönyvi felterjesztésében jelenti, hogy korábbi határozatát ez ügyben, most is fel kell tartania, mert a Tóth István által e tárgyban újabban felmutatott két okmány, semmi alapos és elfogadható bizonyító okot sem hoz fel.

A felsőborsodi egyházmegye ítélete, indokainál fogva, helyben hagyatik.

- 11.** Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve, 65. száma alatt, a Fráter Sándor által haszonbérelt györgytarlói birtok megtekintésére, különösen annak alapos megvizsgálására: miként lehetne ezen jószág értékét tetemesebb költség nélkül emelni; szükségesek-e és mily nemű befektetések ezen birtokban, s ha igen, mily összegbe kerülhetnek ezen befektetések: küldöttség levén megbizva, mely jelentését már jelen gyűlésünkre lett volna beadandó; jelentetik azonban küldöttség részéről, hogy az elnök meg nem jelenése miatt, küldöttség a maga eljárását ez ügyben meg nem tehette.

Kiküldetnek ujlag ez ügyben, Payzsos János elnöklete alatt, báró Vay Béla, Ragályi Gyula, Bernáth Elemér, Bódogh Károly és Fejes István urak, azon utasítással, hogy mielőbb, még t. i. a Tisza és Bodrog folyamok emelkedése azt lehetővé és alkalomszerűvé teszi, menjenek ki a jelzett hely színére s beható vizsgálatuk eredményéről, nyári pataki közgyűlésünkre, kimerítő véleményes jelentést terjesztenek föl.

- 12.** Ugyanazon közgyűlés 69. számú jegyzőkönyvi pontjában kinevezett küldöttség, azzal bizatván meg, hogy vizsgálja meg Dr. Heiszler József, dombrádi lelkésznek kérvényét, melyben főiskolánk ellen való állítólagos követelését részletezván, „indemnitási illeték“ címen 183 frt. 13 krt kér maga részére meg ítéltetni; nevezett küldöttség jelenti, hogy a kérelmező által, az élet biztosításnál szenvedett veszteség, kétségbevonhatlanul saját magának mulasztásából, nevezetesen onnan származott, hogy lelkészszé lett választása után, az illetéket tovább nem fizette, s az általa befizetett összeg egy harmadát pedig, melyhez joga lett volna, a kiszabott záros határidő alatt, a biztosítási alapszabályok értelmében, vissza nem követelte.

Mínt hogy e feltüntetett okoknál fogva, Dr. Heiszler Józsefnek, a főiskolával szemben való kártalanítási igénye egészen alap nélkül való, a kívánt 183 frt. 13 krt részére egyházkerületünk nem utalványozhatja s e határozatával ez ügyet maga részéről véglegesen befejezettnek tekinti.

- 13.** Olvastatott a vallás- és közoktatási minisztériumnak, Budapesten, folyó évi április 15-én, 8375. szám alatt kelt s szuperintendensi hivatalunkhoz intézett leirata, melyben, vonatkozással a mult 1877-ik évi szeptember hó 27-ik és 28-ik napján tartott közgyűlésünk határozata alapján hozzá fölterjesztett föliratra, az egyházkerület lehető megnyugtató s aggályainak elosztatása végett válaszolván, elmondja az indokokat, melyek a mult 1878-ik július hó 21-ről, 18,379. szám alatt a valamennyi kormányi tankerületi főigazgatóságához kibocsátott, s ugyancsak szuperintendensi hivatalunkkal is közlött rendelete kiadásában vezették, mint a mely által nem látta egyáltalában céloztatva a protestáns egyháznak országos törvények által biztosított önkormányzati joga megsértését. Ugyanazért nem is érzi magát azon helyzetben, hogy azon körrendeletét hatályon kívül tehetné, sőt újra fölkéri szuperintendensi hivatalunkat s általa egyházkerületünket, hogy a saját autonom hatáskörében megállapított tanulmányi rend alól kivételeket tenni s osztály-összevonásra vagy valamely kötelezett tantárgy alóli fölmentésre vonatkozó engedélyeket adni, mind az illető tanulóknak, mind saját hatósága tekintélyének érdekében tartózkodjék; nehogy az ily engedélyeket nyert tanulók, valamely más felekezeti, vagy állami közép- vagy felső tanodába lépván át, csak saját felekezeti hatóságaiktól nyert fölmentéseik ott tekintetbe nem vétetvén, ez által ártatlanul sujtassanak; a fölmentést adó hatóságok tekintélye pedig sajnosan csorbuljon. Ennek kapcsában

Olvastatott a sárospataki gimnáziumi szék 1877. november 13-án tartott VIII. ülésének jegyzőkönyvéből, annak 4-ik pontja alatt, a vallás- és közoktatási minisztérium, folyó 1877. október 28-án, 25,378. szám alatt kelt, s nevezett gimnáziumi székkal szuperintendensi hivatalunk által közlött azon rendeletére hozott határozata, melyszerint Gottlieb Rudolf, sátoralja-ujhelyi lakos, V-ik osztálybeli tanuló, Sárospatakon nyert bizonyítványát érvénytelennek tekinti az illető minisztérium, azon alapon, mert a közvetlen felügyelete alatt álló középtanodákban, miniszteri engedély nélkül letett magánvizsgálat érvényesnek nem tekinthető, s nevezett ifjút, a sátoralja-ujhelyi gimnáziumi igazgatóság által, az V-ik osztály rendes hallgatására utasította. Mely miniszteri rendeletet gimnáziumi szék nagy megütközéssel vévén tudomásúl: Gottlieb Rudolfnak a magánvizsgálatot megengedte, azon indokból, hogy előhaladott kor s jeles osztályzatu bizonyítvány -- mellőztetve minden szegénységi bizonyítványok, mint a melyek igen sok mellékérdek szülte körülményeknél fogva, legtöbb esetben alig állhatják ki a hitelesség próbáját — elegendők arra, hogy valaki osztály-összevonási engedélyben részesíttessék, s ezt egyházkormányzatunk is elégségesnek találván, az engedélyezési jogot tanári karra ruházta; mely tanári kar ez okból, az érintett sérelmes ügyben, egyházkerületünk által jogorvoslatot kér eszközölni.

Egyházkerületünk nagy megütközéssel veszi a nevezett minisztériumnak, egyrésztől mult évi őszi közgyűlésünknek, e sérelmes ügyben hozott határozata alapján tett föliratára adott tagadó válaszát, másrésztől azon újabb jogsérelmet, mely a sárospataki gimnáziumi székkal Gottlieb Rudolf V-ik osztálybeli tanuló ügyében közlött s az annak részére kiadott magánvizsgálati bizonyítványt, érvénytelennek nyilvánító rendeletében nyert még határozottabb kifejezést, mi anyival is inkább sérelmes reánk, mert mi azon föltételeket, melyekhez kötötte az illető minisztérium az ily magánvizsgálatok engedélyezését, mindenkor kellő figyelemben és tekintetben tartottuk, sőt e részben követett eljárásunknál, sok esetekben még nagyobb szigorúságot fejtettünk ki. Épen ezért nem látunk semmi okot arra, hogy ezen eddig követett eljárásunktól s mindig szem előtt tartott szabályainktól, csak legkisebbé is eltérjünk, sőt ujlag elhatározá egyházkerületünk, hogy egy újabb föliratban kerestessék meg az illető vallás- és közoktatási minisztérium, miszerint ebbeli jogsérelmünk, mielőbb lehető orvoslása szempontjából, épen azon indok alapján, mit a hivatolt miniszteri leírás is hangsúlyoz, hogy t. i. ezáltal az ily engedélyeket nyert tanulók, valamely más felekezeti vagy állami tanodában lépvén át, s illetén felekezeti hatósági bizonyítványuk ott tekintetbe nem vétetvén, ezáltal ártatlanul sujtassanak: minden a fennebb idézett s az osztály-összevonások és magánvizsgák, valamint a specificus és eként feltűnő Gottlieb Rudolf ügyében kiadott sérelmes rendeletét visszavonni kegyeskedjék.

14. Olvastatott a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak, folyó évi február hó 8-án, 203. szám alatt kelt szuperintendensi hivatalunkhoz további intézkedés végett megküldött következő leírata: „Szent István első királyunk ünnepének megtartása tárgyában, az 1831. és 1842. évi legfelsőbb rendeletek akként intézkedtek, hogy ezen ünnep, mint normanap, minden vallásfelekezet által megtartandó és megünneplendő. Az 1868-ik évi 53. törvénycikk 19. §-a szerint azonban a normanapok jelentősége és megünneplése változást szenvedvén; a magyar kir. belügyminiszter ur, folyó 1878. évi január hó 15-én, 3969. eln. szám alatt kelt rendelete értelmében, — tekintve azt, hogy szent István napja, reánk magyarokra nézve, az egyházi ünnepen felül, még kiválóan nemzeti ünnep is: ott is, hol ez eddig szokásban nem volt: ha a lakosság vagy a hatóság kívánja, az illető lelkész, köteles istenizszteletet tartani.

E miniszteri rendelet, az egésznek szelleme és irányzata; a legszembevetőbb

és legkiméletlenebb módon támadván meg protestáns egyházunk lelkiismereti s független vallásgyakorlati szabadságát s önkormányzati jogait, e részben keltett fájdalomknak, sajnos megütközésünknek és sérelmünknek, egyházkerületünk a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz intézendő következő feliratban kívánt kifejezést adni s jogainak sérelme ellen ünnepélyesen óvást emelni:

Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr!

Magyar protestáns egyházunk, mint erre bizonyos önérzettel hívhatjuk fel egész multunkat, mindenkor kész örömmel igyekezett éleszteni az igaz hazafiság nagy gondolatait; kész örömmel áldozott a jól felfogott nemzetiségi kötelességek oltárán s kellőleg tudván méltányolni nagyjainak érdemét, hiveiben folyvást igyekezett fentartani a kiemelkedőbb történeti alakok iránt való kegyelet és hálás elismerés érzelmét, annyira, hogy, e tekintetben, hidegséggel és közönyösséggel bizonyára még ellenségei sem vádolhatják azt. Emelkedett és tiszta hazafiai gondolkodásmódja mellett azonban, egy percre sem feledkezhetik meg arról, hogy a vallást a hazafisággal, egyiknek érzelmét, kötelességeit és jogkörét, a másoknak kötelességei, érzelmei és jogkörével összetéveszteni, annyival kevésbé talán egyiket a másoknak feláldozni, sohasem szabad s épen ezért egyházkerületünk is, mint a vallásos és egyházi élet egyik hivatalos öre, méltó megsomorodással és megdöbbenéssel látja, a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumnak, folyó évi február hó 8-án kelt, 203. számú s szent István, első magyar király ünnepére vonatkozó s szuperintendensi hivatalunkhoz, a protestáns lelkészeknek, további utasítás végett, áttett leiratából, hogy a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium, a jól és pontosan megkülönböztetendő érdekek és jogok kellő figyelembe való nem vétele miatt, ujlag oly intézkedéshez folyamodott, mely kiméletlenül sérti, nemcsak, hanem egyenesen megsemmisíteni törekszik legsarkalatosabb egyháztársadalmi létjogainkat, nevezetesen lelkiismereti szabadságunkat és általában szabad vallásbeli gyakorlatunkat; melyeket pedig országos törvények biztosítottak és szentesítettek részünkre. Az istenitisztelet ugyanis, a legfenségesebb, a legmagasztosabb, de épen azért a legszabadabb, minden kényszerítés nélkül való nyilatkozata a protestáns ember vallásos életének; mint elnevezése is eléggé mutatja, hitelveinknél fogva, annak tárgyát csak maga isten és az ő fenséges lényének tulajdonságai képezhetik; innen van az, hogy annak alkalmi és tárgyai felett, még hitelvi könyveink, tehát a hit dolgában, ránk nézve elsőrangú szabályozó zsinórmértékeink is, csak kimélettel rendelkeznek s épen ezért, nem feltűnően, kiméletlenül való megsértése-e az lelkiismereti szabadságunknak, sőt sarkalatos hitelveinknek, midőn a fentebbi miniszteri rendeletben az kívántatik, hogy „a protestáns lelkész ott is, hol ez eddig szokásban nem volt, ha a lakosság vagy hatóság kívánja, szent István emlékezetére, köteles istenitiszteletet tartani?“ holott ez, midőn egyrészt nyíltan ellenkezik ama keresztyén s ránk protestánsokra nézve, mindenkefelett kötelező parancsolattal: „egyedül csak istent imádjad s egyedül csak ő neki szolgálj;“ másrészt homlokegyenest összeütközésben áll, amaz egyháztársadalmi közigazgatási sarkalatos elvünkkel is, melynélfogva az istenitisztelet alkalmait, annak megtartási idejét megszabni, nem az, hogy egyes egyházközségeknek, hanem még egyes egyházkerületeknek sincs joga s az, csakis a protestáns egyház egyetemét s illetőleg legfelsőbb képviselői törvényhozói testületét, a zsinatot illetheti meg.

Ehez járul mindjárt az is, hogy az országosan szentesített 1791. XXVI. t. c. 17. §-ban, sőt még világosabban az 1868. évi LIII. t. c. 19. §-ban nyilván kimondatik, hogy „egyik vallásfelekezet tagjai sem kötelezhetők arra, hogy más vallásfelekezetbeliek egyházi szertartásait és ünnepeit megtartsák, vagy hogy ezen napokon bármilyen munkától is tartózkodjanak“; azért nem méltán visszatetszést szülhet-e bennünk az, midőn látjuk,

hogy a szóban forgó miniszteri rendelet, félremagyarázhatlan, országos törvényeket mellőzván, tőlünk oly jogokat kíván elvenni, melyeket maga a törvényhozás is mindenkor tiszteletben tartott s a melyeket kormányrendeletileg csonkítani vagy éppen megsemmisíteni, semmi körülmények között sem szabad; hacsak valaki a jogfolytonosság elvét megsérteni s ez által társadalmi együttlétezésünk békéjét megingatni nem akarja; nyilván kimondván ily netalán való szerencsétlen lépése által azt, hogy alkotmányos hazánkban, többé senkisé is a legszentebb ügy sem áll immár a törvény oltalma alatt. Ilyen messze kiható levén a történelem és törvényhozás által egyaránt szentesített vallás- és egyháztársadalmi jogok és elvek tiszteletben tartása, ez az oka annak, hogy azok iránt még kiválóbb alkotmányos, koronás fejedelmeink is, kellő mérsékletet s bölcs visszatartózkodást tanusítottak minden időben; mely magas példát, hogy a szóban forgó miniszteri rendelet, kellő figyelembe nem vett, azt annyival is inkább fájjaljuk, mert éppen a kérdéses ügyben is, óvakodásra intő okmányt láthatott volna a multból; akkor, mikor éppen az előttünk fekvő rendelet indokolása végett felhozott 1831. október 5-én, 25853. szám alatt kelt magyar királyi helytartó-tanácsi leiratban is, a szent István király ünnepére vonatkozólag, reánk, protestánsokra nézve, világosan eme szavak állanak: „caeterum arbitrio evangelicae confessioni addictorum relinquendum esse: an, et quo Religionis cultu memoriam divi primi Hungariae regis in sacris ipsorum Aedibus celebraturi sint.“

Ezen okoknak alapján, annak készsége biztosítása mellett, hogy mi, magyarországi protestánsok, mint eddig, ugy ezután is, mindig együtt fogunk érezni a magyar nemzet egyetemével, ott, hol igaz hazafias kötelességekről és történeti nagyságunk alkotói iránt való hálás elismerésről és kegyeletes megemlékezésről leend szó, kénytelenek vagyunk, tiszteletteljesen kijelenteni, hogy a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatási Minisztériumnak, a szent István, első magyar király emlékezetének, istenitisztelettel egybekötött megünneplésére vonatkozó rendeletét végre nem hajthatjuk s hogy az annak alkalmából, lelkiismereti és vallásos gyakorlatunk szabadsága ellen irányzott kiméletlen megtámadás ellen, jelen feliratunkban, ezennel ünnepélyesen óvást emelünk s annak visszavételét szívesen kérjük; sőt, minthogy a leiratban kívánt intézkedés, egészen illetéktelen beavatkozásoknak és jogtalan zaklatásoknak teszi ki a protestáns lelkészeket, addig is, míg jelen felterjesztésünkre, Nagyméltóságodtól, az általunk teljes reménnyel várt, kedvező válasz, illetőleg méltányos változtatás, e tárgyban megérkeznék, utasítottuk szuperintendensi hivatalunkat, hogy ha, az ugyanezen ügyben, az indokolásban is megemlégett, de velünk, az eddigi eljárástól eltérő s mindenesetre formai tévesztésnek mondható hibából nem közölt belügyminiszteri rendelet, a polgári hatóság útján, megérkeznék, annak végrehajtásától, a hatósága alatt álló református lelkészeket tiltsa el.

Mely alázatos kérésünk és határozatunk tiszteletteljes fölterjesztése mellett, maradtunk Nagyméltóságodnak alázatos szolgálói satb.

Jelen feliratunk, ez ügyben kívánatos erélyes föllépés céljából s hasonló intézkedés tétele végett, az összes protestáns testvéregyházkerületekhez is megküldetni határozottat.

15. Ugyanazon minisztérium, Budapesten, 1878. évi október 12-én 25,316-dik szám alatt kelt s szuperintendensünkhöz intézett leirata kapcsában, másolatban közli a tisztántúli szuperintendenshez intézett azon leiratát, melyben az illető szuperintendens azon intézkedésére: miszerint Juricskai Vid és Boldizsárt, a debreceni helvét hitvallású gimnázium VI., illetőleg VII-ik osztályában tanulókat, apjuk kérelmére, a görög nyelv tanulásának kötelezettsége alól, saját hatáskörében fölmentette és ezen fölmentést érvényesnek elismerni, s azt a miniszter fölügyezése alatt álló tanintézetekkel is tudattatni kéri, válaszolja, hogy a Juricskai Vid és Boldizsár részére adott szuperintendensi engedélyt, utólagosan, de kivételesen megerősíté, jövőre azonban fölkéri, hogy az ily engedélyek iránti kérelmeket elhatározása alá terjeszsze, különben a saját hatáskörében adott engedélye saját hatáskörén kívül eső iskolákban nem fognak tekintetbe vétetni.

16. Ugyanazon minisztérium, Budapesten, 30,187. szám alatt kelt intézvényében figyelmeztetni rendeli az illető egyházi közegeket, a gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. t. c. 30-ik §-a azon intézkedésére, hogy az anyakönyvvezető egyházközeg, köteles a jegyző fölhívására, a kiskoru örökösök születésére vonatkozó bizonyítványt hivatalból díjmentesen kiszolgáltatni.
17. Ugyanazon minisztérium, Budapesten, 1878. február 6-án, 923. szám alatt a hadügyminisztérium által mult évi 536. szám alatt megkeresett belügyminiszteri rendelete folytán, a katonatiszti özvegyek és árvák részére engedélyezett kegydíjazásoknál, az illető nyugtákon kívántató lelkészi aláírásokra nézve, a katonai ellátás élvezetében álló özvegyek és árvák életben léte, illetőleg az utóbbiak ellátatlan állapotának igazolásánál, felelősség terhe alatt, a legnagyobb szigorral, pontossággal és lelkiismeretességgel való eljárás követeltetik a lelkészek részéről.
18. Ugyanazon minisztérium, Budapesten, 1878. február 15-én, 1517. szám alatt kelt intézvényében, értésül adatik a lelkészeknek, hogy a védköteles egyének fölmentési vagy elbocsátási címeik fennállásának évenkénti igazolására szükséges családi értesítőknek kiállítási díja 2 forintban, azoknak időnkénti megújításáért követelhető díj pedig 1 forintban állapított meg.
19. Ugyanazon minisztérium, Budapesten febr. hó 12-én, 33022. szám alatt kelt intézvénye által, a Traux Miksa és Fried Fr. által szerkesztett *Artéria és társánál Bécsben 1852-ben kiadott: „Neueste General-Post und Strassen-Karte der österreichischen Monarchie“* című térkép beosztása Magyarország közjogi, valamint tényleges állapotával ellenkezően, említett térkép, hivatkozattal az 1876-ik évi XXVII. törvénycikkre, az összes hazai iskolák használatából kitiltatását tudatja.
20. Ugyanazon minisztérium Budapesten 1878. február hó 1-sőjén, 1793. szám alatt kelt intézvényében közli szuperintendensi hivatalunkkal a kassai római katolikus püspökséghez intézett azon rendeletét, hogy Géczy András, nagy-kéri római katolikus lelkészt, Juhász Andrásnak református vallású Komáromi Máriától született leánygyermeké törvénytelen megkereszteléseért, komolyan utasítatá az 1868-ik évi I., III-ik törvénycikk 12-ik §-ának világos rendeleteihez alkalmazkodásra ; a panaszolt esetre nézve pedig, a keresztelésről szóló anyakönyvi kivonatot az illető ref. lelkészhez, anyakönyvbe leendő beiktatás végett, küldje meg.
21. Ugyanazon minisztérium, Budapesten, 1878-ik évi március hó 21-én 5751. szám alatt kelt intézvényében, értesíti szuperintendensi hivatalunkat az iránt, hogy a Horváth István római katolikus és Lőrincz Zsuzsanna helvét hitvallású leány gyermekének törvénytelen megkeresztelése tárgyában az egri érsekséget megkereste, az iránt, hogy a törvénytelen keresztelést eszközölő görömbölyi római katolikus lelkészt, az erre vonatkozó anyakönyvi kivonatnak, a csabai helvét hitű evangélikus lelkészhez át küldésére, s jövőre hasonló esetekben, a jelenleg kötelességévé tethoz hasonló eljárás követésére utasítsa.
22. Ugyanazon minisztérium, folyó évi március 21-én, 6914. szám alatt kelt leiratában, arról értesíti szuperintendensi hivatalunkat, hogy az illetéktelen keresztelés miatt följelentett Jelenko Antal, nagykázméri római katolikus lelkész, a rozsnyói rom. katolikus püspökség által, követett eljárásának helytelenítése mellett, utasított, hogy magát jövőre szigoruan a törvény világos rendelkezéséhez tartsa, a jelen esetre nézve pedig a keresztelésről szóló anyakönyvi kivonatot hivatalból s azonnal küldje át a *felső-regmeci* ref. lelkésznek, az illetékes anyakönyvbe való beiktatás végett. Tudomásul vétetik.
23. Ugyanazon minisztérium, mult évi december 22-én kelt 31,495. számú leiratában a dr. Dárday Sándor által szerkesztett „Közigazgatási lapok-“at és különösen annak, „Közigazgatási döntvénytár“ című mellékletét ajánlja a felsőbb és közép-tanodák igazgatóságainak figyelmébe.

24. Ugyanazon minisztérium, ugyanazon évi október 12-én, 21,330. szám alatt kelt átiratában, a Varga János által szerkesztett „Babonák könyvét“ kéri a magyar ajku népiskolákban lehetőleg terjeszteni.
25. Ugyanazon minisztérium, ugyanazon évi november 22-én, 24,818. számú leiratában, tudatja, hogy a „Leitfaden beim ersten Unterrichte in der Geografie für Töchterschulen, bearbeitet von Prof. Dr. Eugen Netoliczka“ című tankönyv, több oly adatot tartalmazván, melyek hazánk közjogi és tényleges állapotával ellenkeznek, az összes magyarországi iskolákból kitiltatott.
26. Ugyanazon minisztérium, ugyanazon évi augusztus 26-án, 21,678. szám alatt kelt átiratában, az elemi és polgári iskolák törvényszerű rendezésére vonatkozó utasításokat küldi meg.
27. Ugyanazon minisztérium, folyó évi február 16-án kelt 32,096. számú leiratában tudatja, hogy a „Geografia Ardealului pentru scolele poporali“ című tankönyv, államellenes iránya miatt, a hazai összes román iskolák használatából kitiltatott
28. Ugyanazon minisztérium, folyó évi március 1-én, 270. számú leiratában, a magyar kisbirtokosok országos földhitelegyesületét kéri a lelkészek által a nép figyelmébe ajánlani.
Mindezen miniszteri rendeletek körözve levén, tudomásul szolgálnak.
29. Ugyanazon minisztérium tudatja, hogy a királyi belügyminiszter ur a berzétei egyháznak megengedte, hogy középületei kijavitása céljából, 6 havi időtartamra, 2 gyűjtőkönyvvel, hitsorsosaink között, könyöradományt gyűjtsön; valamint, hogy a jabloncai egyháznak 1877. október 4-én, 41,145. szám alatt kiadott könyöradománygyűjtési engedélyt 2 gyűjtőkönyvre terjeszté ki.
Tudomásul vétetik.
30. Ugyanazon minisztérium, 24,541. és 29,979. számok alatt, arról értesit, hogy ő királyi és apostoli Felsége magánpénztárából a solymosi egyháznak iskolaépítésre 100 frtot, a visi egyháznak pedig szintén építkezési célra 150 frt. segélyt legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.
31. Ugyanazon minisztérium Budapesten, 1877. november 11-én, a 28,840. szám alatt kelt leiratában értesitvén szuperintendensi hivatalunkat, hogy ő császári királyi apostoli Felsége, a hernád-petrii helvét hitű egyházközségnek, iskolai és egyházi épületei helyreállítására, 100 frtnyi segélyt méltóztatott magánpénztárából legkegyelmesebben adományozni, ez összeget azon kéréssel küldi kezeihez, hogy azt az illető egyháznak nyugta mellett kézbesíteni s a nyugtát mielőbb hozzá fölterjeszteni sziveskedjék.

Mint mindenkor, ugy most is a legmélyebb hálával fogadja egyházkerületünk ő császári királyi apostoli Felségének, csapásokkal sujtott egyházaink irányában oly sok izben s ez alkalommal is tanusított fejedelmi nagylelkűségét, mit is kedves kötelességünknek ismerünk, forró hálánk tanuságául, ezennel az utókor számára jegyzőkönyvünk lapjain kegyeletes emlékezetben hagyni.

32. Ugyanazon minisztérium, 27,830. szám alatt, a Bésán-féle ösztöndijak elnyerése végett, az egyházkerületünk hatósága alatt álló középtanodák tanulói részéről beadott folyamodványokat visszaküldi.

Egyházkerületünk mélyen sajnálja, hogy annyi ösztöndijak közül, mennyit a nemesszivü adományozó alapított, egyházkerületünk növendékei közül senki sem részeltetett s megbizza szuperintendensünket, hogy jövőre ezen alapítványok betöltését figyelemmel kísérvén, ha netalán a kerület növendékei ismét mellőzötnének, illetékes helyen tegye meg a szükséges lépéseket ennek orvoslása iránt.

33. Ugyanazon minisztérium, folyó évi március 31-én kelt 7280. számú leiratában, azon elveket és szabályokat közli, melyeket a szüléknek vagy gyámoknak, a népoktatási törvény 48. §. szellemében, a hat évi mindennapi és három évi ismétlő tanfolyamra nézve, meg kell tartaniok.

34. Ugyanazon minisztérium, folyó évi ápril 12-én, 8113. szám alatt kelt leiratában, a honvédelmi minisztérium átirata folytán, azon eseteket közli, melyekben a védtörvény és az ezt tárgyzó utasítások értelmében szerkesztendő okmányok, bélyegmentesen állithatók ki.

Szuperintendensi hivatalunk fölkéretik, hogy, mihez tartás végett, ez utóbbi két miniszteri rendeletet köröztesse.

35. A magyar királyi belügyminisztérium, mult évi október 29-én, 44,565. szám alatt kelt leiratában tudatja, hogy méltányolván ama szolgálatokat, melyeket a miskolci ref. gimnázium a közmívelődés érdekében tett, a miskolci ref. egyház kérésére, megengedte, hogy a nevezett gimnázium átalakítási költségeinek fedezése végett, vallásfelekezeti különbség nélkül, kegyes adományokat gyűjthessen.

Hálás köszönettel tudomásul vétetik.

36. A nagyméltóságú vallás- és közoktatási minisztérium, Budapesten, 1877. október 28-án, 27,785. szám alatt kelt intézvényében arra figyelmeztet, hogy az iskolai közegek által, a szolgálati bizonyítványok kiadásánál, mindenkor hivatalos pecsét is használtassék.

Ezen miniszteri rendet az illető iskolai hivatalos közegeknek azon hozzátétellel ajánljatik figyelmökbe, hogy az ily bizonyítványok kiadásánál egyszersmind hiteles naplót is vezessenek.

37. Ugyanazon minisztérium, Budapesten, 1877. december 18-án, 30,535. szám alatt kelt leiratában, a köznép művelődhetésének előmozdítására célzó nép-, illetőleg iskolai könyvtárak gyarapítását ajánlván, hivatkozva az 1871-ik évi március 4-én 2872. szám alatt az államilag segélyezett községi iskolák költségvetésének szerkesztése tárgyában kibocsátott miniszteri rendelet 4-ik pontjára, melyben jelezvén az iskolai könyvtárak gyarapítására fordítható többnemű forrásokat: fölhívja zsuperintendensi hivatalunkat, hogy a hatósága alatt álló felekezeti iskolákra nézve, a nép-, illetőleg iskolai könyvtárak anyagi támogatását, ha erre hatósága alatt álló valami külön alapot jelölhet ki az által; továbbá a felekezeti iskolai növendékektől, a helyi viszonyokhoz mérten szedendő fölvételi díjak kivétele, s végül a felekezeti iskolai pénztár javára esedékes büntetéspénzek egy részének átengedése által biztosítaná. Megküldi egyszersmind a népkönyvtárakat terjesztő központi bizottság által ajánlott művek jegyzékét.

Örömmel üdvözli egyházkerületünk a magas minisztériumnak a köznép művelődése előmozdítására célzó népiskolai könyvtárak gyarapítása ügyében jelen leirat által tanúsított nemes törekvését. E tekintetben mi is megkísérlünk, tehetségünkhöz képest, saját körünkben minden lehető eszközöket, e magasztos cél megvalósítására. Azonban ezt csak ott látjuk óhajtott sikerrel eszközölhetőnek, hol a népiskolák népesebbek s így a nagyobb számú növendékek után reményelhető jövedelemforrások is bővebb segélyt biztosíthatnak a kitűzött nemes célra. Legtöbb felekezeti iskoláink csekély népességűek, s e mellett a szülők szegénysége is, korlátolólag hat legjobb akaratunkra. Ismételjük azonban, hogy megragadunk minden lehető alkalmat s fölkeressük azon segélyforrásokat, melyekre a magas miniszteri rendelet jóakarattal rámutatott, s e célból, mit már többször is tett, ezennel utasítja egyházkerületünk az iskolák emelkedésére közvetlenül befolyással bíró minden felekezeti egyházhatósági közegeinket, hogy a hol csak eszközölhető, az iskolai könyvtárak gyarapítására, a

körülményekhez mérten, gyámolító segélyforrásokról gondoskodjanak s a népnevelés nagy és magasztos célja előmozdításához ez által is járulni igyekezzenek.

38. Ugyanazon minisztérium ¹⁸¹¹⁴/_{877.} szám alatt kelt intézményében abból indulva ki, hogy az egyházi javadalmak törzsvagyonát, vagy az alapítványok tulajdonát képező földtehermentesítési kötvények kisorsolás esetén való kifizetését sokszor gátolja azon körülmény, hogy a kifizetés a kellő okmányok bemutatása nélkül kérelmeztek; közli azon okmányokat, melyek a kifizetés eszközésére okvetlen szükségesek.

E szerint a pénz felvételére elkerülhetetlen az illető hatóság engedélye; a kisorsolás folytán kifizetés alá jutó s osztrák értékben kiteendő összegekről szóló, s a kötelezvény ismertető jeleit elősoroló nyugta, s ha a kötvény kamatai külön fizetési iv mellett szolgáltatott ki, ezen kamatfizetési iv is. Mindezen okmányok a fizetési határidő előtt néhány nappal a földtehermentesítési pénzalap igazgatóságához nyújtandók be, mely hatóság utalványa folytán fizetheti ki csak az államadóssági pénztár a kötvények értékét, mely ezen okmányokon kívül, ha a kötvény értéke készpénzben veendő fel, a felügyelő-hatóságnak azon világos nyilatkozata is felküldendő, hogy a kisorsolt tőkének ujlag földtehermentesítési kötvénybe leendő elhelyezése helyett, készpénzül kifizetése megengedett; míg viszont, ha a kisorsolt összeg ujlag földtehermentesítési kötvénybe lenne elhelyezendő, a fennebb felsorolt okmányokon kívül, a felügyelő-hatóság ez iránybani nyilatkozata szükséges, a mely okmányok és nyilatkozat beérkezte után, az alapigazgatóság tőzsdei uton szelvényes kötvényeket vesz, azokat a javadalom vagy alap javára át-, illetőleg összeiratja, s a névérték és tőzsdei árfolyam között létező különbözettel növekedett tőkéről ilykép kiállított új kötelezvényt, a netán felmaradt készpénzzel és a vásárlási számlával megküldi.

Ezen miniszteri intézmény tudomásul vétetvén, köröztetése elrendeltetik.

39. Olvastatott a dunántúli helvét hitvallású egyházkerület 1877. október 1—5. napjain Pápán tartott közgyűlése jegyzőkönyve 260. száma alatt tett azon indítványa, miszerint tudva levén, hogy az 1868. évtől fogva, a magyarországi protestáns egyházak részére az országgyűlés által egyenlő összegben megszavazott államsegély, a mult 1877. évre megszavazott költségvetésben 5%-val szállított le, minélfogva, különben is szerény anyagi körülmények közt levő egyházkerületeink, kisebb összeget kapva az államsegélyből, már ez által tetemesen bénítatik annak az egyházi köznevelési, közmívelődési fontos ügyek előmozdítására irányzott s az államnak nagy szolgálatokat tevő működése; kéretnék föl tehát a képviselőház arra, hogy a jövő 1878-ik évi állami költségvetésben, a magyar protestáns egyházak részére fölveendő államsegélyt, az 1868—76-ik éveken át élvezett mennyiségben megszavazni méltóztassék.

Ezen indítványa a dunántúli testvéregyházkerületnek, egyházkerületünk részéről is időszerűnek, helyesnek és méltányosnak találtván s elfogadtatván, ahoz készséges hozzájárulását kijelenti s azon reményben, hogy ez ügy minél sikeresebben lehető előmozdítása, csak az összes testvéregyházkerületek solidaris egyetértése és közreműködése által eszközölhető: a hasonszellemben teendő fölírás szempontjából, ez ügyet a legközelebbi egyetemes convent tárgyai közé fölvetetni határozza, s ennek eszközésére szuperintendensi hivatalunkat megbizza.

40. Ugyancsak a dunántúli egyházkerület azon gyűlése jegyzőkönyvének 249. száma alatt, Ballagi Mór urnak azon egyházkerület püspöki hivatalához intézett kérdésére: hogy hajlandó volna-e azon egyházkerület a feloszlottnak nyilvánított közös könyvkiadásból fölmaradt kiadói tulajdonjogot megszerezni és mi föltételek alatt? azon határozatot hozta, miszerint ez érdemben kimondja, hogy a kiadói tulajdonjogot azon árért, mely a Ballagi Mór úr levelében jelzett összegből azon egy-

házkerületet a fölállított kulcs szerint illetné, oda nem adja. Egyébiránt az ugy is nem sokára megtartandó ad hoc conventre menendő követeit megbizza, hogy az illető egyházkerületek képviselőivel a dolgot megbeszéljék.

Egyházkerületünk ugyan nem ragaszkodik mereven az irói jogok megvételéhez, miután azonban ez ügy a testvéregyházkerületek közt többször fölmerül, s mindannyiszor izgalmas vita tárgyát képezi, fölhevíti a testvéregyházkerületeket, hogy e kérdést valahára kölcsönös megállapodás útján megoldani, mire a legközelebbi convent legjobb alkalmat nyujtand s az ügyet jóakaratu közreműködésükkel befejezéshez juttatni sziveskedjenek.

41. A dunamelléki egyházkerület szuperintendense, egyházkerületünkhöz intézett átiratában, értesít bennünket az iránt, hogy amennyiben tíz év óta hiában várjuk a törvényt, mely gondoskodjék a nemzet fainak tudományos képeztetéséről, a legszükségesebb dologról, miáltal a nemzet értelmisége fejlesztessék s a tudomány gyarapittassék, a mik pedig a nemzet fenmaradása s virágzásának legfőbb postulatuma s alaptényezői; tíz év óta tapasztaljuk felsőbb tanintézeteink rendszereinek hiányait, s tartózkodunk azokat kijavítani azon reményben, hogy orvosolva lesznek országos törvény által, s attól féltünkben, hogy a tanrendszernek ujabban ismételt változtatása s módosítása káros következményeket vonand maga után, valamint egyes egyházkerületekben elfogadott különböző tantervek különböző módosításai csak nevelni fogják a disharmoniát.

Ezeket tekintve, a dunamelléki ev. ref. egyházkerületnek mult évi közgyűlése jegyzőkönyvének 65. száma alatt elhatározta a testvéregyházkerületeket átiratilag teljes bizalommal felkérni az iránti intézkedésre, hogy az egyetemes tanügyi bizottságot föleleveníteni, illetőleg újból megalakítani s munkálkodásra utasítani méltóztassanak.

Egyházkerületünk egészben magáévá teszi a dunamelléki testvéregyházkerületnek, egyetemes tanügyünk rég érzett és kellő orvoslást mégsem nyert hiányai fölötti méltó aggodalmát, s ez osztott aggodalomnak már azon előintézkedés által is kifejezést adott egyházkerületünk, miszerint még az 1875-ik évi ápril hó 27., 28., 29-ik napjain Miskolcon tartott tavaszi közgyűlése jegyzőkönyvének 8-ik pontjában reménye levén ahoz, hogy a régi egyetemes tanügyi bizottsági kapocs, akkori alakjában és szervezetében, a testvéregyházkerületek közt fölbomolván, a tanügy sikeres és egységes elővitele s e célra a testvéregyházkerületeknek összeható működhetése szempontjából, ezen egyetemes tanügyi bizottság újból megalakuland, az ily módon újból megalakulandó bizottságba, saját kebeléből már régebben új tagokat választott meg s nevezett ki, Hegedűs László, Mocsáry Lajos, Fejes István és Szinyei Gerzson személyeikben. Kijelenti azért jelenben is egyházkerületünk, hogy a dunamelléki egyházkerület ezen óhajában szives készséggel osztozik s részéről az ekként megalakulandó új egyetemes bizottsághoz, szives közreműködése mellett, bármikor örömmel hozzájárul.

42. Papp Gábor, dunántúli szuperintendens, bejelentvén Főt. Nagy Mihály, nyugalmazott szuperintendensnek folyó évi március hó 19-én történt elhunytát:

Midőn egyházkerületünk, egyházi közéletünk eme kitűnő harcosának elköltözését, e helyen, részvétellel veszi tudomásúl, egyszersmind kívánja, hogy kedves és lelkesítő emlékezte sokáig éljen minden protestáns ember keblében.

43. A testvéregyházkerületek által hozzánk küldött jegyzőkönyvi példányok:

szives köszönettel vétettek s megőrzés végett, levéltárunkba tétetni határozattak.

44. Olvastatott báró Baldácsy Antal úr levele, melyben tudatja, hogy azon alapítványi vagyonok iránt, melyeket ő a protestáns hitfelekezeteknek adományozott, ellene lefolytatott per kedvezőtlenül döntetett el és közölvén ezen perre vonatkozó észrevételeit, felhívja a protestáns hitfelekezeteket, hogy egy 3 tagu bizottságot rendeljenek ki, mely bizottság, a per átvizsgálása mellett, meggyőződést szerezzen ezen perekben elkövetett eljárásról, s a szenvedett sérelem megorvosolhatása iránt, az alapítvány érdekében, legjobb belátása szerint intézkedjék.

Egyházkerületünk mélyen fájlalja, hogy ezen per kedvezőtlenül döntetett el, s ez által a kegyes alapító emberbaráti céljai kivitelében gátoltatik s szükségét is látja annak, hogy ezen per irományai s a báró Baldácsy Antal úr által előterjesztendő bizonyítékok tüzetesen átvizsgálattassanak és ha lehetséges, a szenvedett sérelem orvosoltassék; de miután ezen alapítvány rendezése és kezelésével egy választmány van megbizva, nem tartja szükségesnek új egyének kiküldését, hanem ezen teendők megtételére az említett választmányt kéri fel és bizza meg, a miről báró Baldácsy Antal urat jegyzőkönyvileg kívánja értesíteni.

45. Az abauji egyházmegye folyó évi március 27., 29-ik napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 59-ik száma alatt, az egyházkerületi dékáni hivatal jelenlegi megürülése alkalmából, indítványozza, miszerint e hivatal vagy az összes egyházak szavazatai által töltsessék be, vagy legalább az egyházmegyék által javaslatba hozandó egyének közül történjék a választás.

Az egyházkerületi dékáni hivatal betöltésének eddigi módja megváltoztatása ellen semmi alapos ok nem forogván fenn, az jövőre is gyakorlbatan marad, s a dékán az egyházmegyéknek, a közgyűlésen jelen levő képviselői által titkos szavazat útján lesz megválasztandó.

46. Ugyanazon egyházmegye azon közgyűlése jegyzőkönyvének 6-dik pontjában Antalfi László egyházmegyei aljegyzőnek, főjegyzővé való elválasztását közölvén:

Tudomásul vétetik.

47. Ugyanazon egyházmegye ugyanazon közgyűlésének 36-ik számú pontjában jelenti, hogy Veres Sámuel, tanácsbíró, az egyházmegyei népiskolai választmány elnökségéről lemondván, helyére Idrányi Ferenc tanácsbíró választatott meg.

Tudomásul vétetik.

48. Ugyanazon egyházmegye azon közgyűlése alkalmával a szászfai papválasztási ügyben 17. szám alatt hozott s több szászfai egyháztag által felebbezett határozatában a papválasztást megerősíti, melyen Borbély József selyebi lelkész 26 szavazattal, ellenjelöltje a 25 szavazatot nyert Gyarmati József jósafoi lelkész ellenében, lelkészül megválasztatott.

A lelkészválasztási jegyzőkönyv s ez ügyben felmerült nyomozati iratok átvizsgálása után határozatott, hogy az abauji egyházmegye ezen neheztelt határozata feloldatik, s a lelkészválasztás megsemmisítése mellett, a szászfai egyházban új választás rendeltetik el s ennek és az ezzel kapcsolatos teendőknek teljesítésére Debreczeni Gábor felsőborsodi esperes, Ragályi György segédgondnok és Szabó József szalonnai lelkész jelen közgyűlésből kiküldetnek.

Megsemmisítendő volt a lelkészválasztás s illetve az egyházmegyének ezt megerősítő határozata azért, mert a választásnál eljáró küldöttség Pál Dániel szászfai lakostól, azon ok miatt, mivel ő csak a választás évében 1877-ik évben alkotott külön családot, s csak ezen évben vétetett be a papi bér fizetők közé: a szavazati jogsultságot megtagadta s őt a szavazók névsorába be nem vette, holott a nevezett

ezen évben nemcsak az egyházbér fizetők közé felvéve volt, hanem egyházi tartozásának, mint a nyomozási iratokból kitűnik, tényleg is eleget tett, és így egyházi törvényeink szerint a választásnál szavazati joggal kétségtelenül birt. Minthogy pedig az oly választás, melynél valaki törvényellenesen szavazati jogától megfosztatik, érvényes nem lehet, a választást megsemmisíteni s új választást elrendelni kellett.

Azon intézkedés, hogy egyházkerületünk saját kebeléből küldött ki a választás vezetésére biztosokat, az abauji egyházmegye küldötteinek kifejezett kérelmén kívül fennálló gyakorlatunkban találja indokát, s az egyházban felmerült zavarok lecsendesítése ez intézkedés által leginkább remélhető.

49. Ugyanazon egyházmegye, Kis Lajos abaujvári lelkész felebbezése folytán, felterjeszti ugyanazon közgyűlése alkalmával összeült egyházmegyei consistorium által, Kis Lajos lelkésznek, Fűzi János gönci lelkész ellen, az egyházmegyére betérjesztett azon kettős panasz tárgyában 1-ső szám alatt hozott ítéletet, melyszerint panaszlott tisztársai irányában sértegető, azok hivatalos tekintélyét lealacsonyító eljárást tanúsít és hogy törvényellenes lelkészi cselekményeket követ el, mely ítéletben panaszlott lelkész ellen emelt mindkét rendbeli vád alaptalannak s azokban Fűzi János lelkész ártatlannak nyilvánítatik.

Ezzel kapcsolatban felterjesztetik az egyházmegye közgyűlésnek 16. szám alatt keletkezett azon határozata, a mely szerint panaszolkodó Kis Lajost, alaptalan vádaskodás miatt, 25 frt. pénzbírság megfizetésében elmarasztalta.

Egyházkerületünk mélyen fájlalja, hogy az egyenetlenkedés a lelkészek között így elharapózott és roszalja panaszló Kis Lajos lelkésznek lelkésztársa ellen különösen ily csekély fontosságú ügyben tanúsított heves és túlhajtott eljárását és így az egyházmegye határozatát érdemi részében annyivalinkább helyben hagyja, mivel a beadott panasz alapját hirlapi cikk képezvén, a két félnek egymás közötti vitája ezen az úton lett volna eldöntendő. Minthogy azonban, mint az ügyiratokból kitűnik Fűzi János, lelkész, az által, hogy Matura Máriát keresztlevél előmutatása nélkül eskette meg, szabálytalanságot követett el és így panaszlót teljesen alaptalanul vádaskodónak tekinteni nem lehet; egyházkerületünk őt a rászabott pénzbírság alól felmenti.

50. Ugyanazon egyházmegye, azon közgyűléséből, felterjeszti 65-ik szám alatt a Szent-István-baksai egyház azon kérését, melyben ifjú lelkészük, Péter János, korán és váratlanul történt elhunytát jelentvén, hogy nevezett lelkészük édes anyjának Péter Jánosné született Futó Klárának, ki ezen egyházban előbb férjét, majd testvérét, most legközelebb fiát, mindeniket mint ezen egyház lelkészét temette el: az özvegyi kegyév megadassék.

Egyházkerületünk folyamodó egyház kérelmét méltányosnak tálálván, a Szent-István-baksai egyház jövedelméből, a szükölködők tárát illető felerészt özvegy Péter Jánosné, született Futó Klárának adományozza.

51. Ugyanazon egyházmegye, azon gyűlésében, 27-ik szám alatt hozott határozatával, jelenti, hogy a folyó évi márczius 26-án megtartott tanítói vizsgán Bodolay Pál, Fejes Sámuel, Kerekes Gábor, Kertész Lajos, Piskóti Sámuel, Keresztúri Lajos, Beregszászi István tanítók a vizsgálatot sikerrel kiállották; Osvárh Bertalan alsóvadászi leánytanító pedig a sárospataki képezdében nyert tanítói oklevelét bemutatta.

Tudomásúl vétetik.

52. Az ungi egyházmegye folyó évi február 12., 13-ik napjain, Kis-Geöcben tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 2-ik száma alatt jelenti, hogy az ásványi egyház, kicsisége és szegénysége miatt, nem lévén képes az egyházkerület által megszabott lelkészi díjminimumot megadni, magának az egyházközségnek már többszörösen tett kérelmére, hajlandó megengedni a szomszéd egyházak valamelyikéhez leányegyházúl lehető csatoltatását, s egyszersmind az ezen esetben reá nézve feleslegessé válандó tanítói fundusnak és háznak, az egyház azon igérete melletti eladhatását, hogy a lelkészi funduson egy külön tantermet fog építtetni, bemutatván 3 példányban az oda majdan alkalmazandó előkönyörgő közös megállapodással készített díjlevelét. Kéri az egyházkerületnek erre adandó jóváhagyását, azt is kijelentvén, hogy addig is, míg e tekintetben az egyházkerület végérvényesen határozna, minthogy különben is e folyó papi év az elhalt lelkész özvegyére nézve kegyelemév, a lelkészi szolgálatot illetőleg akként intézkedik, hogy az eddigi papi fizetésnek felerésze az özvegy lelkészről és a másik felerészeért a meghatározott összes papi teendőket az eszenyi lelkész teljesítendő. A volt tanítói földek hasznabére az egyházmegye korábbi határozata szerint, ez évben is a leendő tanító javadalmazására tőkésítettvén.

Ezen ügy az illető egyházmegyéhez azon utasítással tétetik vissza, hogy véglegesen megállapítván az affiliáltatást kérő egyházban az előkönyörgői hivatal javadalmazását, valamint azon anyaegyházzal való szolgálati és fizetési viszonyát, melyhez lenne azon egyház affiliálandó; a már kész szervezkedést akkor terjeszse föl jóváhagyás végett egyházkerületünk elé, oda is utasítatván illető egyházmegye, hogy amennyiben az iskola jelenlegi ottani szünetelését a törvény sem engedheti meg, oda, habár egy ideiglenes tanítót is, haladéktalanul alkalmazzon.

53. Főlemlítettvén ez alkalommal, hogy a papi s tanítói díjlevelek újból kiállításánál, az új és régi mértékek különbözősége nem kevés zavart és akadályokat idéz elő: ohajtható lenne azért, hogy a papi s tanítói díjlevelekben a megállapított törvényes mérték szerint lennének bevezetve a természetben fizettetni szokott díjczikkek.

Utasítatnak az egyházmegyék, hogy mint legcélszerűbb s legkevesebb zavart okozható módot, azt hozzák alkalmazásba, miszerint a régi mértékeket a mérték-hitelesítő helyi hivatalos közegek által megvizsgáltatván, az új mérték azon mennyiségét bélyegeztessék a régi mértékekre, amennyi azzal egyenértékű. A famértéket illetőleg, a régi 1 ölnek, mint egyenértékű, 4 köbméter felel meg. S mindezek szabályszerűen hitelesítettvén, a majdan oda kimenő egyházlátogatóság ezeket megerősíti s a díjlevelek az ily mértékek szerint lesznek újból kiállítandók. Ennek kapcsában:

54. Ugyancsak az ungi egyházmegye, ugyanazon közgyűlésének 18. számú jegyzőkönyvi határozatában, pártolólággal terjeszti fel Szőlőssy Ferenc eszenyi segédlelkésznek abbéli kérvényét, melyszerint engedtesse meg neki, hogy a második lelkészi vizsgát folyó évi június havában letehesse.

Egyházkerületünk, méltányolván a folyamodónak és az egyházmegyének a kérelem mellett felhozott indokait, nevezetesen azt, hogy Szőlőssy Ferenc az első vagy bekebelezési vizsgát 1877. évi január hóban tétvén le, a második vizsgát 1879. január havában lett volna jogositva letenni, de időközben a Pál napi vizsgák eltöröltetvén, így önhibája nélkül, egy fél évet kellene elvesztenie; továbbá azt, hogy folyamodó, betegsége miatt, már a theológiai tanfolyamon is, több évet vesztett s végre azt, hogy az ungi egyházmegye területén, magának az egyházmegyének értesítése szerint, jelenleg egyetlen hívhatásra jogositott segédlelkész sincs s e miatt kénytelen volt legközelebb is, két egymástól távol fekvő anyaegyházhoz egy lelkész

gondozására bizni, kérelmét megadja s kivételesen megengedi, hogy Szőlössy Ferenc a második lelkészi vizsgát, a legközelebbi június hóban letehesse.

55. Az alsózempléni egyházmegye, folyó évi március hó 26—27-ik napján, Sárospatakon tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 24. számú pontjában, indítványképen terjeszti elő, hogy tekintettel azon több ízben felmerült visszaélésekre és csalásokra, melyek az egyházi és iskolai célu könyöradományok hatóságilag engedélyezett gyűjtő-könyveivel, országszerte elkövetetnek, amennyiben fordulnak elő esetek, hogy az e célból kiküldött egyének, a segélygyűjtésből, valóságos üzletet csinálnak: kéressék fel egyházkerületünk, melyszerint a visszaélések meggátlása céljából, gondoskodnék a gyűjtésnek valamely biztosabb módozatáról és ennek szabályairól.

Mínthogy a gyűjtés módozata rendesen nem a segélykérő egyháztól, hanem a gyűjtés végett megkeresett egyházközségek helyi körülményeitől és szokásban levő eljárásától függ, azért egyházkerületünk e tekintetben, minden körülmények között alkalmazható módozati szabályokat nem is ajánlhat és állapíthat meg; hanem, tapasztalván azt, hogy a legtöbb visszaélés, rendesen a segélygyűjtő egyének megbízhatlanságából és lelkiisméretlen eljárásából származik, annak meggátlására céljából, igenis, ajánlja és ezennel határozatképen ki is mondja, hogy jövőre, a segélyt gyűjtő egyházak csak a legpontosabb és tisztább jellemű egyéneket bizzák meg az eféle küldetéssel; ezenkívül a gyűjtő-könyveknek mindjárt első lapján, mindenkor egy fölkerés lesz intézendő, az egyházak előljáróságaihoz, az iránt, hogy a körökben megejtett gyűjtést ellenőrizni s annak eredményét pontosan ellennyugtázní sziveskedjenek.

56. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlése jegyzőkönyvének 46. számú pontjában, a folyó évi március havában tartott tanítóképesítési vizsgákról tevén jelentést, tudatja, hogy a vizsgára jelentkezett öt egyén közül, készületlenség miatt, egy újabb vizsgára utasított, négy pedig, nevezetesen: Órás Károly, Bandár Miklós, Hubai Bertalan általános jeles, Miskolczi Ödön pedig általános elégséges osztályzattal, képesnek nyilvánított s részükre a tanítói oklevél kiadatni határozottatott.

Tudomásul vétetik.

57. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlésének 50. számú jegyzőkönyvi pontjában, arról tesz jelentést, hogy néhai Soós József, erdőbényei lelkész helyett, a lelkészvizsgáló bizottságba, az egyházmegye Kopré Ferenc, örösi lelkészt és tanácsbirót nevezte ki.

Tudomásul vétetik.

58. Ugyanazon egyházmegye, azon közgyűlésében, 29-ik szám alatt hozott határozatával, helyben hagyja, hogy a szerencsi egyház, a Bús Istvánné, született Bellák Borbála által az egyháznak hagyományozott házat, mivel annak fentartása az egyházra nézve terhes s kevésbé jövedelmezőnek mutatkozott, nyilvános árverésen eladta, s ezen intézkedését megerősítés végett egyházkerületünk elé terjeszti.

Közgyűlésünk ezen eladást megerősíti ugyan, azonban meghagyja a felterjesztő egyházmegyének, hogy a befolyt 400 frt. 10 kr. vételárt az alapító nevére tőkésítvén, annak akarata szerint kezelje.

59. A felsőborsodi egyházmegye, folyó évi ápril 2—3. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 58. számú pontjában, mádi közgyűlésünk határozatának értelmében, tudatja, hogy a Gazda József és neje féle templomszékper, immár véglegesen és kölcsönös megnyugvással befejeztetett.

E hosszas és kellemetlen ügynek ily módon lett kedvező elintézése, örvendetes tudomásul vétetik.

60. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlése jegyzőkönyvének, 38. pontjában tudatja, hogy a folyó évi júnus havában, Sárospatakon tartandó lelkészi vizsgákra s ugyanakkor történő egyházkerületi közgyűlésre, képviselőül Takaró József lelkészi, továbbá Sturmann György és Gombos György világi tanácsbírákat nevezte ki.

A kejelölés tudomásul vétetik.

61. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlésének 30. és 32-ik számú jegyzőkönyvi fölterjesztésében, a ruda-bányai, nagymennyiségű adóval terhelt és a varbói tanitói és paplakát építő és kibővítő egyházakat, országos könyöradománygyűjtésre ajánlja.

Az ajánlott egyházak számára való gyűjtési engedély kieszközlése, szuperintendensi hivatalunkra bizatik.

62. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlése jegyzőkönyvének, 9. számú pontjában jelenti, hogy a velezdi egyházban megüresedett lelkészi állomásra, Bató Ferenc eddigi segédlelkész választott meg, tudtára adatván a megválasztott lelkésznek, hogy sem özvegy sem árva nem maradván a velezdi egyházban az elhunyt lelkész halálával, az első évi papi fél jövedelem az egyházkerületi szükösi pénztárt illetendi.

Az egyházmegye intézkedése helyben hagyatik; egyszersmind fölhevatic, hogy a szükösi év leteltével, annak eredményéről, majdan értesitse egyházkerületünket.

63. Ugyanazon egyházmegye, azon közgyűléséből, 22. szám alatt felterjeszti, Debreczeni Gábor felsőnyárádi lelkész panasza folytán, azon egyházi sérelmi ügyet, illetékes helyen leendő orvoslás végett, melyszerint Csicsmányi Ignác római kath. lelkész Majoros Péter dövényi lakos ref. vallású völegénytől térítvényt vett, s ennek alapján már két figyermekét megkeresztelte, ugyanennek, már most iskolaköteles idős fiát, a római kath. iskolába járásra kényszeriti; továbbá a Dudás Józseffel vegyes házasságban élő Fóris Erzsébet helvét hitvallású nő, leánygyermekét megkeresztelte, könyvébe beirta s panaszt tevő illetékes lelkészhez a keresztelési jegyzéket, beirtás végett el nem küldé.

Ugyanily egyházi sérelmet panaszol a tornai egyházmegye, Perkupán, 1878. április 23., 24. napjain tartott közgyűlésében, 44. szám alatt felvett határozatában, a mely szerint Almási Béla barkai plebános, a Gyarmati Máriával vegyes házasságban élő Kovács József helvét hitvallású egyén figyermekét, a szüléktől eleve kicsikart térítvény alapján, megkeresztelte s anyakönyvébe beirta.

A bepanaszolt római kath. lelkészek, panaszolt eljárásukkal, a vallásfelekezetek egyenjogusításáról szóló 1868. LIII. t. c. világos rendeletét sértvén meg: ezen egyházi sérelmi ügy, illetékes helyen leendő orvoslás s panaszolt törvénysértő római kath. lelkészek megbüntetése végett, szuperintendensi hivatalunkhoz áttétetik.

64. Ugyanazon egyházmegye, azon gyűlésében, 9. szám alatt kelt határozatával engedélyezvén az ivánkai egyház folyamodványára, a lelkész-tanitói hivatal után járó erdő fájának eladását; ezen intézkedését, megerősítés végett, egyházkerületünkre felterjeszti.

Miután az egyházmegye felterjesztéséből kitűnik az, hogy ezen eladás nemcsak célszerű, de sőt — azonokból, mivel a község urbéres lakosai, kiknek erdejükkel közösségben van a lelkészi hivatal erdeje kiadva, fájukat szintén eladták — elkerülhetetlen is: készséggel megerősiti az egyházmegyének ezen eladásra vonat-

kozó fennebb idézett számú határozatát, annyivalinkább, mivel ebben a fa vételárából befolyandó összeg kezeléséről is, helyesen intézkedik a felterjesztő egyházmegye.

65. Az alsóborsodi egyházmegye, folyó évi április 10—11-ik napjain tartott közgyűlésének 27-ik számú jegyzőkönyvi fölterjesztésében tudatja, hogy a legközelebbi, Sárospatakon tartandó egyházkerületi gyűlésen, az egyházmegye képviselével, az elnökség mellett, Bornemisza József, Futó Sámuel egyházi; Bódogh Albert, Lengyel Sámuel világi ténácsbirák s Tóth Dániel főjegyző bizattak meg.

Tudomásúl vétetik.

66. A felsőzempléni egyházmegye, folyó évi február hó 13-án Nagy-Toronyán tartott közgyűlésének 45-ik számú jegyzőkönyvi pontjában, a legközelebbi nyári egyházkerületi gyűlésre és kápláni vizsgákra Boronkai Károly világi és Bálint József, egyházi tanácsbirákat jelölven ki képviselőkül:

e kijelölés tudomásúl vétetik.

67. Ugyanazon egyházmegye, a gercselyi egyház hiveinek felebbezése folytán, felterjeszti, ugyanazon közgyűlésében hozott azon határozatát, melyben több gercselyi és kisztei egyháztag által lelkészük Tóth Pál elmozdítását kérő folyamodványban felsorolt 9 vádpont egyrészt teljesen bebizonyítottak nem találván, többi részében pedig oly canonicus hibát, mely a lelkész elmozdítását vonná következmény gyanánt maga után, fel nem fedezvén, a gercselyi és kisztei egyház panaszkodó tagjait a lelkész elmozdítása iránti kérésükkel elutasítja, egyszersmind azonban Tóth Pál gercselyi lelkészt, ki már több ízben volt az egyházmegye által megróva, illetlen s a lelkési tapintatos és bölcsességet nélkülöző maga viseletéért itéletileg megdorgálja.

Egyházkerületünk előtt a nyomozati iratokból kétségtelessé lett az, hogy a gercselyi egyházban előállott zavaroknak, az egyház sülyedésének egyedüli oka Tóth Pál, lelkész, paphoz nem illő magaviselete, s hiveivel való rosz bánásmódja. E mellett a vádlevél egyik pontjában ellene feljelentett verekedés, az ő tagadása ellenében is, okmányilag igazolva levén, kétségtelessé lett az, hogy ily magaviselettel azon tartozó tiszteletet, melylyel a hivek a lelkész iránt viseltetni kötelesek, vissza nem szerezheti. Hogy a gercselyi egyház megzavart békéje visszaállittassék: határozatilag kimondja egyházkerületünk, hogy ha említett lelkész jelen egyházi év lefolyása alatt békés és lelkészhez minden tekintetben illő magaviselete által közte s a hivek közt felbomlott jó viszonyt s egyetértést helyre nem állítandja, helyéről elmozdítottak tekintetik, s jog adatik a gercselyi és kisztei egyesült egyháznak arra, hogy magának más lelkészt választasson. Mely határozatunk oly utasítással adatik tudtára a felsőzempléni egyházmegyének, hogy ennek kormánya, fent nevezett lelkész magaviseletét addig is figyelemmel kísérvén, ha az a fentebb megjelelt feltételnek eleget nem tenne, minden ez ügyben hozandó további rendelet nélkül, a gercselyi egyháznak, a szabadválasztási jogot adja meg, fenhagyván vádlott Tóth Pál lelkész előtt a más egyházba hivathatás jogosultságát.

68. Ugyanazon egyházmegye, azon közgyűlésében, 15-ik szám alatt hozott határozatával, azon elvi kérdés felett dönt, hogy oly egyházakban, melyekben az egyházi teherviselés a reformált vallású lakosok földbirtokára van alapítva, ha ezen földbirtokok nem öröklés által hárámolnak át, hanem eladatnak, azok református vallású vevői, a megvett birtok erejéig is terhelhetők-e egyházbér fizetéssel. Mely elvi kérdésben kimondja, hogy a reformátusoktól megvett egyházi teherviselő telkek és birtokok református birtokosait, még ha lelkészek és tanítók lennének is, egyházi teher-

viselő tagokul tekinti és azokat a teherviselésre kötelezi; s ezen határozatát megerősítés és a többi egyházmegyékben is kötelezővé tétel végett, közgyűlésünk elé terjeszti.

Egyházkerületünk jelenleg nem látja idejét és szükségét annak, hogy ezen elvi kérdésben egy általános, mindenkire kötelező határozatot hozzon, hanem esetről esetre fog, ha ily kérdés valahol felmerül, a körülmények, a lelkészi s tanítói díjlevelek s egyéb bizonyítékok figyelembe vételével, határozni, egyébiránt utasítja az egyházmegyéket, hogyha ily kérdések merülnének fel, teljes igyekezettel hassanak oda, hogy azok békés úton és lehetőleg az egyház javára intéztessenek el.

69. A gömöri egyházmegye Putnokon 1878. április 9., 10. napjain tartott közgyűlésében 20-ik szám alatt hozott határozatát, melyben a hanvai anyaegyházat arra kötelezi, hogy a csizi leányegyház templomépítési költségeibe 200 forintot fizessen, az említett anyaegyház tanácsának felelőssége folytán felterjeszti.

Mínt hogy azonban a felelősséghez oly új okmányok is csatoltattak, melyek az ügy tárgyalásánál felmutatva nem lettek és így a határozat hozatalánál figyelembe vehetők sem voltak: egyházkerületünk az ügy érdemleges vizsgálatába nem bocsátkozhatik, hanem ezen ügyet azon utasítással teszi vissza a felterjesztő egyházmegyéhez, hogy ezen új okmányok figyelembe vételével hozzon újabb határozatot.

70. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlése által, 11-ik szám alatt hozott határozatában, indítványt tesz, hogy a más felekezeteiből áttértek, úgyszinte a confirmandusok anyakönyvbe vezetése végett, célszerű rovatos ívek készíttessenek.

Ezen indítvány elfogadtatik, s a gömöri egyházmegye megbizatik, hogy ily rovatos ívmintát készítvén, azt őszi közgyűlésünkre terjeszse fel.

71. Ugyanazon egyházmegye felterjeszti, jóváhagyás végett, azon közgyűléséből 30-ik szám alatt hozott azon határozatát, melyben belenyugvását adja, hogy 1877. évi október 16-án, tehát az egyházi félév előtt 8 nappal elhalt néhai Batta Bálint özvegyének még egy özvegyi kegyév engedélyeztessék, tekintettel az elhunyt s mindenki előtt köztiszteletben álló lelkész érdemeire, azon buzgóságára, hogy ő mint egy 18—20 holdnyi birtokát végrendeletileg a zádorfalusi lelkészi hivatal javadalmazására hagyta, s hogy a lelkész özvegye is a férje által a lelkészlakra tett beruházásokat, különösen egy értékes gyümölcsöst önként átengedett az egyháznak, s végre tekintettel arra, hogy ezen intézkedésbe az elválasztott új lelkész is beleegyezett:

Közgyűlésünk az egyházkerület előtt köztiszteletben és szeretetben állott néhai lelkész Batta Bálint emléke iránt, ki nemcsak életében volt hű öre protestáns egyházunknak, hanem végintézkedésében is egyháza felvirágzása és jóléte lebegett szeméi előtt, s egyházi életünkben páratlan hagyományával magának maradandó emléket biztosított, kegyeletes kötelességet vél teljesíteni, midőn a törvény szigorú betűjétől eltekintve, ezen esetben Batta Bálint özvegyére nézve kivételt tesz, s neki a kért özvegyi kegyévet kivételesen megadja, annyival inkább, mivel az elválasztott új lelkész ugyanezen szellemtől áthatva, abba belenyugodott, s az ő nemes nyilatkozata szolgált indító okul az egyházmegye határozatának meghozatalára.

Világosan kijelenti azonban közgyűlésünk, hogy ez csak ezen egyetlen esetre szóló kivételes intézkedés lévén, ez jövőre precedens esetül nem tekintethetik.

72. Ugyanazon egyházmegye, azon közgyűlése jegyzőkönyvének 35-ik száma alatt, a *pálfalvi* leányegyház tanítói; 60-ik száma alatt, a *szuhafői* egyház papi és tanítói díjleveleit, 3—3 példányban betérjesztvén:

megegerősítettek s azokból egy példány az egyházkerületi levéltárba letétetni, másik az illető egyházmegye, harmadik az illető egyházak számára megküldetni határozottatott.

73. Olvastatott a tornai egyházmegyének 1878. április 23., 24. napjain Perkupán tartott közgyűlésében felvett 45-ik számú határozata, melyben a zsarnói egyházhoz csatolt torna-újfalusi leányegyházat a zsarnói lelkész és tanító régi charta szerinti díjazásának egy harmadrésze viselésére kötelezte, mely határozat a torna-újfalusi leányegyház hívei által egyházkerületünkre felebbzetett.

Ezen vitás ügyben, a felterjesztett irományok és okiratok átvizsgálása után, határozottatott, hogy a tornai egyházmegyének fennebbi keletü és számú határozata indokaiból helyben hagyatik.

74. Az egyházmegyéből következő lelkészi és tanítói változások s elhelyezések jelentettek be:

a) **A felsőborsodi egyházmegyében:** *Damaki* lelkészszé lett *Vladár József*, eddigi edelényi lelkész. *Edelényi* lelkészszé lett *Balogh István*, eddigi radistyáni segédlelkész. *Velezdi* lelkészszé lett *Bató Ferenc*, eddigi velezdi segédlelkész. A *szakácsii* lelkészi hivatal betöltetlen maradt, mivel rendelkezés alatt segédlelkész nincs az egyházmegyében. *Damaki* tanító lett *Szécsényi István*, eddigi lászlófalvi tanító. *Lászlófalusi* tanító lett *Beke Lajos*, eddigi bábonyi segédtanító. *Dédesi* tanító lett *Szilágyi István*, eddigi berentei tanító. *Berentei* tanító lett *Jenei József*, eddigi felsőbarcikai tanító. *Kazinci* 3 éves tanító lett *Kun Miklós*, negyedéves sárospataki theologus. Üresek a *felső-barcikai, nyekézseni, szakácsii* tanítói állomások.

b) **Az abauji egyházmegye:** *Gömöry Péter*, lánci lelkésznek selyebi; *Nemes Gyula*, szepsii segédlelkésznek *gönc-ruszkai* lelkészül lett megválasztatásukat jelenti. A tanítói változások ekként történtek: *Csobádra*, időközileg berendelt *Bodolay Pál*, volt szürnyegi tanító, rendes tanítóúl. *Csécsebe*, *Horváth Gábor*, volt szent-andrási tanító, rendes tanítóúl. *Szinára*, kisegítő tanítónak, *Beregszászi István*, volt szederkényi leányok tanítója. *Szesztára*, időközileg berendelt *Kertész Lajos*, volt matolcsi segédtanító, rendes tanítóúl. *Fonyba*, *Keresztúry Lajos*, volt egresi községi tanító, kisegítő tanítóúl. *Szent-Andrásra*, *Piskóti Sámuel*, előbb fóti tanító, jelenleg katonai szolgálatból kiszabadult egyén, kisegítő tanítóúl. *Szendre*, *Gergely Miklós*, mályii előkönyörgő, kisegítő tanítóúl. *G.-Bogdányba*, *Pandák Endre*, volt fonyi kisegítő tanító, szinte kisegítő tanítónak.

c) **Az alsózempléni egyházmegyében:** *Soltész József*, eddigi kaki okleveles tanító, az ágcsernyői egyházba; *Rezes András*, eddigi ágcsernyői okleveles tanító, a bacskai egyházba; *Bandár Miklós*, eddigi berzéki okleveles tanító, a kaki egyházba; *Lábos Endre*, eddigi bacskai, még nem okleveles tanító, a tanképesítő vizsga egy év alatti letételének kötelezettségével, a szerencsi egyházba; *Hubay Bertalan*, eddigi báji ideiglenes, okleveles tanító, a tiszaladányi egyházba; *Botka István*, eddigi szerencsi okleveles tanító, a báji egyházba helyeztetek át.

d) **A gömöri egyházmegyében:** A *bátkai* egyházba: *Dusza Lajos*, ott működött helyettes lelkész; a *bejei* egyházba: *Bata György*, volt szuhafői lelkész; a *szuhafői* egyházba: *Szkárosi Gusztáv*, volt a.-szuhai lelkész; az a.-szuhai egyházba: *Hubay Lajos*, volt zubogyi segédlelkész; a *zádorfalvi* egyházba: *Bálint Dezső*, volt hanvai segédlelkész, rendes lelkészekül; a *szalóci* egyházba: a már ott ideiglenesen működő *Borza Pál*; a *szuhafői* egyházba: *György Ferenc*, volt a.-falusi ideiglenes; a *kövecsesi* egyházba: a már nálók ideiglenesen működő *Becse Bálint*; a *dubicsányi leányegyházba*: *Nagy János*, volt nyekézseni; a *rási leányegyházba*: *Somogyi János*, volt bejei rendes; az a.-falusi leányegyházba: *Kohut Ferenc*, volt recskei rendes; a *bejei* egyházba: *Fehérvári Kálmán*; a *beretkei* egyházba: *Kerekes József*, rendes tanítóként behelyeztettek.

e) **A felsőzempléni egyházmegyében:** *Vidonyi Dániel*, Szürnyegről Abarára; *Hollós János*, Zemplénből Szürnyegre; *Szabó Károly*, Tusáról Zemplénbe; *Tóth Endre*, Garanyból Szalókba;

Szalay Kálmán, jelenleg ujlag bekebelezett egyén Tusára; *Kiss Endre*, az egresi községi iskolából B.-Ujlakra rendeltettek.

f) **Az ungi egyházmegyében:** *Szöke Soma*, pályini tanító, az egyházlátogatás alkalmával feltétlenül változásba tévén magát, helyére *Mesko Gáspár* rendeltetett.

Mindezen lelkészi és tanítói változások és áthelyezések tudomásul vétetnek.

75. Az egyházmegyéből a mult egyházi évről következő lelkészi és tanítói halálozások jelentettek be.

A gömöri egyházmegyéből: *Batta Bálint*, zádorfalvi lelkész és *Béressi István*, rási tanító.

Az abauji egyházmegyéből: *Kiss István*, vilyi; *Beregszászy Sámuel*, restei nyugalmazott; *Szoboszlai József*, tomori; *Péter János*, szent-istván-baksai és *Dezső Dezső*, szászfai helyettes lelkészek. *Tóth István*, alsó-vadászi; *Prokátor János*, h.-petrii; *Draskóci Ceper Károly*, szinai és *Hegedűs Dániel*, bogdányi tanítók.

Az alsózempléni egyházmegyéből: *Gesztelyi Nagy István*, bodrog-olaszai; *Horkay István*, kis-kövesdi; *Soós József*, erdőbényei lelkészek. *Janka Károly*, báji; *Szalóci József*, kis-dopszai tanítók.

A felsőborsodi egyházmegyéből: *Mokri Endre*, ecsegi; *Székely Dániel*, szakácsii; *Balla Albert*, velezdi lelkészek.

Az ungi egyházmegyéből: *Ujhelyi Ferenc*, ásványi lelkész. *Lázár András*, tarnóci tanító.

Fájdalmas tudomásul vétetik. Mindannyian hű és buzgó munkásai voltak az egyház és nevelés mezején, s épen azért méltók arra, hogy nevök és érdemeik jegyzőkönyvünkben kegyelettel örökíttessék még. Legyen áldásban emlékezetök!

76. Olvastatott a népiskolai választmány, folyó évi április 29-én Miskolcon tartott ülésének jegyzőkönyve, a mellékelt táblás-kimutatások kapcsában. Mely jegyzőkönyvnek két pontjában az tüntetetik ki:

1., hogy némely egyházmegyékben az iskolaköteles növendékeknek jelentékeny százaléka nem részesül iskolai nevelésben; különösen pedig az ismétlő iskolázások nagymérvben elhanyagoltatnak;

2-szor pedig választmánynak, a népiskolák ügye körüli tanácskozásra nézve, nagy hátrányára szolgáló azon körülmény hozatván fel, hogy az iskolák állását feltüntető táblás-kimutatások, csak a választmányi ülés napján szoktak többnyire beadatni s időhiánya miatt hiányzik a lehetőség is arra, hogy azok pontosan átvizsgáltsanak, s azokból az iskolák állása felismertessék, a hiányok orvoslására s az iskolaügy fejlesztésére javaslatok tétessenek; erre nézve választmány beható intézkedést kér.

Az 1-ső pontra nézve utasítatnak az egyházmegyék, hogy saját hatáskörükben igyekezzenek minden hatalmukban álló eszközökkel, támaszkodva az országos közoktatási törvényekre oda hatni, hogy úgy a rendes, mint az ismétlő iskolázások, a törvény szellemében teljesítenek, s értesíttessék mindenhol a nép, hogy ha e tekintetben a törvényes kötelezettségnek eleget nem tesznek, az abból reájuk háramló kedvetlen és sujtó következményeket önmaguknak tulajdonítsák.

A 2-ik pontra nézve, nehogy a tanügyi választmány a maga hivatalos működésébe a táblás-kimutatások késői beszolgáltatása miatt, jövőre is akadályozva legyen; intézkedjenek akként az egyházmegyék, hogy ezen táblás-kimutatások már az év április hó közepén a választmány jegyzőjéhez, jelenleg *Vajányi Lajos* perkipai lelkészhez megküldessenek.

Különben a beterjesztett táblás-kimutatások tudomásul vétetvén, az egyházkerületi levéltárba letétetni rendeltettek.

77. A mult évi őszi közgyűlés jegyzőkönyve 51-ik száma alatt, a felsőzempléni egyházmegye kivánsága folytán, a legközelebb kiadott népiskolai tantervhez, annak megfelelő leckerend is sürgettetvén:

Amennyiben az, az erre megbízott irodalmi kör által még ekkoráig sem terjesztett be: legközelebbi nyári közgyűlésünkre bevérik.

78. Olvastatott az ungi egyházmegye jelentése, a Pálóczi Horváth-Mária féle alapítványi pénztár jelenlegi állásáról, melyszerint az alaptőke, mint a mult évben 69282 forintot tesz; bevétel tőkékéből és kamatokból 10799 forint 68 kr., kiadás 7430 forint 35 kr. és így pénztári maradvány 3369 forint 33 kr., mely összeg lesz az előirt célra kiosztandó. Kamathátralék van kint 1007 forint 64 kr. A mult évi zárszámadáskor kint levő kamatok, némely peres követelések kamatain kívül, befolytak; Korláth Bélánál kint és per alatt levő 300 forint tőke s ennek 3 évi kamata befolyt, $4\frac{1}{2}$ évi kamat azonban a perköltségekkel együtt elveszett, a miatt, mivel az elárverezett birtok vételárából ezen kamatok és költségek ki nem teltek.

Ezen jelentés tudomásul vétetik; jövőre azonban figyelmébe ajánlja közgyűlésünk az ungi egyházmegyének, hogy ügyeljen fel arra, miszerint az alapítvány követeléseit hiány nélkül befolyjanak, s a Korláth Bélánál elveszettnek jelzett kamatokat is igyekezzék — ha adósnak még más lefoglalható vagyona van — a lehetőségig megmenteni.

79. A mult évi őszi közgyűlés jegyzőkönyve 72-ik száma alatt, a papi özvegy-árvatári módosított alapszabályok 600 példányban kinyomatni rendeltetvén: jelenti elnök szuperintendens úr, hogy az megtörtént s a példányok rendelkezésre állanak.

Szuperintendens úr megbizatik, hogy a példányokat az egyházmegyékhez, illetőségük szerint, kellő számban küldje szét.

80. Olvastattak a főiskolai gazdasági választmány elnöke jelentésének több pontjai.

Az A) 1., 2-ik pontokra

fennebb, a 4. és 9-ik számok alatt, már határozatok hozattak.

3. Ugyancsak a mult évi őszi gyűlés jegyzőkönyvének 56. pontjára nézve, a fölépítetténi rendelt tornacsarnokot illetőleg, jelentetik, hogy az egyházmegyékben e célra gyűjtött összegek csekélységet tesznek. Az ügy különben folyamatban van, a költségelőirányzat, a kömivesnek szükséges anyag ide nem számításával, 4406 frt. 88 krt tesz.

Ezen építkezés, a körülményekhez képest, gazdasági választmánynak továbbra is figyelmébe ajánlatik.

4. Ugyancsak a mult évi őszi gyűlés jegyzőkönyvének 64. számú d) pontjára vonatkozólag, a gazdasági választmány oda levén utasítva, hogy mihelyt az építkezések befejeztetnek, zárszámadását okmányokkal fölszerelve, megvizsgálás végett, a főiskolai számvevőszékre terjeszse föl; ez megtörtént, s a számvevőszék határozata értelmében is a részletes kimutatás, a B) betűvel jelölt csatolmányban, bemutatattott, melyszerint az építkezési pénztár feltüntet

bevételeben 96014 frt. 60 krt.

kiadásban 84063 frt. 3 krt.

maradványban 11951 frt. 57 krt.

Mielőtt a bemutatott zárszámadásokat s az ehez csatolt részletes kimutatásokat tudomásul vette volna egyházkerületünk, több részről aggályok merültek föl s azon közóhaj fejeztetett ki, valjon a főiskolai legújabb építkezésekbe tett tetemes befektetések, s az ottani pénzvizonyok nyilvántartása tekintetéből, nem lenne-e cél-

szerű a főiskola közügyei által érdeklődő, nagy közönség megnyugtatására, hogy amennyiben a számvevőszék a főiskolai építkezések történetéről, lefolyásáról, a zárszámadások mellé indokolt jelentést nem terjesztett föl, ezen számadások egy küldöttség által felülvizsgáltassanak s e felülvizsgálat eredménye, a lehető legnyilvánosabb uton, a nagy közönség tudomására juttattatnék.

Az indítvány elfogadtatván, megbiztatnak s fölhivatnak az egyházmegyék, vagy, minthogy addig gyűlések nem lesznek tarthatók, tehát az illető esperesek és segédgondnokok, hogy kebelökből egy-egy papi és világi egyént a bizottság tagjaiúl nevezzenek ki, kik a szuperintendensi hivatal által majdan közhírré teendő pataki nyári vizsgák alkalmára s kitűzendő napra, teljes számban egybe jövéen, a főiskola pénzügyeit — kiterjesztvén figyelmöket arra is, hogy mi veszett el a főiskola közpénzeiből s mi van meg, de különösebben a legújabb építkezésekbe tett befektetéseket — beható felülvizsgálatuk tárgyává tevén, arról legközelebbi nyári közgyűlésünkre teljesen kimerítő részletes jelentést terjeszsenek föl.

5. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 64. számú e) pontjára nézve jelentetik, hogy a számvevőszék azon utasítása, miszerint a kórház fölépítésének számadása, mely a számvevőszéknek annak idejében beadatott s helyeslőleg tudomásul vétetett, az építés befejeztével, mely még akkor meg nem történt, a tavaszi egyházkerületi gyűlés elé terjesztessék, azért nem teljesített, mert a sorsjegyek ára mintegy $\frac{1}{5}$ -ben, az elárusítóktól még most sem érkezett be. Az építkezésre tett kiadás a 2000 frtot kevéssel mulja felül.

Tudomásul szolgál.

6. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 68. pontjára nézve, a jogigazgató tisztí kiadásai s a peres ügyek vitelére, a mult év végeig kivett csaknem 2200 frt, tisztába hozása azért nem történt meg, mert az ezzel megbizott küldöttség, munkálatát a számvevőszéknek be nem adta.

Megbizott küldöttség eljárásáról jelentésének, a nyári gyűlésre mulhatlanul leendő beadására szorgalmaztatik.

7. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyve 66-ik pontját illetőleg, Kun Pál és Dicker Sámuel, vísi lakosok, magtári tartozása tisztába hozatala jogigazgatóra lévén bizva, jelentetik, hogy bár a nevezett adósok tartozásaikat természetben befizették, de csak miután a kereset ellenök bírói uton megindított és semmi perköltséget nem fizetvén:

Ez ügy végleges és teljes tisztázására, gazdasági választmány ujlag megbizatik.

B) 1. A számvevőszék jegyzőkönyvéből a 25., 62., 73. s 86-ik pontokban bevehetetlennek látszó követelések, a tőkék közül kihagyni véleményeztetvén:

Helyeslő tudomásul vétetett, s a teljesen bevehetetlen tőkék kihagyatása jóváhagyott.

2. Ugyancsak a számvevőszék jegyzőkönyve 85-ik pontjában, a romokban heverő ugynevezett katona-ispotály eladása ajánltatik 3000 frtéért, amennyiért t. i. vevő jelentkezik reá.

Felette olcsónak tűnvén fel ezen árérti eladás, az jelenleg nem engedélyeztetik.

C) A gazdasági választmány jegyzőkönyvéből fölterjesztetik:

1. Az istvánházi birtok vizszabályozási ügye. E célra a bérlőknek 5000 frt. volt engedélyezve; később a mult évi őszi egyházkerületi gyűlésen ismét az ezen felül szükséges összeg, évenkinti 500 frtos részletekben. Azonban a munkálat foganatosítása közben több peres és más

oly kérdés merült fel, mely a főiskola részéről állandó képviseltetést igényel. Miután a jogigazgató másnemű elfoglaltatása, különösen a nagy távolság miatt, azt nem viheti, a választmány ezzel Lippich Gusztáv ügyvéd urat — ki szolnokon lakik — bizta meg, megajánlván azért részére az általa kért 300 frt. díjt. Legujabban Szeder János szentesi lakosnak, főgondnok urhoz intézett okmányokkal fölszerelt kérvénye, új nehézséget tüntet föl. Választmány erre nézve legcélszerűbbnek látja, ha a vizsabályozó társulat legközelebbi gyűlésére egy jogi és egy műszaki képviselőt küld, amazt például a jogigazgató, ezt pedig a Bódogh Károly úr személyében.

Gazdasági választmány véleménye helyeseltetvén, az istvánházi birtok vizsabályozási ügyében főiskolánk képviselőjeül, az ajánlott Lippich Gusztáv szolnoki ügyvéd, a neki már megígért 300 frt. díj mellett; a Szeder János által feltüntetett új nehézségek ügyében pedig, a vizsabályozó társulat legközelebbi gyűlésére, jogi és műszaki képviselőkül, jogigazgató és Bódogh Károly urak bizatnak meg és hatalmaztatnak föl.

2. A főiskola peres és másféle ügyei szükségelvén, hogy Budapesten egy állandó képviselőnk legyen, választmány ilyenül Muraközy László ügyvéd urat ajánlja, ki más egyházkerületeknek is megbizottja.

Az ajánlott Muraközy László ügyvéd ur, a főiskolánkat peres ügyekben Budapesten leendő képviselőre megbizatik.

81. A sárospataki főiskolai építkezések, a gazdasági választmány jelentése szerint bevégeztetvén, indítványoztatik, hogy az épületnek ünnepélyes megnyitása, a főiskola minden életmozzanata által mélyen érdeklődő közönségnek, a legközelebbi nyári közvizsgák alkalmával nagyobb számban reménylhető jelenlétében történék meg.

Az indítvány köztetszéssel fogadtatván, megbizatik a főiskolai előljáróság, illetőleg a gazdasági választmány, hogy ezen ünnepélyes megnyitás ideje és módja iránt, összhangzatban a közvizsgák bemutatott rendjével, behatóan intézkedjék.

82. Olvastatott a sárospataki gazdasági választmány fölterjesztése, melyben az eddigi tapasztalatból elvont tanulságok és adatok alapján kimutatván azt, hogy a Sárospatakon kijött népiskolai tankönyvek nagyobb forgalmának biztosítása végett, korábbi határozataink értelmében, egyházmegyénként felállított albizományosi rendszer, a helyett, hogy előnyére válanék az ügynek, részint kivihetlen, részint szükségtelen volta miatt, több tekintetben hátrányára szolgál annak, s magában a könyv-kezelésben is, többféle bonyodalmakat idéz elő, az ilyen albizományosi rendszert megszüntetni s helyette az eddigi, már megpróbált azon régebbi rendszert kéri alkalmaztatni, melyszerint, e tekintetben, teljes felelősség mellett, a főiskolai főbizományos bizatik meg. Kéri egyszersmind határozatilag kimondatni, hogy a tankönyvekre vonatkozó, egyházmegyénként összegyűjtött adatok, az esperességek útján, az egyházkerületi népiskolai választmánynak szolgáltatassanak át; honnan azokat évről-évre a sárospataki irodalmi körnek lehetne küldeni, azon utasítással, hogy ez, az adatok alapján, részint a tanterv keresztül vitelében, részint ezzel összeköttetésben a tankönyvek használatában mutatkozó szükséghez képest, közigazgatási hivatalaink útján időről-időre, tegye meg a megfelelő intézkedéseket; így lehetővé csak legbiztosabban eszközölni azt, hogy egyházkerületünk népiskoláiban idegen kiadású könyvek, mint ez most gyakran történik, a miénknek mellőzésével, ne alkalmaztassanak.

Egyházkerületünk, a beadott előterjesztés alapos indokaiból átlátván az egyházmegyénként felállított albizományosi rendszer céltalan, sőt káros voltát, azt ezennel megszünteti s visszatér a régebben alkalmazott s a gazdasági választmány által is ajánlott, a főbizományos teljes felelőssége mellett történő kezelési módhoz; egyszer-

smind ujlag is útasítja az iskolai felügyelőket és egyházlátogatókat, hogy szigoruan felügyeljenek arra, hogy népiskoláinkban, az egyházkerületünk által elfogadott tervben kijelölt s rendelkezésünk alatt álló saját kiadásu könyveink tanittassanak s az esperességek útján, évenként adjanak jelentést a népiskolai választmánynak arról, hogy az egyes népiskolákban mennyiben van elégtéve e részben való határozatunknak.

83. A sárospataki gimnáziumi igazgatóság, bemutatván a folyó iskolai év nyári vizsgáinak megállapított rendjét.

Az megerősített, s idejében kinyomatni s nyilvánossá tétetni határozatott.

84. Ugyancsak a sárospataki főiskola akadémiai igazgatója beadván különösen az akadémia szellemi ügyei körül, mult évi őszi közgyűlésünk óta történt nevezetesebb mozzanatokra vonatkozó értesítést, annak

a) pontjában jelenti, hogy *Krüzseli Balint*, megválasztott jogtanár, tanári székét mult évi november 5-én elfoglalta s azóta előadásait folytatja.

Örvendetes tudomásúl vétetik.

b) és c) pontjában pedig tudatja, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium által, szuperintendensi hivatalunk útján, arra szólittatván fel, hogy a párisi világkiállításra, főiskolánk köréből is küldetnének be azon tárgyak, melyek a közoktatás körében kiválóbb figyelmet érdemelnek s feltűnőbb haladást mutatnak: főiskolánk szellemi termékei közül a kiválóbbak, két példányban küldettek fel; a Páncél-féle népiskolai olvasó-könyv pedig 10,500 példányban kinyomatott.

Mindkét jelentés tudomásúl vétetik.

d) pontjában utasítást kérvén az iránt, mikor és mily rendben tartassanak meg a jelen iskolai év bezárásának alkalmára, részint az egyházkerület által, mult évi őszi közgyűlésünk 58. pontjában meghatározott tanári székfoglaló, részint a tanári kar által Csoma Mihály elhunyt nyugalmazott tanár emlékezetére tervezett, sok időt igénybe vevő beszédek és ünnepélyességek;

E tekintetben az alkalmas idő és sorrend kiválasztása és megállapítása, az iskolai igazgatóság és a tanári testület célszerű belátására bizatik s az így megállapított sorrend a legközelebbi nyári vizsgák sorrendjébe vezetendő.

85. Szuperintendens ur jelenti, hogy báró Vay Béla ő méltósága, szíven viselvén a sárospataki főiskola érem- és régiség gyűjteményének sorsát és ez idő szerint való rendezetlen állapotát: szives készséggel ajánlkozott e gyűjtemény szakszerű rendezésére.

A nemeskeblü báró úr, nagybecsü ajánlata s főiskolánk iránt, ez irányban is tanusított érdekeltsége, előre is hálás köszönettel fogadtatik.

86. Olvastatott az egyházkerületi számvevőszék jegyzőkönyve, melynek 19-ik pontjában gazdasági választmány utasított, hogy az egyes, többnyire túl a tiszai egyházkerületben levő egyházak és lelkészek által tett, s bizonyos időtartamhoz kötött ajánlatok közül, a már lejártakat vagy bevehetetleneket, a tőkék könyvéből leendő kitörlés végett, az egyházkerület elé terjeszse, mig 25. pontjában Gyürki Pálnét, 62-ik pontjában pedig a Butykai Sámuel örökösait terhelő tőkék és kamatok, mint bevehetetlenek, kitörlését indítványozza, s Bakó Balázs hagyatékának adósait, mivel rajtok a követelés be nem vehető, a tőkék könyvéből kihagyatni véleményezi.

Ezen pontokra, valamint a 91-ik pontban előterjesztett mult évi költségvetésre, nemkülönb a 103-ik pontban bemutatott jelen évi költségvetésre nézve, határozatott:

Hogy az építkezési számadások megvizsgálásával megbízott küldöttség — a gazdasági választmány előterjesztései alapján — ezen pontokban felsorolt ügyeket is tüzetesen vizsgálja meg, s azokról indokolt véleményes jelentést terjeszsen, egyházkerületünk elé, mely jelentés alapján fog egyházkerületünk ez ügyben határozni.

87. Ugyanazon számvevőszék jegyzőkönyvének 82. pontja, a Horváth Mária alap jelenlegi állását tünteti fel, a mely szerint egyeseknél el van helyezve 62209 frt. 22 kr., a sárospataki népbankba betéve 8322 frt. 59 kr., kérdéses 5356 frt. 29 kr., az összes tehát 75888 frt. 10 kr.; míg viszont a 87. pont a Katona Zsigmond pénztárnok kezelése alatt álló pénztárak számadásait foglalja magában, a mely szerint:

I. A közpénztárban:	bevétel	78401 frt. 56 1/2 kr.
	kiadás	85468 „ 30 1/2 „
	hiánylat	7066 frt. 74 kr.
II. Az alumnalis:	bevétel	13211 frt. 39 1/2 kr.
	kiadás	11883 „ 4 „
	maradvány	1328 frt. 35 1/2 kr.
III. Horváth M. alap:	bevétel	14036 frt. 82 kr.
	kiadás	6304 „ 2 „
	maradvány	7732 frt. 80 kr.
IV. Építkezési:	bevétel	25424 frt. 32 kr.
	kiadás	22680 „ 48 „
	maradvány	2743 frt. 86 kr.

Mely számadást számvevőszék helyesnek találván, pénztárnokot, a felmutatott számadási tételek irányában, a felelősség alól felmenti.

Ezen pontokban hozott számvevőszéki határozatok helyeseltetnek.

88. Hasonlag helyeseltetik ugyanezen számvevőszék által a 83. pontban hozott azon határozat, mely a Horváth Mária alaptőkéi után a 6⁰/₀ kamaton felül levő s a közpénztár bevételeihez csatoltatni rendelt 2⁰/₀-ot, az év végével, az évi számadás befejezte után, egy összegben rendeli a közpénztár által bevételeztetni, és pedig oly módon, hogy ha valamikép az alap kárt szenvedne, vagy a kamatok egész mennyiségben be nem folynának, a befolyt kamatokból a szenvedett hiányt pótoltsák ki, hogy az előszámításban kimutatott összeg mindig meglegyen, s csak a felmaradó kamattöbblet csatoltsák a közpénztár bevételeéhez.

89. Ugyancsak a számvevőszék 86. számú d) pontban tudatja egyházkerületünkkel, hogy Nemes József, nagy-bégányi lelkész, a főiskolára 100 frtot hagyományozott.

Örvendetes tudomásul vétetik.

90. A számvevőszék jegyzőkönyvének itt külön nem érintett pontjai szintén tudomásul vétetnek.

91. Olvastatott a rimaszombati egyesült protestáns gimnázium igazgatójának, szuperintendensi hivatalunkhoz intézett levele, melyben tudatván, miszerint ezen egyesült gimnázium negyedszázados jubileumát e folyó tanév végén fogja megünnepelni; kéri arra személyesen leendő megjelenését.

Ennek alkalmából, annyival is inkább, mert ezen tanintézet éppen egyházkerületünk kebelében, s részben annak kormányhatósága alatt létezik, illőnek s méltó

tányosnak tartja egyházkerületünk, hogy magát ez ünnepélyen képviseltesse. E végre kinevezi képviselőkül oda szuperintendensünkön kívül, Török József, Prágay Lajos és Szentpétery Sámuel espereseket; utasítván, hogy az ünnepély kitűzött napjáról majdan tudomást vevén, mint egyházkerületünk küldöttei, ottan jelenjenek meg.

- 92.** A papi és tanítói újból alakított díjlevelekben feltűnő lévén azon hiány, miszerint a részleges fizetések, valamint a javadalmúl szolgáló földbirtokok összes értéke, nincs kitüntetve, s ez oknál fogva sok esetekben nem lévén meghatározható sem az, ha megüti-e a díjlevél a megállapított minimumot, sem az, ha egyenértékü-e az az eddig használt díjlevéllel:

Jövőre meghatároztatik, hogy a díjlevél egyes tételei szerint, azoknak összes értéke, a díjlevél végén, mindenkor világosan és határozottan ki legyen tüntetve.

- 93.** Elnök szuperintendens úr jelenti, hogy a tiszántúli református egyházkerület főjegyzője által, a legutóbbi convent jegyzőkönyvéből 30 példány, egyházkerületünk s a rendes és póttagok részére kezeihez küldetvén, azokat az illető egyházmegyék és conventi tagok közt, illetőségük szerint, kiosztotta.

Tudomásúl szolgál.

- 94.** A gömőri egyházmegye, folyó évi április 9—10. napjain Putnokon tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 4-ik számu pontjában, Kovács László hamvai lelkésznek egyházmegyei főjegyzővé lett elválasztatását jelenti be.

Tudomásúl vétetik.

- 95.** Olvastatott a sárospataki állami tanító-képezde református növendékeinek folyamodványa, melyben kéri, hogy a sárospataki főiskolában levő tanulók választása után felmaradt ünnepi jótéteményeket, ők élvezhessék, mint kiküldött ünnepi követek.

Tekintve azt, hogy a képezde növendékeinek, mint hitfelekezetünk leendő tanítóinak, ez ideig fennálló körülményeinknél fogva, bizonyos esetekben, istenitiszteletet is kellend végezniök s e célból, némi előkészületre és ügyességre, csakugyan szükségük van, s elvárva azt, hogy ez újabb jótéteményt kötelezettségül fogják venni arra nézve, hogy leendő fontos pályájukra, a legnagyobb buzgalommal készüljenek: kérelmük, amennyiben az, az intézet rendtartásával össze nem ütközik s a képezdei igazgatóság beleegyezésével is találkozik, ezennel megadatik; természetesen föltételül tüzetvén ki az, hogy e jótéteményben csak azok részesülhetnek, kiket a képezdei tanári testület erre érdemesekül jelöl ki s a szokásos próbabapapolást, főiskolánk lelkésze előtt, sükerrel állják ki.

- 96.** Árvai József, Zemplénmegye tanfelügyelője, a zemplénmegyei közigazgatási bizottság határozata folytán, az iránt kereste meg, átiratában, szuperintendensi hivatalunkat, hogy, miután e megye területén több ref. népiskola nem felel meg a törvény által kiszabott követelményeknek, utasítsa azon iskolák előljáróit, hogy a kijelölt hiányok kijavítását, legfellebb fél év alatt, eszközöljék; különben a közigazgatási bizottság a minisztériumnak fog e hiányokról jelentést tenni.

Szuperintendensi hivatalunk megbízott, hogy értesítvén az illető népiskolák előljáróit a megjelölt hiányok felől, hívja fel azokat, e hiányoknak minélelőbb való kijavítására.

- 97.** Tárgyaltatott a miskolci ref. egyházközönség tanácsának folyamodványa, melyben, hivatkozván egyrészt ama nagyhorderejű szolgálatokra, melyeket a miskolci református gimnázium, kétszáz éves fenállása óta, a magyar protestáns nevelés érdekében, sőt általában a tanügy terén is, lan-

kadást nem ismerő buzgalommal teljesített; másrésről feltüntetvén ama szükségeket, melyeket az országosan megindult tanügyi reformokkal szemben, tovább ez intézetnél sem lehet kielégítés nélkül hagyni, anélkül, hogy ez hivatásának és magas érdekeinek a jövőben is kellőleg megfeleljen: bizalommal fordul az egyházkerületi közgyűléshez, mint az egyházkerület kebelében létező tanintézetek fő felügyelőjéhez, hogy a nevezett gimnázium célba vett átalakításához és felszereléséhez megkivántató s a miskolci egyház anyagi erejét meghaladó költségéhez, segélyadományyal járulni kegyeskedjék.

Egyházkerületünk méltó és kész elismeréssel tekint vissza a miskolci református gimnázium hosszú és a tanügy terén becsülettel megfutott pályájára s jól ismervén a jövőben is a nevelésügyben reá várakozó hivatás nagy fontosságát: fenmaradása, nemcsak, hanem lehető virágzása is, első, kiváló gondjai közé tartozik. Bizonyos fájdalommal kénytelen azonban kinyilatkoztatni, hogy miután jelenleg semminemű pénz alap sem áll rendelkezése alatt, erre a célra, mindjárt e pillanatban nem áldozhatik. Szives készséggel teszi s azt beváltani is igyekszik azonban azon ígéretet, melyszerint okvetlenül gondoskodni fog útakról és módokról arra nézve, hogy hogy mikorra a célba vett szervezkedés megvalósítása tényleg bekövetkezik, akkorra a szükséges segély, jó időben megérkezzék s ily módon a miskolci gimnázium necsak megmentessék a tanügynek, hanem, lehetőleg virágzóvá is tétessék. Addig is fölhívja ezennel az egyes egyházmegyéket, hogy mint erre, már a jelen gyűlésünkre is némely egyházmegye által lelkesült ígéretek tétettek, mindent elkövessenek arra nézve, hogy a miskolci gimnázium szervezkedésének támogatására megindult segélygyűjtések, kívánatos eredményre vezessenek.

98. Borsodmegye tanfelügyelője, hivatkozva a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 21678. száma alatt kelt rendeletére, felhívja egyházkerületünket, hogy az egyházkerületi főleánynöveldét 6 osztályra egészítse ki.

Annak megjegyzésével, hogy egyházkerületünk által fentartott főleánynövelde közép-tanintézet lévén, a népiskolákról szóló törvény intézkedései ezen nevelő-intézetre nem vonatkozhatnak: kijelenti egyházkerületi közgyűlésünk, hogy a nevelés magasztos ügyét mindeddig szíven viselte, ugy ezután is szíven viselendi és erejéhez képest igyekezni fog ezen főleánynöveldét 6, sőt szükség esetén több osztályúvá is emelni, s ezáltal is a kor követelményeinek eleget tenni; de jelenleg anyagi körülményei ezt nem engedik meg.

99. A „Pesti biztosító-társaság“ beterjeszti azon egyházak kimutatását, melyek épületeiket tűzkár ellen nem biztosították.

Ezen kimutatásban legnagyobb részben oly leányegyházak foglaltatván, melyek egyházi épületekkel nem bírnak, ugyanez oly utasítással tétetik át szuperintendensi hivatalunkhoz, hogy a névsor az egyházmegyék espereseinek tudomására juttatván, szuperintendens úr hasson oda, miszerint azon egyházak, melyeknek egyházi épületeik vannak, azoknak tűz elleni azonnali biztosítására szorittassanak.

100. Muraközi József, a dunamelléki egyházkerület ügyvéde, az énekes-könyv kizárólagos nyomtatási joga iránt, Hornyánszki Viktor nyomdatulajdonossal fennálló szerződésnek 1878. évi január 1-től kezdődő egy évre leendő meghosszabbítására engedélyt kér. Erre vonatkozólag szuperintendensünk jelenti, hogy az engedélyt, az egyházkerület utólagos jóváhagyása reményében megadta.

Szuperintendensünk eljárása helyeslőleg vétetik tudomásúl.

101. Hédervári Sámuel, selyebi tanító, azért folyamodik közgyűlésünkhöz, hogy a gagy-bátori egyház által Gagy-Bátorban fekvő földbirtoka után, rajta követelt több évi egyházbér fizetésének kötelezettsége alól mentessék fel.

Miután folyamodó kérvényét, az első sorban illetékes egyházmegye mellőzésével, egyenesen egyházkerületünkre adta be, ez ügyben érdemlegesen intézkedni nem lehetvén, jelen folyamodvány az abauji egyházmegyéhez oly utasítással küldetik ki, hogy azt saját hatáskörében intézze el; az egyházban bevett fizetési rendszert vevén intézkedése alapjául, s erről az egyházkerületnek adjon indokolt jelentést.

102. Az egyházkerületi dékáni hivatal betöltésének szüksége, már a jelen alkalommal fölmerülvén :

Az eddig gyakorlatban volt mód és rendszabály szerint, arra általános szótöbbséggel Gyöngyösy Sámuel miskolci lelkész választatott meg, ki is azt elfogadván s a benne helyezett bizalmat meleg szavakban megköszönvén, hivatalának hűséggel és teljes buzgósággal leendő vitelére magát fölajánlotta. Ehez képest pénzügyi választmány utasittatik, hogy a dékáni hivatal köréhez s kezelése alá tartozó minden iratokat s pénzeket a megválasztott kerületi dékánnak adjon át, s az átadást és átvételt, szabályszerű leltározás mellett, az általa meghatározandó időben és napon eszközölje. Szuperintendens úr pedig, mint a pénzügyi választmány rendes elnöke, szintén megbizatik, hogy a választmány tagjai közül maga mellé veendő egy pár taggal, a pénztárt évnegyedenként vizsgálja meg.

Amennyiben pedig az egyházkerület levéltára, a megválasztott dékán lakásán van elhelyezve, jelenleg azonban egyházkerületi jegyző, kinek tiszte lenne a levéltár fölötti felügyelés, Miskolcon nem lakik, a megválasztott dékán egyszersmind az egyházkerületi levéltárnoksággal is megbizatik.

103. A bodrog-kereszturi egyház, fölterjesztett kérvényében, hálásan megemlékezvén arról, miszerint az 1871-ik évi tavaszi egyházmegyei gyűlésen megengedett részére, hogy zilált anyagi viszonyainak rendezése végett, 6 évi időtartamra, az ottani rendes lelkészi állomás betöltetlenül maradjon s rendes lelkész helyett, helyettes alkalmaztassék, 300 frt. és 6 öl tűzifa évi díjazás mellett, remélve, hogy ezen felül a lelkész díjazását képező javadalmakból, az egyház számára fog maradni annyi, amennyiből az magát némileg rendezheti s jövőjét biztosíthatja. Ezen reménye azonban, mint-hogy a kihasznált földeket csak csekély áron lehetett bérbe adni, épen nem teljesült, a helyettes lelkész díjazása a jövedelmet teljesen fölemésztvén s így az egyház a maga előmenetelére abból semmit nem használhatott föl, holott paplaka, összeomlással fenyegető temploma, sőt tornya tetőzete is költséges javítást s e mellett 400 frt. adóhátraléka s egyéb terhelő adósságai is tetemes kiadást igényelnének: ez aggasztó körülmények közt a lelkészi helyettesítést még ujjal 6 évre oly módon kérelmezi, hogy a helyettes lelkész, a bemutatott díjazás mellett, egyszersmind tanító is legyen. E mellett kérő iveken hazaszerte lehető könyöradományok gyűjtésére kéri magát ajánlatni.

A b.-kereszturi egyház kérelme, a felhozott indokokból méltányoltatván, megadatik. Utasittatik azonban az illető egyházmegye, hogy az egyház körülményeit behatóan megvizsgálván, az eddig fölhasznált papi jövedelemről szabályszerű és részletes számadást kívánjon be az egyháztól, s abból szerezzen magának biztos tudomást, hogy a papi javadalomnak az egyház javára átengedett részét, igyekezett-e az egyház kellően a kitűzött célra fordítani, miről jövőben is időnkint az egyházmegyének beszámolni kötelezve leend. Mindezekről véleményes jelentése, legközelebbi közgyűlésünkre bevérvén, a bemutatott helyettes lelkész-tanítói díjlevél addig is megerősítettik s levéltárunkba letétetni határoztatik. Könyöradománygyűjtésre pedig az egyház ajánlatni fog.

- 104.** A tarcali egyház, Szegedy József kántor tanítóját, kebeléből elmozdítani, s helyét más alkalmas egyénnel betölteni kérvén:

Amennyiben e kérelméről az egyház, az illető egyházmegye által, bizonyítékok elégtelensége miatt, elmozdított, s annak felebbezése iránt, azon alkalommal, az egyházmegye előtt nem nyilatkozott: ez ügy, bővebb ellátás végett, az illető egyházmegyéhez visszatétetik.

- 105.** A bodrog-olaszai egyház fölterjesztvén legujabban kiállított papi díjlevelét, kéri, hogy ha az általuk kimutatott papi fizetés meg nem ütné is teljes mértékben a meghatározott díjmimumot, mit kérelmük kapcsában be is mutatnak, engedjék meg nekik, hogy papi állomásukat jövőre is rendes lelkészszel tölthessék be; igérvén, hogy az egyházi közrend és béke érdekében, valamint papi állomásuk javadalmazása tekintetében, minden lehetőet elkövetendének, s egyházuk fölvirágoztatására, egyesített erővel s buzgalommal közreműködni szent kötelességüknek ismerendik.

A bodrog-olaszai egyház, ezen kérelme méltányos elismeréssel fogadtatik ugyan; azonban, miután erről, ugy, a mint ez az egyház ide fölterjesztett kérvényében áll, az illető egyházmegye értesülve nincs, ez az egész ügy, a beterjesztett kérvénnyel és díjlevellel együtt, az illető egyházmegyéhez visszatétetik, utasítván: hogy a kérelmező egyház minden ügyeit rendbeszedni, kellően elintézni s annak ebbeli óhaját, a kérelem szellemében, teljesüléshez vinni igyekezék.

- 106.** Zsigmond Sándor, h.-szoboszlói lelkész, több egyházkerület földabroszát elkészítvén, felajánlja egyházkerületünk térképének szives elkészítését is, kérvén egyházkerületünk támogatását, s majdan előállítandó művének az egyházaknál, lelkészeknél, tanítóknál leendő ajánlását.

Egyházkerületünk méltánylással fogadja, az ajánlkozó lelkész úrnak hasznos és célszerű vállalatát, annak támogatását igéri s felhívja az egyházakat, lelkészeket, tanítókat, hogy egyházkerületünk földabroszának kelendőseget szerezni igyekezzenek.

- 107.** A felsőborsodi egyházmegye ajánlólag terjeszti fel Szabó Anna, volt Seres Istvánné azon kérvényét, melyben néhai férje 100 frt. tartozása után hátralékban levő 3 évi kamatot elengedtetni kéri. A pénzügyi választmányhoz tétetik át.

- 108.** A szentandrásai egyház, az abauji egyházmegye ajánlata mellett, 1000 frt. kölcsönért; az eszenyi egyház, az ungi egyházmegye ajánlata mellett, szintén 1000 frt. a tornai egyházmegyébe kebeleztet s ezen egyházmegye által ajánlott szögligeti leányegyház pedig 350 frt. kölcsönért folyamodik. Nevezett egyházak kérelme, elintézés végett, a pénzügyi választmányhoz tétetik át.

- 109.** Országos segélygyűjthetés kieszközlése végett folyamodnak, s az illető egyházmegyék által ajánlatnak: a tornai egyházmegyéből a kápolnai és szögligeti; az ungi egyházmegyéből a vajkóci; az alsózempléni egyházmegyéből a csanálói egyház.

Ezen egyházak kérelme, azok teljesítésének lehető kieszközlése végett, szuperintendensi hivatalunkhoz áttétetik.

- 110.** Az abauji egyházmegye által a hutkai leányegyház tanítója 50 frt. állandó segélyre ajánlatik. Egyházkerületünk pénztára az állandó segélyadást nem bírhatván meg, ezen kérelem nem teljesíthető, hanem a hutkai leányegyház tanítója, a kérelemnek ez alkalommal figyelembe vétele végett, a segélykiosztó küldöttség figyelmébe ajánlatik.

111. Kovács János, vámos-ujfalusi lelkész, beadott kérvényében, az iránt folyamodik, hogy mivel ő a főiskola iránti magtári tartozása miatt, melyet nyomorult anyagi helyzete miatt fizetni nem képes, megpereltetett, s az ellene indított per csak ideiglenesen függesztetett fel: ezen tartozás törlesztésére némi segélyben részesíttessék, másrésről az ellene folyamatba tett per végleg megszüntetessék.

Ezen kérelemnek a segélybeni részesítésre vonatkozó része, a segélykiosztó küldöttséghez tételik át, másik része pedig a főiskolai gazdasági választmány figyelmébe ajánlatik.

112. Államsegélyért folyamodnak és arra az egyházmegyék által ajánlatnak :

Abaujából: a mérai, p.-szinyei, n.-kinizsi és bereti iskolák; a k.-vajdai, büdi, csécsi és kajatai egyházak.

Alsóborsodból: a bábai, mályii, maklári, t.-halászi és szalontai egyházak.

Alsóemplémből: a tizza-ladányi, nagy-géresi, legyes bényei, zombori, kaki, gesztelyi és leányvári egyházak.

Felsőborsodból: a kelecsényi egyház és Apjok Mihály bábornyi tanító.

Felsőemplémből: a szögi, imregi és a kis-toronyai egyház; Ujj István kolbásai, Soltész Gyula kis-bárii, Babarék Dániel nagy-ráskai lelkészek; Vidonyi Dániel abarai, Tóth Lajos málcai, Fonyi Károly imregi Szendrei Sándor ladmaci tanítók.

Gömörből: a zsípi egyház és a bejei egyház.

Tornából: a szőlős-ardói, kápolnai, körtvélyesi, almási, zsarnói, b.-lenkei és borzovai egyházak.

Ungból: az eszenyi egyház; Ráski Endre vajkóci, Pazar István ágtelki, Bacskai Sámuel csapi, Lesnyánszki György jenkei, Szakal István szeretvai lelkészek; Magyar András pallói tanító.

Az államsegélyosztó bizottsághoz áttételnek.

113. A hollandi gyámtárból segélyre ajánlatnak :

Abaujából: a csányi és devecseri egyházak, s Literáti Lajos csécsi lelkész.

Alsóborsodból: özvegy Szarka Jánosné és özvegy Marosi Lászlóné lelkészözvegyek; Szabó Gergely, Szondi Dénes nyugalmazott tanítók és Kovács István t.-halászi előkönyörgő.

Felsőborsodból: a kondói egyház, Nagy Sándor rakacca-szendi lelkész és Nagyszegi Endre kondói tanító.

Felsőemplémből: Szkárosi József legényei, Elek Sándor kistráskai lelkészek; Lőrinczi István csarnahói, Egyed István izségi tanítók; Antal Sándorné lelkészözvegy és Berencsi Antalné tanítóözvegy.

Ungból: Hegedüs Soma bajánházi lelkész és Ricko Dániel ágtelki tanító.

114. A szükösi pénztárból segélyért folyamodnak, s arra ajánlatnak :

Abaujából: Beregszászi Sámuelné és Rozgonyi Jánosné özvegy lelkésznök, Mészáros Józsefné és Sárosi Györgyné tanítói özvegyek.

Felsőborsodból: a rakacca-szendi egyház és Török Sámuel hivatalnélküli tanító.

Gömörből: Simon Ábrahám lekenyei és Pálur Mihály trizsi tanító.

Ungból: Kecskeméti Bénéjámín nyárádi lelkész és Tóth István tanító özvegye.

115. Szegény lelkészek és tanítók segélyezésére közhirdetés útján gyűlt összegből segélyezésre ajánlatnak :

Abaujából: Sárkány Pál nyíri lelkész, Szoboszlaj József csáji, Ruczik János vajkóci tanító.

Alsózemlénből: Tóth Sándor volt hotykai nyugalmazott lelkész, Székely József erdőhorváti tanító.

Felsőborsodból: Rozgonyi László nyekései lelkész és Ferenczi István abodi tanító.

Ungból: Homoki Antal minaji lelkész és Lisznyai Elek helmeczi tanító.

116. Bármely tárból segílyt kérnek és arra ajánltatnak:

Az uzapanyiti és tamási, iványii, sajó-keszii és lenkei egyházak, s a feledi leányegyház; néhai Szatmári István volt kaki tanító özvegye, Szondi Lászlóné, Képes Istvánné, Tóth Józsefné özvegy tanítónő, özvegy Gyarmati Jánosné, özvegy Szécsényi Istvánné, Tóth Sándor nyugalmazott lelkész, özvegy Nagy Józsefné, Szabó Juliánna.

Mindezen kérvényezők kérelmeik, a pénzügyi választmányhoz áttétetnek.

117. A kéri ref. egyház az iránt folyamodik, hogy egyházkerületünk a többi testvéregyházkerületeknek közhirdetés útján segílyre ajánlja.

Közgyűlésünk a kérvényben előadott indokok alapos voltáról meggyőződván, a kéri egyházat a többi testvéregyházkerületeknek, közhirdetés útján leendő segílyezés végett, ajánlja.

118. A folyó 1878-ik évben közhirdetes útján leendő segílyezés végett következő intézetek, s csapás által sújtott vagy elszegényedett egyházak vétettek fel.

1. Közigazgatási pénztár 6 communio alkalmával. 2. Papi özvegy-árvatár. 3. Sárospataki főiskola 2 úrnapon. 4. Miskolci lyceum házonkénti megkeresés útján is. 5. Maros-vásárhelyi és székely-udvarhelyi iskolák egy úrnapon. 6. Egyházmegyei pénztár. 7. Váci siket-némák intézete. 8. Elmebetegek intézete. 9. Pesti ref. theológiai intézet. 10. Máramaros-szigeti iskola. 11. Rimaszombati egyesült prot. gimnázium. 12. Szegény egyházakban szolgáló lelkészek és tanítók. 13. Oláh-Moldvaországi missió. 14. Egyházkerületi főleánynövelde. 15. Sárospataki főiskolai tápintézet. 16. Miskolci lyceumi tápintézet. 17. Sárospataki tanári nyugdíjintézet. 18. A vajkóci egyház. 19. A szkárosi egyház. 20. A novaji egyház. 21. A regmeci egyház. 22. A bellényi egyház. 23. A felső-kelecsényi egyház. 24. A szakácsii egyház. 25. A bábai egyház. 26. A t.-halászi egyház. 27. A magyar izsépi egyház. 28. A nagy-bárii leányegyház. 29. A szöllős-ardói egyház. 30. A komjátii egyház. 31. A nagy-szelmenci egyház. 32. A vajkóci egyház. 33. A borzovai egyház.

Jegyzették: *Bálint József*, egyházkerületi főjegyző: az 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 31, 36, 37, 39, 40, 41, 45, 52, 53, 72, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 91, 92, 93, 102, 103, 104, 105, 106.

Mitrovics Gyula, aljegyző: 7, 10, 12, 14, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 33, 34, 35, 42, 43, 46, 47, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 65, 66, 82, 83, 84, — a), b), c), d), é), 85, 94, 95, 96, 97.

Debreczeni Bertalan, világi jegyző: 29, 30, 32, 38, 44, 48, 49, 50, 51, 58, 63, 64, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 78, 86, 87, 88, 89, 90, 98, 99, 100, 101, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118. pontokat.

A jegyzőkönyvben foglalt tárgyak rövid kimutatása.

Főgondnoki megnyitó-beszéd.

A szuperintendens üdvözlő beszéde a főgondnokhoz.

1. Szuperintendensi évi jelentés.
2. A képviselők megbízó-levelei igazoltatnak.
3. Báró Vay Béla alsóborsodi segédgondnok esküjét leteszi.
4. Az egyházi s iskolai alapítványi mintaivek kinyomatása szorgalmaztatik.
5. A főiskolai könyvtár rendezése sürgettetik.
6. Hegyesy Ede és Szikora János római kath. lelkészek törvényellenes eljárásaikért rendre utasítottak.
7. A váci siketnéma intézetnél tudakozódás.
8. A szelmenci egyházi adóhátralék ügye.
9. A Rhédey László-féle hagyaték ügye.
10. Tóth István s.-kazinci lelkész felebbezési kérvénye.
11. Fráter Sándor györgytarlói bérlő kérvénye ügyében küldöttség.
12. Dr. Heszler József életbiztosítási ügye.
13. A magyar kir. vallás- és közoktatási minisztérium intézvénye s felelete, az osztályösszevonások és némely tantárgyak alúli fölmentés.
14. " " " " a Szent-István király ünnepe megülése.
15. " " " " Juricska Vid és Boldizsár tanulóknak a görög nyelv tanulása alúli felmentése.
16. " " " " a kiskoru örökösök születésére vonatkozó díjmentes bizonyítványok.
17. " " " " a katonatiszti özvegyek és árvák életbenlétéről kivántató bizonyítványok.
18. " " " " a katonai egyének részére szükséges családi értesítők díjazása.
19. " " " " Traux Miksa és Fried Fr. könyveinek használatból kitiltása.
20. " " " " Géczy András nagy-kéri plebános rendreutasítása.
21. " " " " a görömbölyi róm. kath. lelkész törvénytelen keresztelésért történt rendreutasítása.
22. " " " " Jelenko Antal nagy-kázméri római kath. lelkész szintén ilyen esetért történt rendreutasítása.
23. " " " " dr. Dárday Sándor könyve, valamint:
24. " " " " a Varga János által szerkesztett „Babonák könyve“ ajánlata.
25. " " " " dr. Eugen Netoliczka államellenes könyvének kitiltása.
26. " " " " az elemi és polgári iskolák rendezésére vonatkozó utasítás.
27. " " " " *Geografia Ardea lului pentru scolele poporale* című tankönyv kitiltása.
28. " " " " a magyar kisbirtokosok hitelegyesülete.
29. " " " " a berzétei egyház gyűjtő-iven leendő könyöradományozása.

30. A magyar kir. vallás- és közokt. miniszt. intézvényei: a solymosi és
31. " " " " a hernád-petrii egyházak részére ő Felsége által tett kegyadományozások.
32. " " " " a Bézsán-féle ösztöndíj.
33. " " " " a 6 évi mindennapi és 3 évi ismétlő iskolázás.
34. " " " " a védtörvény értelmében szerkesztendő bélyegmentes okmányok.
35. " " " " a belügyminisztérium intézvénye, a miskolci ref. gimnázium részére gyűjtendő kegyes adomány.
36. A vallás- és közokt. minisztériumnak az iskolai közegek által kiadatni szokott szolgálati bizonyítványok.
37. " " " az iskolai könyvtárak.
38. " " " az egyházi javadalmak törzsvagyonát képező földtehermentesítési kötvények kicserélése ügyében.
39. A dunántúli ref. egyházkerület átirata az államsegély ügyében.
40. Ugyanazon egyházkerület fölhívása, a közös könyvkiadásból fölmaradt tulajdonjog megszerzése ügyében.
41. A dunamelléki ref. egyházkerület az egyetem tanügyi bizottság újbóli föllevenítésére hiv föl.
42. Néhai Nagy Mihály dunántúli szuperintendens halála jelentetik.
43. A testvéregyházkerületek jegyzőkönyvei megküldettek.
44. Báró Baldácsy fölhívása, a perek átvizsgálása tárgyában.
45. Az abauji egyházmegye indítványa, az egyházkerületi dékán választásának módja iránt.
46. Ugyanazon egyházmegyének Antalfi László főjegyzővé lett választatása iránti jelentése.
47. Ugyanazon egyházmegye jelenti Idrányi Ferencnek, népiskolai választmányi elnökké lett elválasztását.
48. " egyházmegyéből a szászfai papválasztási ügyben tett felebbezés.
49. " " Kiss Lajos abaujvári lelkész fellebbezett ügye.
50. " egyházmegye özvegy Péter Jánosnének az özvegyi kegyév megadatását kéri.
51. " " ez évi tavaszi vizsgájáról jelentést tesz.
52. Az ungi egyházmegye fölterjesztése az ásványi egyház ügyében.
53. Indítvány a papi és tanítói díjaknak az új mérték szerinti átváltoztatása iránt.
54. Ugyancsak az ungi egyházmegye Szőlössy Ferenc kérelmét terjeszti föl, másodvizsga letételére nézve.
55. A alsózempléni egyházmegye indítványa, az országos segélygyűjtéseknél tapasztalt visszaélések ügyében.
56. Ugyanazon egyházmegye jelentése a tanítói vizsgáról.
57. " " a lelkészvizsgáló küldöttségbe Kopré Ferencet nevezi ki.
58. " " a szerencsi egyház birtokához tartozó ház eladatását jelenti.
59. A felsőborsodi egyházmegye a Gazda József templomszéki ügyét befejezettnek jelenti.
60. Ugyanazon egyházmegye a pataki lelkészi vizsgára és gyűlésre képviselőket nevez ki.
61. " " a ruda-bányai egyházat országos könyöradomány-gyűjtésre ajánlja.
62. " " a velezdi papi fizetésnek a szükösi pénztárt illető részéről intézkedik.
63. Az alsó-borsodi egyházmegye följelenti Csicsmányi Ignác róm. kath. lelkésznek térítvény bevételére által elkövetett törvényellenes eljárását.
64. Ugyanazon egyházmegye jelentése az ivánkai lelkész-tanítói hivatal után járó erdőfájának eladása iránt.
65. Ugyanazon egyházmegye a pataki nyári gyűlésre képviselőket nevez.

66. A felsőzempléni egyházmegye a nyári gyűlésre és kápláni vizsgákra szintén képviselőket nevez.
67. Ugyanazon egyházmegyéből a Tóth Pál gercselyi lelkész felebbezett ügye.
68. Ugyanazon egyházmegye fölterjesztése, az egyházi teherviselésnek a ref. vallású lakosok földbirtokára fektetett ügyében.
69. A gömöri egyházmegye jelentése, a hanvai egyháznak a csizi leányegyház temploma építéséhez járulása ügyében.
70. Ugyanazon egyházmegye indítványa, a más felekezetekből áttértek, ugyszintén a confirmándusok számára készitendő rovatos ivenk iránt.
71. Ugyanazon egyházmegye jelentése, a néhai Batta Bálint özvegye részére kért kegyév ügyében.
72. „ „ beadja a pálfalvi és szuhafői papi és tanitói díjleveleket.
73. A tornai egyházmegyéből a torna-ujfalusi leányegyháznak a díjlevél ügyben tett felebbezése.
74. Az egyházmegyéből a lelkész és tanitói változások, valamint
75. A lelkész és tanitói halálozások a múlt évről bejelentetnek.
76. Az egyházkerületi népiskolai választmány jelentése.
77. A felsőzempléni egyházmegye által, az új népiskolai tantervhez, annak megfelelő leckerend sürgettetik.
78. Az ungi egyházmegye jelentést tesz a pálóci Horváth Mária alapítvány pénztára állásáról.
79. A papi özvegy-árvatár alapszabályai szétküldetnek.
80. A főiskolai gazdasági választmány jelentése:
- A) 1., 2. már határozva van fennebb.
3. A tornacsarnoknak építése sürgettetik.
4. A zárszámadások felülvizsgálatnak.
5. Jelentés a kórház felépítése ügyében.
6. A jogigazgatói tiszt kiadások tisztába hozatala iránt jelentés váratik.
7. Kun Pál és Dicker Sámuel magtári tartozásaik tisztába hozatala sürgettetik.
- B) 1. A bevehetetlen tőkék kihagyatnak.
2. A romokban heverő katonai ispotály eladása meg nem engedtetik.
- C) 1. Az istvánházi birtok vizszabályozási ügye: Lippich Gusztáv szolnoki,
2. A főiskola peres ügyeinek vitele pedig Muraközy László pesti ügyvédekre bizatnak.
81. A főiskolai építkezések bevégeztetvén, az épület ünnepélyes megnyittatása elhatároztatik.
82. A népiskolai tankönyvek elárusítása ügyében újabb intézkedések.
83. A főiskolai gimnáziumi szék, a nyári közvizsgák rendjét bemutatja.
84. A főiskola ügyei körül, múlt évi őszi gyűlésünk óta történt mozzanatairól jelentés tétetik.
- a) Krüzselyi Bálint jogtanárrá választatott.
- b) c) A párisi világkiállításra a főiskola részéről jelzett küldemények;
- d) A tanári székfoglaló beszédek s Csoma Mihály nyug. tanár fölötti emlékbeszéd tartása iránti intézkedések.
85. Báró Vay Béla a főiskolai érem- s régiség-gyűjteményeit rendezni ajánlkozik
86. Az egyházkerületi számvevőszék jegyzőkönyve, a bevehetetlen tőkék ügyét figyelembe ajánlja.
87. Ugyanazon számvevőszék, a Horváth Mária alap jelenlegi állását tünteti föl.
88. Ugyanazon alap kamatoztatása ügyében intézkedés
89. Ugyanazon számvevőszék jelenti Nemes József nagybégányi lelkésznek, a főiskolára tett 100 frtnyi hagyományozását.
90. A számvevőszék nem érintett pontja tudomásul vétetik.
91. A rimaszombati egyesült protestáns gimnázium negyedszázados jubileumán az egyházkerület képviseltetni fog.
92. A papi s tanitói díjlevelekben az összes érték kitüntetendő.

93. A convent jegyzőkönyvei kiosztatnak.
94. A gömöri egyházmegye Kovács Lászlónak főjegyzővé lett elválasztását jelenti.
95. A pataki államképezdei növendékek, ünnepi jótéteményben részesülhetésért kérelmeznek.
96. Árvai József, zemplénmegyei tanfelügyelő, az iskolák hiányainak pótlását sürgeti.
97. A miskolci ref. gimnázium részére, a célbavett gimnáziumi épület átalakítására s újból szervezésére, segélyadomány kéretik.
98. A borsodmegyei tanfelügyelő figyelmeztetése, a miskolci leánynöveldének 6 osztályra lehető kiegészítése ügyében.
99. A „Pesti biztosító-intézet“ kimutatja az egyházi épületeiket nem biztosított egyházakat.
100. Hornyánszky Viktornak, az énekes-könyv kizárólagos nyomtatási jogára, meghosszabbítási idő engedélyeztetik.
101. Héderváry Sámuel selyebi tanító kérelme.
102. Egyházkerületi dékáná Gyöngyösy Sámuel miskolci lelkész választatott.
103. A bodrog-kereszturi egyház, a rendes lelkészi állomás betöltését 6 évre elhalasztatni kéri.
104. A tarcali egyház kérelme, tanítója elmozdittatása iránt, az egyházmegyéhez visszatétetik.
105. A bodrog-olaszai egyház kérelme, papi állomásának rendes lelkészszel lehető betöltése iránt.
106. Zsigmond Sándor h.-szoboszlói lelkész kérelme támogatatik.
107. Szabó Anna, volt Seres Istvánné, férje utáni 100 frt. tartozásának 3 évi kamathátralékát elengedtetni kéri.
108. Az abauji egyházmegyei *szentandrás*i egyház 1000, az ungi egyházmegyei *eszényi* egyház 1000, a tornai egyházmegyei *szögligeti* egyház 350 frt. kölcsönt kérnek.
109. Országos segélygyűjtést engedélyeztetni kérnek a *kápolnai*, *szögligeti* és *vajkóci* egyházak.
110. Az abauji egyházmegyéből a hutkai egyház 50 frt. állandó segélyre ajánltatik.
111. Kovács János vámos-ujfalusi lelkész kérelme.
112. Államsegélyért folyamodók.
113. A hollandi gyámtárból,
114. A szükösi pénztárból,
115. A szegény lelkészek és tanítók közül,
116. Bármely tárból segélyezésre ajánltattak.
117. A kéri egyház közhirdetés utján segélyezést kér.
118. Ez évi hirdetendő tárgyak.

Betűrendes tárgymutató

arra, hogy mely határozatok mely testületeket, bizottságokat vagy egyeseket illetnek.

- Abauji egyházmegyét 48, 101.
 Államsegélyosztó bizottságot 112.
 Alsózempléni egyházmegyét 58, 103, 104, 105.
 Baldácsy alapítványt rendező bizottságot 44.
 Baldácsy bárót 44.
 Bernáth Elemér, felsőzempléni egyházmegyei tanácsbirót 11.
 Bódogh Károly, alsózempléni egyházmegyei tanácsbirót 11, 80—C—1.
 Bodrogkeresztúri egyházat 103.
 Bodrog-olaszii egyházat 105.
 Borsodmegye tanfelügyelőjét 98.
 Debreczeni Gábor, felsőborsodi esperest 48.
 Debreczeni Bertalan, egyházkerületi jegyzőt 80—A—7.
 Egyházkerületi jegyzői hivatalt 4.
 Egyházmegyei segédgondnokot általában 80—A—5.
 Egyházmegyéket általában 13—38-ig, 45, 53, 55, 68, 76, 82, 86, 92, 97, 118.
 Egyházkerületi számvevőszéket 88.
 Egyházkerületi pénzügyi választmányt 107, 108, 113, 114, 115, 116.
 Egyházkerületi segélyosztó-választmányt 112.
 Espereseket általában 80—A—5.
 Felsőborsodi egyházmegyét 10, 62.
 Felsőzempléni egyházmegyét 67.
 Fejes István, sátoralja-ujhelyi lelkészt 11.
 Főiskolai tanári kart 5, 83, 84—d.
 Főiskolai gazdasági választmányt 4, 9, 80—A—8, B—1, 1. C—1, 81, 82, 111.
 Főiskolai gazdasági választmány elnökét 80—A—3, 4.
 Főiskolai jogigazgatót 80—C—1.
 Főiskolai tanári nyugdíjintézetet 84—é.
 Fűzi János lelkészt 49.
 Gercselyi egyházat 67.
 Gömöri egyházmegyét 69, 70.
 Gyöngyösy Sámuel, miskolci lelkészt s egyházkerületi dékánt 102.
 Heiszler József, dombrádi lelkészt 12.
 Irodalmi kört 77.
 Kiss Lajos, abaujvári lelkészt 49.
 Lippich Gusztáv, szolnoki ügyvédet 80—C—1.
 Muraközy László, pesti ügyvédet 80—C—1.
 Payzsos János, felsőzempléni segédgondnokot 11, 80—A—7.
 Prágay Lajos, alsóborsodi esperest 91.
 Ragályi Gyula, gömöri egyházmegyei világi tanácsbirót 11.
 Ragályi György, felsőborsodi segédgondnokot 48.
 Sárospataki államképezdei igazgatót 95.
 Szánthó Gyula jogtanárt, 80—A—7.
 Szászfai egyházat 18.
 Szabó József, szalonnai lelkészt 48.
 Szentpétery Sámuel, gömöri tanácsbirót 91.
 Szőlőssy Ferenc, ungmegyei káplánt 54.
 Szerencsi egyházat 58.
 Szinyei Gerzson, akadémiai tanárt 5.
 Szuperintendensi hivatalt 9, 13, 14, 32, 34, 39, 61, 63, 79, 80—A—5; 96, 99, 102, 109.
 Tarcali egyházat 104.
 Testvéregyházkerületeket 39, 40, 41, 117.
 Tóth István, sajó-kazinci lelkészt 10.
 Tóth Pál, gercselyi lelkészt 67.
 Török József, gömöri esperest 91.
 Ungi egyházmegyét 52, 54, 78.
 Zádorfalvi egyházat 71.
 Zsigmond Sándor, szoboszlói lelkészt 106.
 Vay Béla bárót s alsóborsodi segédgondnokot 11, 85.